

DE VIJF INDIVIDUELE ZAKEN

Aan de reactie van de advocaat van Baybasin is een appendix toegevoegd, waarin zeer gedetailleerd wordt ingegaan op de argumenten van de advocaat-generaal (AG).

Het gaat om vijf verschillende zaken waarvan Baybasin wordt beschuldigd: de Öge-zaak, de heroïne-zaak, de Kentucky-zaak, de gijzelingzaak en de Marsil-zaak.

Om de toegankelijkheid te bevorderen, laten we de appendix voorafgaan door een leeswijzer met hyperlinks naar belangrijke details in de originele tekst.

LEESWIJZER

De bespreking van de vijf individuele zaken wordt voorafgegaan door een simpel [voorbeeld van bedrog](#). De deskundige Van de Ven moest laten zien hoe hij in 2002 de taps kon manipuleren. Bij de demonstratie ontbrak echter het hart (de AMS) van de tapkamer uit Baybasins tijd. Die zou er wel zijn volgens de officiële aankondiging. Van de Ven werd gevraagd zijn schietvermogen te demonstreren met een pistool zonder kogels.

1. DE ÖGE-ZAAK

Het valt het hof op dat Baybasin kort na de moord op Öge (16.00 uur) door Yavuz gebeld wordt (17.16 uur). De tolken vertalen echter de begroeting '[goedenacht](#)' door 'goedenavond', waardoor verborgen blijft dat het tijdstip 17.16 uur van het gesprek niet kan kloppen.

In het volgend gesprek blijkt dat Yavuz Baybasin inlichtte over een vreedzame discussie tussen twee groepen. Mr. Abens oplossing is: je moet dit [niet letterlijk lezen](#).

Het hof is getroffen door het woordje tuin dat in het gesprek voorkomt. Dat moet Öge's theetuin zijn. Het is voor het hof het bewijs van Baybasins schuld aan een moord in een theetuin in Istanbul. Maar er wordt in het gesprek niet over een tuin gesproken. Het gesprek gaat over [vluchtelingen](#). De tolk blijkt o.a. het dialect waarin het gesprek wordt gevoerd, niet te kennen.

Yavuz zou zijn daderkennis verraden hebben door over één schot te spreken. Het hof wijst op het ene schot uit het medisch dossier. Maar dat ene schot komt niet in het gesprek voor, ofschoon het wel in de vertaling voor het hof staat. Het is een voorbeeld van [vertalingsbedrog](#).

2. DE HEROÏNE-ZAAK

Korkut en Priescu hebben een echte drugdeal afgesloten. Volgens het hof was Baybasin daarbij betrokken. Korkut zou Baybasins mannetje in Istanbul zijn en Priescu zou zijn vriend zijn die hij met een heroïnelevering een dienst wil bewijzen.

Maar de Priescu op de tap (de Tap-Priescu) blijkt niet de echte Ilie Priescu te zijn. Hij wordt door Baybasin met [Adri](#) aangesproken en hij komt in [Nederland](#) aan in plaats van in Istanbul. Hij klaagt erover dat voor een gesprek met Korkut zijn Nederlands (his Dutch)

niet goed genoeg is, wat manipulatie verradt omdat Korkut alleen Turks spreekt. De AG beweert de begroeting met Adri niet te horen. Ook beweert hij de zin “My [Deutsch](#) is not so good” te horen in plaats van “My Dutch is not so good”. De AG baseert zich hier op een uitdrukkelijke luisterfout, zo mag blijken uit de originele gespreksfragmenten (beluister zelf: [Adri](#) en [Dutch/Deutsch](#)).

Ook blijken de opdrachtgevers van de echte Priescu en de tap-Priescu niet overeen te komen. De Tap-Priescu is dus niet de echte Priescu.

Maar ook de Korkut die op de taps te horen is, blijkt niet de echte Korkut te zijn. De Tap-Korkut doet een [aanbetaling](#) aan de Tap-Priescu, terwijl in het echt Priescu de koper was. De echte Korkut heet Nuri. De tap-Korkut wordt door Baybasin met Reinas aangesproken.

Baybasin spreekt in werkelijkheid dus niet met de drugsdealers Nuri Korkut en Ilie Priescu, maar met een Tap-Korkut en een Tap-Priescu die niets te maken hebben met de drugsdeal van de echte Korkut en Priescu.

We zien de manipulanten heel concreet aan het werk bij het invoegen van een telefoonnummer om Baybasin aan de drugsdeal te linken. (Baybasin geeft het nummer van Korkut aan Josh). [Kinderstemmen](#) verdwijnen plotsklaps wanneer het opnoemen van dit nummer aanvangt en komen ogenblikkelijk terug na afloop van het opnoemen van het nummer. Mr Aben bedenkt een alternatief scenario voor het wegvallen van de kinderstemmen. Maar dat alternatief is strijdig met de feiten, het is niet meer dan een [ongefundeerde fantasie](#).

In deze zaak is het hof onder de indruk van de gelijkenis tussen het verhaal dat door de taps wordt geschetst en de verklaringen die Priescu en Korkut tegenover de Turkse politie aflegden. Maar Priescu en Korkut hebben onder marteling, ongezien de voorgelegde verklaringen getekend. En we zien dan ook dat de taps en de verslagen van de politieverhoren eenzelfde reeks aan onwaarheden bevatten. Dat lukt niet zonder samenwerking. Beide bronnen, de vervalste taps en de onder marteling verkregen verklaringen, moeten daarom [door een en dezelfde club van Turkse manipulanten](#) zijn gefabriceerd.

3. KENTUCKY-ZAAK

Volgens het hof geeft Baybasin aan verschillende mensen opdracht om een zekere Kamyar in Kentucky te vermoorden. Dat zou blijken uit telefoongesprekken van begin november over een persoon in Kentucky. Maar op 25 november 1997 blijkt dat de zaak in Kentucky met de verkoop van goederen was afgesloten. Het ging dus om een [zakencontract, niet om een contract om te moorden](#), zoals het hof ten onrechte meende.

De tolken vertalen Mayers vraag in één van deze gesprekken ‘*And all, all you need is to locate him and make him call, that is all?*’ met ‘*En alles wat je moet doen is hem het localiseren en koud maken*’. Mr Aben erkent dat dat ‘koud maken’ geen juiste vertaling is, maar hij ziet in plaats daarvan het ontlastende ‘iemand laten bellen’ ook als belastend. Vanwege het gebrekkige Engels van Mayer bedoelt Mayer volgens de AG te zeggen: ‘to make him a call’. Baybasin geeft Mayer dus opdracht om de Kentucky man een “bezoekje” te brengen in de interpretatie van de AG. En ja, dan weten we het wel. Mr. Aben valt hier weer terug op [niet-letterlijk lezen](#). Lees maar, er staat niet wat er staat. Mr Aben hoort dat aan het *lachje* van Mayer. Er wordt door de sprekers bedoeld wat mr. Aben wil dat er wordt bedoeld.

Mayer, die Meir Dahan heet en een Israëlische generaal is, beantwoordt geen telefoon op sabbat, terwijl dit gesprek op de sabbat gevoerd is. Maar, zo legt mr. Aben uit, Meir Dahan kan zo maar [een moordmakelaar](#) zijn en daarom is zijn verklaring niet te vertrouwen. Mr. Aben negeert tegelijkertijd dat de vermeende poging tot moord gaat over een zakendeal die op 25 november 1997 succesvol werd afgesloten.

Baybasin kent de Kentuckyman Kamyar nog maar kort. Toch zoekt hij in het tapgesprek al drie jaar naar hem. Mr Aben ziet hier geen tegenspraak, maar een wederom [niet-letterlijk te nemen tekst](#).

In herziening was een ander probleem aangevoerd voor het hof-scenario: Meir Dahan wordt gebeld op het nummer van ene Alex, die hij niet kent en die zich op het moment van bellen op een andere locatie bevindt. Toch neemt Meir Dahan op. Mr Aben bedenkt een eenmalige doorschakelservice van de netwerk operator. De [fantasie](#) lijkt hier met mr. Aben op de loop te gaan.

Ten slotte zou Baybasin voor zijn vermeende moordplannen ene Ali hebben ingeschakeld. Die zou drie huurmoordenaars in Kentucky vanuit Londen dirigeren. Maar die drie mannen zijn [nooit vertrokken naar Kentucky](#). Als je ervan uitgaat dat ze in Kentucky zijn, zoals het hof en mr Aben doen, bevinden ze zich op het zelfde moment zowel in [Kentucky als in Londen](#). Dit is onmogelijk.

De mannen van Ali lijken zich bovendien met onmogelijk zaken bezig te houden: ze zijn bezig een auto te kopen voor Baybasin en leveren daarna een auto aan de Kentucky man. Vervolgens kopen ze een auto van de Kentucky man, maar blijken uiteindelijk toch bezig met het kopen van een auto van Baybasin. Baybasin en Ali merken het verschil niet in de tapgesprekken. Maar voor het hof en mr Aben is dit een teken dat ze een [Code](#) gebruiken: al deze activiteiten wijzen op één ding, namelijk liquideren. Maar omdat de mannen nooit naar Kentucky zijn gegaan, en daar ook nooit zijn gezien ondanks de vele beveiligingsmensen rondom Kamyar, is deze Code het zoveelste voorbeeld van niet-letterlijk lezen. Er waren geen drie mannen in Kentucky, er waren op verzoek van Ali en Baybasin verschillende mannen in de buurt van Londen bezig met de handel in bijzondere auto's. (Voor de duidelijkheid, Baybasin was actief in de autohandel. Het dossier getuigt hier ook van.)

4. GIJZELINGZAAK MEHMET ÇELİK

Mehmet Çelik is volgens het hof door Baybasin in november 1997 in Amsterdam gegijzeld. Het hof beroept zich daarbij onder andere op twee tapgesprekken. In tapgesprek A-4-34 (om 21.45 uur in de avond) vraagt Baybasin 27 keer aan de advocaat Yildiz in Istanbul om hem die avond te ontmoeten. Yildiz was Baybasins advocaat in de jaren 1991/92 toen Baybasin in Istanbul was ondergedoken, vanwege zijn plaatsing op de dodenlijst van het toenmalige Turkse regiem Çiller. Baybasin stelt in het gesprek voor elkaar in een speciale bar in Istanbul te ontmoeten. Yildiz wil niets van die ontmoeting weten. Dat was begrijpelijk. In die jaren was het gevaarlijk Baybasin te ontmoeten, omdat Baybasin op dat moment een staatsvijand was op wie de Turkse politie joeg. Aan het eind van het gesprek stemt Yildiz toe in een ontmoeting, bij het vliegveld in Istanbul. Het kan gezien de letterlijke tekst van het gesprek niet anders dan dat [Baybasin tijdens dit gesprek in Istanbul was](#) en niet in Amsterdam en dat het gesprek plaatsvond in het jaar 1991/92 en niet in 1997. Mr Aben neemt dit gesprek weer eens *niet letterlijk*. Volgens hem pretendeert Baybasin alleen maar in Istanbul te zijn om zijn advocaat te intimideren. Maar waarom zoekt Yildiz, die Baybasin niet wil ontmoeten, dan al die excuses? Als geen ander wist Yildiz in 1997 dat Baybasin in Europa verbleef en niet in Istanbul.

Ook tijdens gesprek A-4-31 lijkt Baybasin zich in Istanbul te bevinden. Hij nodigt de in Istanbul verblijfvachtige Kenan S. uit om een hapje mee te komen eten en S. die aanvaardt de uitnodiging. Volgens mr Aben maakt Baybasin dit keer een [grapje. Baybasin lacht kort.](#)

5. DE MARSIL-ZAAK

Baybasin zou ook opdracht gegeven hebben om Marsil, een streekgenoot die zich bij hem meldt, te laten liquideren. Hij beëindigt volgens de taptolken zijn telefoongesprek met Metin, die bij Marsil is, met de herhaalde kreet 'HET MOET GEKLAARD WORDEN'. Dat 'klaren' leest het hof als 'De klus moet geklaard worden', en dit kan volgens het hof maar één ding betekenen: De man moet geliquideerd worden. Maar het woord *biqede* dat Baybasin in werkelijkheid uitspreekt, is een intransitief werkwoord dat betekent: '[Hou ermee op](#)', zo heeft een internationaal vermaarde linguïst in de Koerdische taal uitgelegd. Het gaat hier dus om een foute vertaling. Het werkwoord *Biqede* is intransitief en zal nooit worden gebruikt in de betekenis van 'een klus klaren'.

6. SAMENWERKING VAN TURKIJE EN NEDERLAND

Tot slot wordt een aantal voorbeelden gegeven van de overduidelijke [samenwerking van de Turkse politie en de Nederlandse politie](#) in de zaak. Deze samenwerking wordt in Nederland systematisch ontkend, maar de Turkse autoriteiten blijken achteraf vol lof voor de Nederlandse samenwerking.

Dit is de zaak-Baybasin ten voeten uit. De zaak is gebaseerd op fantasie en bedrog. Op de volgende bladzijden volgt de volledige tekst van de appendix

EEN OVERZICHT VAN DE NOVA EN EEN REACTIE OP DE CONCLUSIE VAN DE AG

(1) INLEIDING

Aanvankelijk beschikte de verdediging over enkele oude, knarsende bandjes van een cassette recorder. Dat heeft tot fouten geleid. Later kreeg de verdediging de authentieke opnames van de gesprekken. Daarmee kon worden vastgesteld dat er in die zgn. “geheel authentieke” opnames toch nog verschillende versnellingen zaten. Ook dat heeft tot fouten geleid.

Het navolgende laat zien dat na mr. Abens uitgebreide kritiek en commentaar er nog steeds een overdaad aan bewijs resteert voor de onschuld van Baybasin in alle individuele zaken waarvoor hij werd veroordeeld. De volgende pagina's bevatten op basis van de opgekomen nova een meervoudige weerlegging van het bewijs in de vijf zaken waarvoor Baybasin werd veroordeeld: de Öge-moord, de heroïne-deal, de Kentucky-moordpoging, de Amsterdamse gijzel-zaak en de Marsil-zaak, een andere poging tot moord. Saillant is de samenwerking tussen de Nederlandse politie c.q. OM en de Turkse politie c.q. OM. Het is een samenwerking in bedrog. Dat komt aan het slot nog kort aan de orde.

De bespreking van de zaken wordt voorafgaan door een korte uiteenzetting over de twee vermeende onmogelijkheden van manipuleren die de AG in navolging van zijn deskundige Van den Heuvel aanhangt en waarom deze gebaseerd zijn op een misrepresentatie van de feiten.

DE VERMEENDE ONMOGELIJKHEID VAN MANIPULEREN

Van den Heuvel, de al genoemde deskundige van de AG, heeft zich in het onderzoek ten doel gesteld om aan te tonen dat het manipuleren van de taps onmogelijk is. Het opgenomen gesprek zou alleen als audiostreaming op de computers van de rechercheurs verschijnen, en zou derhalve niet bewerkt kunnen worden. Volgens Van den Heuvel is er dus geen reden om bezorgd te zijn over manipulatie. De AG heeft dit standpunt overgenomen. Dit standpunt is gebaseerd op misrepresentatie van de gegevens.

Besef dat Van den Heuvel zelf nooit de tapkamer uit 1997 heeft kunnen onderzoeken: de ziel van die tapkamer, de AMS, was verdwenen. Al zijn beweringen over de tapkamer zijn derhalve gebaseerd op wat hij noemt *inverse engineering*. Maar inverse engineering laat *verschillende* oorzaken open. Zijn hypothetische conclusie “audiostreaming” is derhalve slechts één mogelijke reconstructie, en het is een reconstructie die *in strijd* is met wat mensen uit 1997 in de tapkamer volgens verschillende bronnen uit die tijd konden *doen*. Koster, tapkamerbeheerder in die jaren, heeft onder ede genoteerd dat de politie (advocaten-)gesprekken verwijderde door de file uit de directory te verwijderen door verandering van de bestandsnaam. Rechercheurs konden gewoon bij de directory komen en een file hernoemen. Onlangs bleek dat Van den Heuvel en Van Dreunen, het huidige hoofd van de tapkamer, die handeling, het verwijderen door het veranderen van de bestandsnaam, *zonder AMS niet* voor elkaar konden krijgen. De AMS is dus *wezenlijk* voor het functioneren van de tapkamer.

PricewaterhouseCoopers (PwC) heeft de veiligheid van de Baybasin-tapkamer, de tapkamer uit Baybasins tijd, *met AMS* bestudeerd. In 2003 rapporteerde PwC dat ook de opgeslagen tapboodschappen konden worden gewijzigd. Hun waarschuwend rapport heeft de Nederlandse regering ogenblikkelijk in beweging gebracht. *PIDS*, het Platform Interceptie, Decryptie en Signaalanalyse, — hét platform voor de Nederlandse tapkamers van het ministerie van Justitie, bestaande uit de tapkamerdeskundigen met kennis van en toegang tot een *echte* AMS — heeft dat PwC rapport ook bestudeerd, en zich bij de conclusies ervan aangesloten. We mogen gevoeglijk aannemen dat de deskundigen van PwC en de deskundigen van het PIDS, met hun toegang tot en hun kennis van de echte

AMS, tot een beter oordeel zijn gekomen dan Van den Heuvel zonder toegang tot en zonder kennis van de AMS.¹

Van den Heuvel, die (zoals gezegd) zelf geen AMS ter beschikking had, trekt dus een conclusie die in strijd is met de praktijk uit 2002 (Koster),² met onderzoeksresultaten betreffende de Baybasin-tapkamer in het PwC-rapport (2003), en met de evaluatie van PIDS. Zijn conclusie is ook in strijd met de *productbeschrijving* van de producent van de Baybasin-tapkamer, Comverse. Die productbeschrijving is expliciet over de mogelijkheid van veranderen en manipuleren van de gegevens, waarbij we ‘to manipulate’ uiteraard niet hoeven te lezen als kwaadaardig manipuleren:³

Operator Workstations are computer terminals equipped with audio playback units, to access and manipulate the data stored in the AMS. (p.6)

Van den Heuvels conclusie is ook nog eens in strijd met het vonnis van de rechtbank van Almelo, die heeft geconstateerd dat files door middel van het veranderen van de naam in de directory ‘deleted’ konden worden. Ook voor dat ‘deleten’ had je een AMS nodig, omdat de officiële wsfunctie van de Kislev 2 niet was geconfigureerd in de aan Nederland geleverde systemen.

Het lijkt dat de verdediging zo lang mogelijk onwetend gelaten is omtrent de afwezigheid van de AMS. Deskundige Van de Ven is tweemaal in de “gelegenheid” gesteld om te demonstreren hoe hij de files kon bewerken. In die pogingen heeft hij, volgens de beschrijving van de AG, beide keren gefaald. Bij die “experimenten” ontbrak echter de cruciale AMS. De aanwezigheid van een AMS stond wel in de officiële aankondiging van de set-up van het experiment vermeld, zelf vijf keer.⁴ Pas gedurende het experiment, toen advocaat Van der Plas naar de AMS vroeg, moesten Van Dreunen, hoofd van huidige tapkamer, en mr. Aben toegeven dat die AMS niet aanwezig was.

Het experiment was onzinnig om twee redenen: (i) het experiment was geen experiment maar een gemankeerd experiment omdat het cruciale onderdeel van de tapkamer van 1997, de AMS, niet aanwezig was, en (ii) het experiment was onnodig, omdat uit vijf verschillende bronnen reeds bekend was dat *met een AMS* de taps zelf konden worden gewijzigd, minimaal van naam veranderd konden worden: (i) Koster, (ii) PwC-rapport, (iii) PIDS, (iv) productbeschrijving van de tapkamer door de producent Comverse, en ook (v) het vonnis van de rechtbank Almelo. De conclusie is dat we voor de Baybasin-tapkamer van 1997 geen enkele reden hebben om te denken dat de inhoud van de taps niet kon worden gewijzigd. Van den Heuvel heeft een theorie die door de afwezigheid van de AMS niet toetsbaar is, en door de praktijk wordt weerlegd.

We weten van het PwC-rapport dat in drie van de vijf tapkamers de inhoud van de files veranderd kon worden. Van den Heuvel stelt *op basis van zijn theorie* dat de Baybasin-Comverse-tapkamer niet tot die drie behoorde. Maar zonder een feitelijke AMS van de Kislev 2-tapkamer weten we niet wat rechercheurs indertijd konden doen met een AMS.

¹ We mogen aannemen dat, in tegenstelling tot wat mr. Aben schrijft, PwC geen stelletje accountants voor het onderzoek heeft gestuurd. Anders had hun rapport wel een andere ontvangst gehad. PwC heeft ook een forensische afdeling.

² Zijn rapport stamt uit 2003.

³ Mr. Aben schuift dat zonder enige grond in onze schoenen.

⁴ ‘Opzet demonstratie 6 april 2017. Hardware. (7) Koppeling pc/laptop Van de Ven op *het AMS* (Van de Ven: vooraf kenbaar te maken). Validering van de demonstratie. (1). Aanmelden op *het AMS*. (2). Eén van de twee MO-schijven van het Baybasin-onderzoek wordt in het AMS geladen. (6). Het effect van deze wijziging demonstreren door dit geluidsmateriaal in het AMS af te spelen. (7). Het geluidsmateriaal van een tapgesprek op een MO-schijf hoorbaar maken zonder gebruik van het AMS.

Ze moeten in elk geval de naam hebben kunnen veranderen en een file onder een andere naam hebben kunnen opslaan.

De AG presenteert nog een ander argument dat manipulatie (nagenoeg/praktisch gezien) onmogelijk moet zijn. Dat argument gaat uit van de constatering dat alle taps chronologisch op de juiste plaats op de band staan. Oude taps kunnen dus niet gebruikt zijn. Maar dit argument is een non sequitur. Wanneer oude taps van 1991/92 opnieuw gebruikt zijn, zoals de verdediging reden heeft om te denken (zie vervolg), dan worden die taps later op een bepaald moment ingevoerd. De chronologie van de invoering resulteert in de chronologische volgorde van het dossier. Er is geen mysterie over deze chronologische volgorde in het dossier. De manipulatie zit hem erin dat die volgorde de *verkeerde* chronologische volgorde is.

Dat er in de Baybasin-tapkamer gemanipuleerd kon worden, wordt ook nog eens simpel *aangehouden* door de *vele bewezen gevallen van feitelijke manipulatie* van de taps die de verdediging in de loop der jaren heeft aangevoerd. Dit is wat je noemt een *existentiebewijs van manipulatie*. Deze gevallen weerleggen (op zich) al het theoretische bouwwerk van Van den Heuvel. Die gevallen tonen aan dat zijn theorie, hoe uitgebreid ook uiteengezet, niet waar *kan* zijn. In het vervolg komt een aantal opvallende voorbeelden van manipulatie langs. Vele andere voorbeelden staan in de door de verdediging aangedragen stukken.

Let wel, manipuleren van de taps *in de Nederlandse tapkamer* is slechts één vorm van manipuleren. Daarnaast zijn er nog andere vormen van manipulatie van de taps waarvoor Van den Heuvels bewering sowieso irrelevant is. We noemen (2) manipulatie via invoer van reeds in Turkije gemanipuleerde taps en (3) manipulatie door middel van belastend vertalingsbedrog van de taps. We zullen vele voorbeelden van deze beide andere vormen van manipulatie tegenkomen.

Kortom, manipuleren van de taps en hun inhoud is mogelijk en het kan op verschillende manieren. Het verhaal van Van den Heuvel waarop de AG zich baseert, gaat voorbij aan de feitelijke inbreng van de AMS, aan de vele bronnen die de mogelijkheid van manipulatie binnen de Baybasin-tapkamer beschrijven, en aan de vele concrete voorbeelden van manipulatie.

Er is ook een les die uit het domein van paragnosten kan worden geleerd. Meermalen zijn paragnosten psychologen en natuurkundigen te slim af geweest. Uri Geller is zo'n geval. Natuurkundigen uit Stanford meenden wetenschappelijk te hebben vastgesteld dat Uri Geller inderdaad met zijn gedachten alleen een lepeltje kon buigen. Randi de meestergoochelaar moest eraan te pas komen om door de truc heen te prikken. Paragnosten moet je met goochelaars vangen. Voor manipulanten geldt ook dat je die het best met andere manipulanten of mensen die met manipulanten hebben gewerkt kunt vangen. Met zijn verleden als analist op de afdeling Interceptie Telecommunicatie van de MID komt de deskundige Van de Ven het dichtst bij deze beschrijving — op de echte manipulanten uit de tapkamer na.

(3) DE ÖGE-ZAAK

Öge werd op 9 november 1997 in zijn theetuin vermoord.

Moordenaar-scenario van Hof:

Volgens het hof is Baybasin mede-moordenaar, omdat hij mensen in Istanbul tot de moord op Öge heeft aangezet. Dat leidt het hof af uit een aantal feiten: (1) Baybasin is kort na wat er om 17.00 uur is gebeurd, gebeld met de mededeling dat er iets succesvol

was afgerond (A-1-1), (2) die gebeurtenis is een moord, (3) en wel in een tuin (=Öge's theetuin in Istanbul) (A-1-1), (4) Baybasin had anderen verboden over die gebeurtenis te spreken, en verraadt zo zijn betrokkenheid (A-1-4). Baybasin heeft op verschillende manieren zijn kennis over de moord, zijn daderkennis, geëtaleerd voordat die informatie in de kranten had gestaan. Zo zou hij (5) daderkennis tegenover Kenan Saritas hebben verraden, toen hij hem vertelde dat de Sakalli (man met baard = Öge) die avond naar een begraafplaats is gebracht. Hij verried ook daderkennis (6) tegenover de rechter-commissaris mr. Sterk, toen hij hem meedeelde dat hij in gesprek A-1-1 over Öge's moord praatte, terwijl die informatie de kranten nog niet had bereikt. Verder (7) verraadt Yavuz, Baybasins Istanbul-man, daderkennis in A-1-5 met zijn opmerking over één schot, want dat ene schot staat ook vermeld in het medisch dossier. (8) Het hof merkt op dat Öge in zijn theetuin is vermoord, en dus in zijn werkplaats en dat Yavuz vermeldt dat het contract op de werkplaats is uitgevoerd. (9) Dit contract kan alleen een contract om te moorden zijn. Dat blijkt ook (10) uit de frase 'geklaard' die Yavuz gebruikt. Het hof kan die frase alleen begrijpen als: 'Er is geliquideerd'.

Al deze zgn. feiten zijn ficties. We geven hieronder de argumenten met het commentaar van de AG plus een weerlegging van dat commentaar.

(Argument 1 van het hof) Yavuz heeft kort na de moord gebeld.

Het hof meende in zijn aanvankelijk arrest dat de moord om 16.30 uur had plaatsgevonden. Het telefoontje waarin die moord aan Baybasin zou zijn doorgegeven (A-1-1), eindigt volgens het dossier om 17.16 uur. Het is een heel kort gesprek en zal om 17.15 uur begonnen zijn. Is dat niet kort na de moord? Maar die 16.30 uur is Turkse tijd. Het is dan 15.30 uur in Nederland. En het hof wijzigde de schatting van de tijd in de aangevulde versie van het arrest: tussen 16.00 uur en 16.30 uur. Yavuz belde Baybasin dus mogelijk pas na twee uur en zestien minuten. Dat is niet snel in het tijdperk van mobiele telefoons.⁵

Relevant is hier ook dat de tijd van het gesprek verkeerd moet zijn. Dat blijkt uit de correcte vertaling van de wederzijdse begroeting in het gesprek. Baybasin en Yavuz begroeten elkaar met *şev baş*,⁶ hetgeen *goede nacht* betekent, en niet *goedenavond*, zoals het in de dossiervertaling staat.⁷ Net als in het Nederlands wijst die begroeting op een veel later tijdstip dan 17.15 uur; eerder 23.00 uur Turkse tijd. Dat is dan 22.00 uur Nederlandse tijd. Naast het vertalingsbedrog vinden we hier dus nog een verdere weerlegging dat er kort na de moord gebeld werd. Yavuz zou juist heel lang gewacht hebben, van 16.00 uur (vroegste Turkse tijd van moord volgens het hof) tot 23.00 uur (tijd van zijn begroeting met goedenacht). Dat is zeven uur. Dat is niet snel. (NOVUM 58 Zesde Aanvulling)⁸

De AG acht 'een eventuele vergissing (goedenavond/goedenacht) niet van zodanig gewicht dat integraal getwijfeld moet worden aan de kwaliteiten van een tolk [de

⁵ Mr. Aben lijkt twee uur verschil tussen Nederland en Istanbul te constateren. Conclusie, p. 1316: 'Nog daargelaten dat het in Turkije (tijdzone UTC+3) op dat moment (afgeleid van de tijdmelding in het tapverbaal) 19.16 uur is'. Mr. Aben gaat dus uit van een tijdsverschil van twee uur. Dat vinden we nergens terug. We vinden alleen een verschil van één uur. Een verschil van twee uur maakt overigens het gat alleen maar groter. De 16.00 uur Turkse tijd wordt dat 14.00 uur Nederlandse tijd. Tussen 14.00 uur en 17.15 uur Nederlandse tijd ligt drie uur en een kwartier. Dat is nog minder snel dan de twee uur en zestien minuten.

⁶ zie ook mr. Abens herzieningstolk.

⁷ zie Rizgar, maar zie ook <https://glosbe.com/ku/fr/%C5%9Fev%20ba%C5%9F>: vertaling *bonne nuit*. <http://en.linkmeaning.com/%C5%9Fev%20ba%C5%9F/meaning>: *good night*. *Good Evening* = *Êwar baş /Evar baş/ Êware Xweş*.

⁸ zie Zesde Aanvulling, p. 12 en 13. 'Şev baş' is goedenacht. Zie ook het woordenboek *Kurdish* van Aziz Amindarov vermeldt hetzelfde⁸, evenals het Koerdisch-Nederlands woordenboek van Mahabad en Nêçîrvan Qîlorî. Zie Conclusie het novum 2, Rizgar's reactie op de nadere vertolkingswerkzaamheden t.b.v. het herzieningsverzoek, p. 1739.

herzieningstolk]’.⁹ Dat mist de pointe: door de verkeerde vertaling bleef onopgemerkt dat het tijdstip van bellen in A-1-1 veel later is dan 17.16 uur, met als consequentie dat gesprek A-1-1 dus niet kort na de moord op Öge was. Natuurlijk heeft de AG gelijk dat op basis van deze fout niet integraal getwijfeld hoeft te worden aan de kwaliteiten van zijn herzieningstolk. Maar voor de zaak zelf is het wel een serieuze fout. We zullen overigens spoedig andere belangrijke vertaalfouten van de herzieningstolk aantreffen.

Er is nog een veelzeggende consequentie: nu blijkt dat het gesprek in feite veel later plaatsvond dan de 17.16 uur die in het dossier staat aangegeven, volgt ook dat metagegevens kennelijk aangepast zijn. Die konden dus kennelijk veranderd worden.

Laten we aannemen dat de taptolken zich ook vergist hebben. Het is echter wel een vergissing die een belangrijk ontlastend punt ondersneeuwt, *namelijk dat de dossiertijd niet overeenstemt met de tijd van het gesprek.*

Conclusie: Baybasin is dus **niet kort na de moord** gebeld. We hebben bovendien gezien dat in A-1-1 de dossiertijd niet overeenstemt met de tijd van het gesprek, en dat de taptolken en de herzieningstolk met hun vertaling dat feit hebben verduisterd.

(Argument 2 van het hof) De Gebeurtenis van 17.00 uur waarover Yavuz Baybasin inlicht, is de moord op Öge

Volgens de dossiervertaling wordt Baybasin in A-1-1 ervan op de hoogte gebracht dat er om 17.00 uur in een tuin iets geregeld is. Het hof concludeert dat deze tuin Öge’s theetuin in Istanbul moet zijn, en dat Baybasin daarom over een moord in die theetuin wordt ingelicht, mede in het licht van de zogenaamd korte tijd tussen A-1-1 en de moord op Öge (vgl. argument 1).

Het hof is hier voorbijgegaan aan essentiële informatie in het dossier over die gebeurtenis. Nadat Yavuz Baybasin heeft ingelicht dat het klaar is /geklaard is, toont Baybasin zich verheugd: ‘Dat is een mooi bericht’ en vraagt Baybasin: *Wanneer is het gebeurd?* Yavuz antwoordt, volgens alle vertalingen: ‘Om vijf uur’.

Wat is die Gebeurtenis van 17.00 uur? Het hof plaatst de moord tussen 16.00 uur en 16.30 uur. In A-1-2, 9 november 1997, eindigend om 21.52 uur, komen Baybasin en Yavuz terug op die Gebeurtenis van 17.00 uur. Dat blijkt een discussie tussen twee groepen mensen te zijn die tot Baybasins opluchting vreedzaam eindigde. (Tweede Aanvulling, p. 152)¹⁰

Baybasin begint met de vraag: *Het is definitief afgelopen toch?* Dat zou ook op een moord kunnen slaan. Maar even later deelt Yavuz hem mee: *Wij waren om 5 uur daar. Kortom, ze hebben het werk afgedaan. Het ging vlekkeloos. Het is op zo een manier afgelopen, dat wij in zekere zin zo niet hadden verwacht.* Baybasin vraagt dan: *Dat wil zeggen dat er op dat moment niemand iets heeft gezegd of iets heeft ondernomen?* Dat wordt bevestigd. Baybasin geeft ook aan dat hij ‘hun leider wel kent en dat het nodig is dat we hierover nog praten’. Evenzo zegt hij over die leider van de andere groep:

Hun leider is een bekende van ons. Hij verblijft in Frankrijk. Hij is een goed iemand. Ik heb wel eens met hem gesproken.

Dan komt nogmaals aan de orde dat de discussie vreedzaam is beëindigd:

⁹ Conclusie, p. 1316.

¹⁰ Zoals tapgesprek A-1-2 aantoont over een vreedzame gebeurtenis waarbij ‘handen werden geschud’.

Deze moeten we echt goed vertrouwen en geloven (ervan overtuigd zijn) dat ze met elkaar wel hebben gepraat en dat ze elkaar de hand hebben geschud zodat dit geschil tussen hen definitief is opgelost en dat dit hiermee klaar is.

Baybasin spreekt daarna met Nuri Korkut, die kennelijk bij Yavuz is. Hij vraagt meteen:

Wat er hier gezegd is, is dat waar? Hebben jullie elkaar vandaag gezien? Hebben jullie met elkaar gesproken?

Nuri bevestigt dit. Baybasin wil nog meer zekerheid:

Wat hij nu zegt (wat Yavuz heeft gezegd), dat ze die man gezien hebben, dat ze elkaar de hand geschud hebben, en dat ze ook met elkaar hebben gepraat. Het is toch zo?

Dit bevestigt Nuri Korkut nogmaals.

Zo wordt het gesprek vertaald door de tolk die de RC in het proces inschakelde. De taptolken maakten een veel kortere vertaling, maar ook zij schrijven:

Die anderen hebben dus vrede gesloten, vraagt Huseyin. Ja, zegt Yavuz.¹¹

Dus de gebeurtenis waarover in A-1-1 wordt gesproken, ‘betrof dus niet de moord op Öge’ (Tweede Aanvulling, p. 167), het is een vreedzaam en geslaagd gesprek tussen twee groepen (Tweede Aanvulling, p. 166).¹²

De AG is het hier niet mee eens. Hij schrijft, en we citeren voor het gemak van de lezer zijn gehele tekst:

Het onderwerp van het besprokene in tapgesprek A-1-2 tussen Baybasin enerzijds en Yavuz en Korkut anderzijds is volgens dit transcript bepaald mistig. Daarin is de inhoud van tapgesprek A-1-2 overigens allesbehalve uniek. Dat de gespreksdeelnemers elkaar niettemin over en weer lijken te begrijpen en geen problemen hebben met de betrekkelijk omfloerste wijze waarop wordt gesproken, vormt een indicatie dat in dit telefoongesprek informatie wordt uitgewisseld over een voorval waarvan de gespreksdeelnemers beogen de ware toedracht geheim te houden voor eventueel afliuisterende derden.

Bij het interpreteren van de inhoud van dit tapgesprek moet dus ernstig rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat versluierend en (dus) in code wordt gesproken; dit impliceert dat niet zonder meer mag worden aangenomen dat aan de door de gespreksdeelnemers gebezigde woorden door hen een gangbare, ‘letterlijke’ betekenis is gegeven.

Op basis van de geciteerde weergave van de inhoud van tapgesprek A-1-2 is dan ook niet uitgesloten dat Yavuz en Korkut hier beiden te kennen geven contact te hebben gehad met de uitvoerders van de liquidatie, dat zij beiden (ook) Öge hebben gesproken, hem de hand hebben geschud en (vervolgens) “het definitief hebben geregeld”. Of zoals door de taptolken weergegeven: “zij hebben gedingest en het werk was geklaard.”

¹¹ We voegen de twee vertalingen naast elkaar als appendix toe.

¹² zie Tweede Aanvulling, p. 166 e.v.: ‘De gebeurtenis van 17.00 uur is vreedzaam verlopen.’ We voegen de twee vertalingen naast elkaar als appendix toe.

De gewraakte passage uit tapgesprek A-1-2, te weten het *“handen schudden”*, bezien in samenhang met de inhoud van tapgesprek A-1-1, als ook met die van tapgesprek A-1-3, waarin Baybaşın zijn gesprekspartner de opdracht geeft niet over deze zaak te spreken, dwingt dus geenszins tot de door de raadvrouw aangehangen lezing van tapgesprek A-1-2, die aansluiting zoekt bij een betekenis van de door de gespreksdeelnemers gebezigde woorden die inhoudt dat het voorval van 17 uur vredig is geëindigd.

De AG constateert dat het ‘transcript bepaald mistig is’, dat de gesprekspartners elkaar toch lijken te begrijpen en hij concludeert dat hun ‘omfloerste’ formulering een indicatie is dat de gesprekspartners beogen ‘de ware toedracht geheim te houden voor eventueel af luisterende derden’. De AG miskent hier het fenomeen van gemeenschappelijke referentie waar bekenden gebruik van (kunnen) maken en waardoor hun gesprek voor anderen die niet die gemeenschappelijke referentie delen, vaak heel onduidelijk overkomt. De ingebrachte studie Derksens *Verknijpt Bewijs* bespreekt het belang van gemeenschappelijke verwijzingen (referenties).¹³ Wanneer een muzikant met een medemuzikant hun concert bespreekt, zal dat voor een af luisteraar qua gedetailleerde inhoud volstrekt onbegrijpelijk zijn, ofschoon de af luisteraar wellicht na verloop van tijd zal begrijpen dat het over een concert gaat. De fagottist zegt bijvoorbeeld: ‘De fluit zette verkeerd in maar ik had toch nog het geluk dat ik mijn inzet niet miste’. Gemeenschappelijke referenties in gesprekken leiden dus doorgaans voor buitenstaanders tot gesprekken die maar ten dele worden begrepen. Dat impliceert geenszins, zoals de AG suggereert, dat geheime informatie wordt achtergehouden.

De AG gaat een stap verder: vanwege de omfloerste discussie houdt hij ernstig rekening mee dat ‘in code wordt gesproken’. Het is inderdaad het geval dat mensen *soms* in code spreken, maar het omfloerst zijn van de discussie is daarvoor geen indicatie. Het omfloerst zijn is het gevolg van gemeenschappelijk referenties die de af luisteraar onbekend zijn.

De AG speculeert verder: het is niet uitgesloten dat Yavuz en Korkut beiden Öge hebben gesproken, hem de hand hebben geschud en het (vervolgens) *definitief hebben geregeld*. Of zoals door de taptolken weergegeven: *“zij hebben gedingest en het werk was geklaard.”* Inderdaad zoals de gemiste inzet van de fluit in code kan betekenen dat de fluitiste verkeerd had geschoten en dat de toch nog geslaagde inzet van de fagottist betekent dat hij, weliswaar met geluk, toch nog de zaak heb “geklaard”.

Merk op dat de AG hier automatisch aanneemt dat als er iets volgens de taptolken is geklaard, er wel vermoord zal zijn. Over dat “klaren” als trigger voor leden van het OM om te denken in termen van moord, wordt in het vervolg gesproken. Hier wijzen we erop dat waar de taptolken hun favoriete expressie “geklaard” gebruiken [*Is ‘datgene’ geregeld/-geklaard*, vraagt Huseyin’, met nog waarschuwingstekens rond ‘datgene’], de RC-tolk vertaalt:

Huseyin vraagt aan de gebelde: (voorgoed) *Het is definitief afgelopen toch?*

Bij een moord is inderdaad alles afgelopen, maar er zijn heel veel zaken die kunnen aflopen. Baybasin en Yavuz spreken misschien omfloerst, maar letterlijk verstaan hebben ze het over een discussie tussen twee groepen, die een onenigheid moesten uitpraten. Klaarblijkelijk had Baybasin niet verwacht dat ze er uit zouden komen, maar uiteindelijk was het ‘definitief geregeld’. Aan het eind werden handen geschud, en ‘Niemand had op dat moment iets gezegd of iets ondernomen’. Baybasin vraagt daarvan bevestiging aan Korkut, een bevestiging die hij krijgt en waarover hij zich verheugt. Hij is kennelijk nog bang dat het alsnog mis kan gaan, wanneer zijn mensen op zelfstandige basis zouden gaan

¹³ zie Derksen *Verknijpt bewijs*, (vooral p. 65 en 66) voor de rol van gemeenschappelijke referenties.

praten. Dát verbiedt hij. Hij, als baas van zijn groep, zal gaan praten met de baas van de andere groep. Die kent hij gelukkig, die baas woont in Frankrijk.

De AG trekt zijn slotconclusie dat het handen schudden geenszins dwingt tot de lezing van tapgesprek A-1-2 dat 'het voorval van 17 uur vredig is geëindigd'. Als hij met 'dwingen' bedoelt dat de conclusie niet logisch volgt, heeft hij gelijk. Iemand kan altijd een geheime code gebruiken, ook al is er geen aanwijzing voor. Ook muzikanten zouden een geheime code gebruikt kunnen hebben. Maar dat was niet het punt van de verdediging. Die wil niet logisch iets uitsluiten. Ze meent wel dat het voorgaande het hoogstwaarschijnlijk maakt dat het hier om een vreedzame discussie gaat. Het enige specifieke punt dat de AG weet aan te dragen is zijn verwijzing naar het geklaard-zijn in de vertaling van de taptolken. Maar ook nu al, zonder de komende argumenten, zien we geen enkele specifieke reden om te denken dat de sprekers *klaren* in de zin van *liquideren* gebruiken. De vertaling van de RC-tolk maakt dat duidelijk: er is iets beëindigd, zoals Baybasin zelf vroeg: *Is het nu definitief?*

Het gesprek is duidelijk genoeg over de letterlijke uitleg. Baybasins vraag was of het debat tussen twee groepen, de mensen van Baybasin en die van de in Frankrijk wonende leider, goed is afgelopen? En is die (goede) uitkomst definitief? De AG ziet daar doorheen en 'houdt ernstig rekening' met een code die naar een liquidatie verwijst. Maar hij geeft voor het niet letterlijk nemen geen enkel goed argument: het debat is niet specifiek meer omfloerst dan andere gesprekken tussen ons onbekende mensen, de taptolken gebruiken weliswaar hun geliefde trigger "geklaard", maar de RC-tolk maakt duidelijk dat het om beëindigen gaat.

Tegen deze code, voor het bestaan waarvoor dus geen enkel goed argument is gegeven, kunnen we wijzen op allerlei frases die strijdig zijn met die code: er is sprake van *groepen* die met elkaar gepraat hebben en er is niet sprake van Yavuz en Korkut die met één man, Öge, gepraat hebben, er is een leider van de andere groep die in Frankrijk woont, Baybasin vindt dat er nog verder gepraat moet worden, maar dan met de leider, en Korkut zegt dat hij met allen gesproken heeft.

Inderdaad, dit dwingt niet logisch tot de conclusie van een vreedzame uitkomst van een debat tussen twee groepen, maar als je de code altijd mag aanpassen om gelijk te krijgen, ben je bezig met *immuniseren*. Het verbaast dat de AG, die prat gaat op zijn methodologische sophistication, zo'n elementaire fout geregeld maak.

Dus het voorgaande dwingt er niet logisch toe, maar het maakt het wel heel waarschijnlijk dat de gebeurtenis van 17.00 uur een vreedzame afsluiting van een debat tussen twee partijen was. Er pleit niets tegen een letterlijke uitleg, behalve *de vooronderstelling* dat er zo maar geklaard = geliquideerd kan zijn, en er pleit zeer veel voor de letterlijke uitleg.

Tot slot kunnen we op empirisch bewijsmateriaal wijzen dat het door de AG veronderstelde handschudden van Korkut en Yavuz met Öge uitsluit: er zijn getuigenverklaringen waarin verteld wordt dat er iemand binnen kwam lopen en zonder verder omhaal Öge doodschoot. Natuurlijk kan de AG zijn scenario uitbreiden met dat Korkut en Yavuz ooit eerder de hand hebben geschud met Öge? Fantasie is onbelemmerd.

(Argument 3 van het hof) Yavuz spreekt over een tuin. Dat is Öge's theetuin, waar hij net tevoren is vermoord

Volgens het hof spreken Yavuz en Baybasin over een tuin en wat gebeurd zou zijn. Die tuin verwijst naar Öge's theetuin. Dus Yavuz en Baybasin hebben het over de moord op Öge, aldus het hof.

Echter, ofschoon de taptolken en de herzieningstolk het over een tuin in hun vertaling hebben, spreken Baybasin en Yavuz in A-1-1 niet over een tuin (*baxçe*), zoals het hof ook aanneemt, maar over een buidel, met andere woorden, over vluchtelingen (*boxçe*). In Rizgars tweede rapport, dat in tegenstelling tot zijn eerste rapport gebaseerd was op een goede bandopname, legt hij, Rizgar (één van de bekendste internationale experts in de Koerdische taal en dialecten, auteur van een bekend Koerdisch-Engels woordenboek, auteur van een cursus Koerdisch op het internet)¹⁴ zijn vertaling in termen van vluchtelingen (*boxçe*) uit. (NOVUM 56)¹⁵

Hoorde hij aanvankelijk een klank tussen *o* [korte *o*] en *a* [korte *a*] in, nu hoort hij duidelijk dat de klank meer *o* is dan *a*. Dit past zijn inziens heel veel beter bij *boxçe* dan *baxçe*:

The first recording given to me in 2013 was too fast and the sound quality was bad, therefore although I could hear the sound 'o' pronounced between 'o' and 'a', because it was not clear enough, I could not say for sure it was pronounced closer to which one of them, and I was not able to assess that particular sound in terms of phonetics; therefore I could only say that it was pronounced somewhere between 'o' and 'a'.

However after listening to this clear digital copy I am able to assess this particular sound (*o*) and the word (*boxçe*) better;

In spite of the sound being between 'o' and 'a';

i) In the clearer copy I can hear it pronounced closer to 'o', so it is NOT halfway between;

ii) It is pronounced as a short vowel and slightly rounded; whereas 'a' in the word '*baxçe*' is pronounced long, it is a long vowel. So in terms of phonetics my assessment favours '*boxçe*', NOT '*baxçe*'.

Dit is *zijn eerste fonetisch argument* waarom Yavuz '*boxçe*', zegt en niet '*baxçe*'.

(1) De *a*-klank van *baxçe* is een lange *aa*. (Dat zei Van Bruinessen al.) En die lange *aa* hoort hij in geen geval.

(2) Hij legt ook uit dat in Lice, het Koerdische gebied waarvandaan Baybasin en Yavuz komen, *baxçe* als *bexçe*, met een *è*-klank, wordt uitgesproken. Ook die *è* hoort hij in geen geval. Er wordt dus over een vluchteling gesproken, niet over een (thee)tuin. Dit zijn *twee fonetisch argumenten*.

Rizgar geeft ook een *tweede fonetisch argument* waarom Yavuz '*boxçe*', zegt en niet '*baxçe*': aan zijn accent te horen, komt Yavuz uit de Lice-omgeving en daar spreken ze '*baxçe*' uit als '*bexçe*'. En een *è*-klank is in geen geval te horen. Daarom moet Yavuz '*boxçe*' gezegd hebben (de *o*-klank is goed hoorbaar), vluchteling, en niet '*baxçe*' (tuin)

Daarnaast presenteert Rizgar nog een *semantisch argument*: de vertaling in termen van vluchteling past bij het vervolg van het korte gesprek waar mensen zoek zijn, teruggevonden worden en voor wie een onderdak gezocht moet worden. In de tuin-vertaling is er geen relatie met het vervolg. In de tuin-vertaling zit aldus een semantische breuk, die niet in de vluchteling-vertaling zit. De mensen die zoek zijn, die gevonden worden en voor wie onderdak moet worden gezocht uit het tweede deel van het gesprek, passen bij de

¹⁴ Voor een uitvoerige kwalificatie, zie Zesde Aanvulling, p. 3 e.v., plus bijlage 131: CV van Baran Rizgar.

¹⁵ Novum 56. De cruciale vertaalfout in gesprek A-1-1: tuin in plaats van vluchteling

vluchtelingen uit het begin. Ze passen niet bij de opmerking over een tuin. Dit is een extra reden waarom de tuin-vertaling onjuist is (NOVUM 57).¹⁶

De AG heeft een ander oordeel. Hij stelt vast dat in zijn tweede rapport

Rizgar's oordeel weliswaar stilliger is, maar hij zich nog altijd slechts uitdrukt in een voorkeur voor 'boxçe'. In hoeverre zijn oordeel in dat licht van meer waarde zou moeten zijn dan het andersluidende oordeel van de eerdergenoemde native speakers, namelijk de drie taptolken en de RC-tolk, valt zonder nadere motivering niet in te zien.¹⁷

De AG heeft desondanks de cruciale passage voorgelegd aan zijn herzieningstolk. Ook deze herzieningstolk, 'onbekend met het twistpunt, hoort net als de drie taptolken en de RC-tolk, het woord 'baxçe' en vertaalt dit als 'tuin'.¹⁸

En ook het argument dat Yavuz *bexçe* had moeten zeggen en niet *baxçe* omdat Yavuz uit het Lice-gebied komt, wordt door de AG bestreden:

Voor zover de verdediging in een reactie op dit verslag betoogt dat de herzieningstolk kennelijk niet op de hoogte is geweest van "*het in Lice en omgeving gebruikte woord 'bexçe'*" schiet die opmerking zijn doel voorbij. Het is hier 'Y' (de NN-man) en niet de in Lice geboren Baybaşin die het betwiste woord in de mond neemt. Met "Y" is Yavuz Yavuztürk, geboren op 6 april 1965 te Solhan Bingöl, bedoeld. Yavuz is dus afkomstig uit een Zazaki-sprekende regio en hoeft derhalve niet bekend te zijn met het in de omgeving van Lice gebruikte woord 'bexçe'.¹⁹

Zo geformuleerd lijkt het een eenduidig antwoord. Er is evenwel een aantal kanttekeningen te plaatsen die de vluchteling-vertaling als veel plausibeler doen verschijnen.

(i) De AG merkt inderdaad terecht op dat Yavuz Yavuztürk niet in Lice is geboren, maar in Solhan Bingöl, een gebied waar Zazaki gesproken wordt. Rizgar had al in zijn rapport aangegeven dat *'after listening to this clearer copy, it became possible to determine the speaker A's accent confidently and [he] can confirm it is the accent of Lice area'*. Hij vroeg mij daarna, zonder mij daar vooralsnog een reden voor op te geven, waar Yavuztürk was geboren en opgegroeid. De verdediging heeft dat uitgezocht: na zijn tweede verhuisde Yavuz met zijn ouders naar Lice en is daar zijn hele leven blijven wonen. Rizgar had deze informatie in feite niet meer nodig. Op basis van de audio van A-1-1 had hij al bepaald welk accent Yavuz sprak. De door ons gegeven informatie bevestigde deze. De geboorteplaats van Yavuztürk is in deze context irrelevant.

In Kurdish Kurmanji this inclination towards 'e' for those words that are pronounced with an 'a' in other languages (ie. Arabic, Persian, Turkish) is common; for example, *Ali, Hasan, Ahmed, Aisha (Ayşe in Turkish), Ankara* are pronounced in Kurmanji as *Elî, Hesên, Ehmed, Eyşe, Enqere*. The same happens to *'baxçe'; 'bahçe'* in Turkish, *'baghche'* in Persian, but *'bexçe'* in Kurdish Kurmanji; only in some areas under the influence of the Turkish language it is pronounced like *'baxçe'*. ***After listening to this clearer copy, it became possible to determine the speaker A's accent confidently and I can confirm it is the accent of Lice area;*** I also asked Ms. Van der Plas for confirmation of the area where the speaker was

¹⁶ zie Tweede Aanvulling, p. 146 e.v.: Novum 57: 'De vertaling 'tuin' is ook in termen van semantiek verkeerd.'

¹⁷ Conclusie, p. 1355 en p. 1356.

¹⁸ Conclusie, p. 1357.

¹⁹ Conclusie, p. 1357.

brought up and it was confirmed that he is from Lice; hence if he had meant 'garden' he would have pronounced the word as 'bexçe' and not as 'baxçe'.

In het gebied rond Lice 'the word 'garden' is not pronounced/spelled as 'baxçe', but as 'bexçe' which is the common Kurmanji Kurdish pronunciation/spelling'.

Around Diyarbakir province (the speaker's hometown is Lice, a district within Diyarbakir province) and in most other Kurmanji Kurdish speaking areas, the word 'garden' is not pronounced/spelled as 'baxçe', but as 'bexçe' which is the common Kurmanji Kurdish pronunciation/spelling; the sound 'e' in the word "bexçe" is like 'e' in 'be't or 'e' in 'men', and it is not like 'a' in 'father' which is a long 'a' symbolized in IPA as 'a:'. That is why in the written language it is spelled as "bexçe"; the word "bexçe" is pronounced with an 'a' only in some areas close to Turkish inhabited areas or where Turks and Kurds are mixed together (Lice is NOT one of them); in those areas this happens under the influence of the Turkish language. The sound 'a' in the word "baxçe" is a long vowel similar to 'a' "father", "calm", 'car', 'bar', etc. (the same as International Phonetic Alphabet (IPA) symbol 'a:', namely a long 'a').

Rizgar geeft ook een concreet voorbeeld: Yavuz zegt *emî*, niet *amî*. Dat wil zeggen, hij gebruikt de karakteristieke è-klank uit de *Diyarbakir area*. De herzieningstolk hoorde dat niet, zoals Rizgar aangeeft. De reden daarvan is dat zij het dialect van Lice en Diyarbakir niet kent (Zesde Aanvulling).

De anonieme tolk hoort 'amî', waar de spreker Y. 'emî' tegen Baybasin zegt. Hier toont de anonieme tolk al direct haar gebrek aan kennis van het plaatselijke dialect van Diyarbakir en Lice, zo blijkt uit Rizgar's commentaar. Zij herkent niet de typische uitspraak die spreker Y (Yavuztürk) gebruikt, namelijk de 'e' in plaats van de 'a'.²⁰

Aan Rizgar was het Lice-dialect van Yavuz bekend. Dat kon hij gewoon horen. De opmerking van de AG dat hij in Solhan Bingöl is geboren, is derhalve irrelevant. Latere informatie heeft de conclusie van Rizgar slechts bevestigd.

We mogen dus van Yavuz met zijn Lice-accent verwachten dat hij 'bexçe' had gezegd, als hij het over een tuin had gehad. Dat deed hij overduidelijk niet. Dat is nog een fonetische reden waarom hij 'boxçe' zei. Hij sprak over vluchtelingen, niet over een tuin,

(ii) Dit 'bexçe' is niet een gril van Rizgar. In vele woordenboeken komt alleen 'bexçe' voor, en niet *baxçe*.

For your information I am sending pages from 3 different Kurdish-English dictionaries using the Kurdish Kurmanji word "bexçe" for the English word "garden"; (attachment 1, 2 and 3).

²⁰ Zie bijlage 135: rapport d.d. 19 februari 2017 van Baran Rizgar, p.1 en bijlage 1 bij rapport van Baran Rizgar: het woordenboek van *Sevan Nisanyan*, een bekende Armeens-Turkse etymoloog. Rizgar gaat ook in op een claim van de herzieningstolk:

'Emî' is not spelled as 'amî' and it is not "a corruption of the Turkish word 'emmi'", it is a word of Arabic/Hebrew origin locally used in Diyarbakir area together with the Kurdish words 'ap' and 'mam'; it is also locally used in Turkish as 'emmi', as a loan word meaning paternal uncle. (---) the interpreter has assumed it is a Turkish origin word without looking into the origin of the word.

(iii) Rizgar wijst erop dat *baxçe* een Turkse variant is, die in de Koerdische gebieden die dicht bij Turkse gebieden liggen, overgenomen is. Hij verwondert zich erover dat de herzieningstolk

seems to be unaware that the more common pronunciation of ‘baxçe’ is ‘bexçe’ which is especially used in Diyarbakir area, the district of Lice [verdediging: het gebied waar zowel Baybasin als Yavuztürk vandaan komen], the speaker’s hometown included.”²¹

(iv) Rizgar wijst erop, zoals we al zagen, dat er ook een overeenkomstige variatie van *e*-klanken en *a*-klanken bij vele andere woorden is.

In Kurdish Kurmanji this inclination towards ‘e’ for those words that are pronounced with an ‘a’ in other languages (ie. Arabic, Persian, Turkish) is common; for example, *Ali, Hasan, Ahmed, Aisha* (*Ayşe* in Turkish), *Ankara* are pronounced in Kurmanji as *Elî, Hesen, Ehmed, Eyşe, Enqere*. The same happens to ‘baxçe’; ‘bahçe’ in Turkish, ‘baghche’ in Persian, but ‘bexçe’ in Kurdish Kurmanji; only in some areas under the influence of the Turkish language it is pronounced like ‘baxçe’.

(v) De herzieningstolk is gevraagd of er in het Koerdisch nog een andere uitspraak voor *baxçe* was. Ze heeft dit ontkend.²² Hiermee blijkt ze niet op de hoogte van de *bexçe*-uitspraak, die in vele woordenboeken staat aangegeven. ‘Zij geeft aan dat het Koerdische woord voor tuin overal wordt uitgesproken als ‘baxçe’. Rizgar zegt: “*This is totally wrong of course*”. Hij geeft een voorbeeld van een Google zoekopdracht op ‘*Kurdî bexçe*’²³ en krijgt 25.400 resultaten. Rizgar commentarieert: ‘*As I pointed out in some Kurdish-English dictionaries the word ‘bexçe’ is in common use. It is in all major Kurdish dictionaries and other sorts of publications.*’²⁴ Ook bij Google-translate kun je *Bexçe* intypen. Dan krijg je garden. De Logos Dictionary geeft ook garden voor *Bexçe*.²⁵ De herzieningstolk is dus niet met de relevante dialecten van het Koerdisch-Kurmanji bekend. Dat ze het *baxçe* voor *boxçe* heeft gehoord zegt dus weinig.

(vi) Rizgar hecht veel waarde aan de context. Hij zal dus niet snel op basis van de klank alleen een uitspraak doen. Nadat hij een betere kopie van A-1-1 ter beschikking kreeg is hij eenduidig in zijn oordeel, naar mag worden aangenomen in combinatie met zijn semantisch argument en zijn Lice-argument:

Upon listening to a clearer copy supplied to me in July 2015, ***I am convinced*** that; 1) He says “boxçe/bundle”, not “bexçe/baxçe/garden”;
2) They are talking about a bundle, not a garden.

Dit moge een indruk geven van de kennis en sophistication van Rizgar.

(viii) Het gaat hier niet om neuzen tellen, waartoe de AG zijn toevlucht neemt: drie taptolken, de RC-tolk en de herzieningstolk tegenover slechts één Rizgar. We hebben al gezien dat de herzieningstolk geen kennis had van de relevante dialecten. We hebben

²¹ zie bijlage 135: rapport d.d. 19 februari 2017 van Baran Rizgar, pp.1 en 2

²² verslag d.d. 16 juli 2016, tolkwerkzaamheden anonieme Koerdische tolk. Beantwoording vraag 7 bij gesprek A-1-1 (zie hiervoor appendix 1 sub 4, 10)

²³ https://www.google.co.uk/webhp?sourceid=chrome-instant&rlz=1C1CHBD_en-GBGB726GB726&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#safe=strict&q=Kurd%C3%AE+bex%C3%A7e

²⁴ Zesde Aanvulling, p. 9.

²⁵ <http://www.logosdictionary.org/index.php?code=7131784&from=SI>

geen reden om te denken dat zulks bij de andere tolken anders is. We hebben ook al gezien dat de herzieningstolk, evenals de taptolken, het sterk ontlastende *goedenacht* heeft vertaald met *goedenavond*. We zullen meer gevallen van onbegrip aantreffen.

Summary:

De argumenten voor “boxçe/bundle” zijn dus:

- Rizgar: *Baxçe* wordt uitgesproken met een lange *aa*, en die hoort hij niet.
- Rizgar: Hij hoort op oud materiaal een klank tussen a en o in.
- Rizgar: Hij hoort op verbeterd materiaal een klank tussen a en o in, dichter bij o-klank.
- Rizgar: Hij hoort aan het dialect van Yavuztürk dat hij uit het Lice-gebied komt (hetgeen correct is). Daarom zou hij een è-klank moeten horen, en die hoort hij in geen geval. Het gesprokene moet dus *boxçe* zijn.
- Rizgar: Naast deze twee fonetische argumenten presenteert hij een semantisch argument. Met *tuin* krijg je geen zinvolle vertaling, met *vluchteling* wel. Die kunnen zoek raken, teruggevonden worden en voor vluchtelingen kun je onderdak zoeken. In een heel kort gesprek zoals A-1-1 is het bovendien onwaarschijnlijk dat ook nog eens een onverklaarbare plotselinge breuk midden in de verhaallijn optreedt.

Daartegenover stelt en telt de AG het aantal vertalers, waarvan we weten dat de herzieningstolk geen kennis had van de variant *bexçe* die in tal van woordenboeken voorkomt. Hij gaat ook voorbij aan de internationale reputatie van Rizgar als vertaler en als linguïst en aan zijn ervaring als tolk ‘native speaker’ op het hoogste niveau. De AG beroept zich op het feit dat de taptolken en de herzieningstolk native speakers zijn. Hij gaat voorbij aan het feit dat ook Rizgar native speaker is. Hij gaat ook voorbij aan de kennelijke onkunde van de taptolken en de herzieningstolk op het gebied van de Koerdische dialecten. Hij gaat ook voorbij aan hun negeren van de context en de semantische rol daarvan.

De verdediging kan niet anders dan opnieuw concluderen dat de vertaling *vluchteling* moet zijn en niet *tuin*. Er wordt in het gesprek niet over een tuin c.q. Öge’s theetuin gesproken.

(Argument 4 van het hof) Baybasin dringt op stilzwijgen aan, dat is verdacht, hij heeft iets te verbergen

Zo zegt Baybasin in A-1-2:

*Want wanneer we, wanneer we met die anderen gaan praten. Die van ons! Met die van ons is het afgesproken om zonder toestemming met niemand van hen, of met zo een groep te zullen gaan praten.*²⁶

Het verzoek tot stilzigen betreft hier de vreedzame maar kennelijk delicate overeenkomst die niet door doldrieste uitspraken ondermijnd moet worden, het gaat niet over een moord (NOVUM 62).²⁷

(Argument 5 van het hof) Baybasin vertelt over de Sakalli die ten grave werd gedragen, en dat is daderkennis (NOVUM 62)

Baybasin zou daderkennis vertonen door in de avond van 9 november 1997 met Saritas over de Öge-moord te praten voordat het in de kranten van de volgende ochtend was verschenen. Het gesprek was om 22.30 uur afgelopen. In de woorden van de AG:

²⁶ zie Tweede Aanvulling, p. 173.

²⁷ zie Tweede Aanvulling, p. 172: Novum 62: Er is sprake van een eerloze Sakalli en een opdracht erover te zwijgen. De opdracht tot zwijgen betreft de vreedzame Gebeurtenis

Eerder in dit tapgesprek deelt Baybasin zijn gesprekspartner Saritas mede *‘dat de Sakalli volgens mij vanavond naar Karaci Ahmet is gestuurd*. De taptolken voegden daaraan toe dat *Karaci Ahmet* een begraafplaats in Turkije betreft.²⁸

Dit argument van het hof bevat een vijftal fouten, en de AG gaat daar stilzwijgend aan voorbij:

(i) We hebben [tot nu toe] geen reden om te denken dat Baybasin in A-1-1 en in A-1-4 over een moord spreekt. Uit het feit dat, volgens A-1-4, de Sakalli die avond naar *Karaci Ahmet* zou zijn gestuurd, volgt dus niets over daderkennis van de moord op Öge.

(ii) Met tv-schotels op Nederlandse huizen komt het Turkse nieuws zonder vertraging in Nederland binnen. De moord op Öge (volgens de vroegste gissing van het hof om 16.00 uur) was in Turkije een opzienbarende gebeurtenis, die binnen korte tijd op de Turkse tv zal zijn geweest. In de avond rond 22.30 uur kan Baybasin geen daderkennis vertonen, omdat de moord op Öge al publiekelijk bekend was.

(iii) We hebben geen reden te denken dat Baybasin met de Sakalli, de man met de baard, Öge bedoelde. Er zijn veel mensen met een zwarte baard in Istanbul. Het hebben van zo’n baard is geen reden om te denken dat de Sakalli Öge is.

(iv) We hebben ook concrete redenen om te denken dat de Sakalli niet Öge is. De Sakalli is volgens het dossier de broer van advocaat Mehmet Ali. Die heeft verklaard geen familie van Öge te zijn. Dus de Sakalli is niet Öge. (Tweede Aanvulling, p. 174)

(v) De Sakalli, die ook broer van de advocaat wordt genoemd, komt voor als levend persoon in de volgende gesprekken na 9 november 1997, toen Öge vermoord is:

— 10 november 1997, 11.51 uur: *“de broer van de advocaat ging namelijk meer naar hen toe dan naar de emigranten”*.

— 12 november 1997, 14.14 uur: aan Baybasin wordt gevraagd *“met wie waren zij samen, zodat ik die kan bellen?”* Baybasin antwoordt: *“De broer van die advocaat”* en hij voegt daar niet iets aan toe als: *‘Je kunt hem niet meer bellen. Hij is dood’*. Nee, hij zegt: *“Ik ben alleen op zoek naar hem---”*.

— 27 november 1997, 13.39 uur: komen opnieuw in een gesprek tussen Baybasin en Saritas ter sprake met Baybasins vraag of die broers, te weten: *“broer van de advocaat”*, nog met Saritas zijn komen praten: *“Hebben die jou weer opgezocht?”*

Op al deze dagen wordt de Sakalli als een levend persoon genoemd, terwijl Öge op 9 november zou zijn vermoord; het betreft een gegeven dat het hof nog niet bekend was, omdat de informatie uit gesprekken komt die alleen in het politiedossier met tapverbalen voorkomen.²⁹ (NOVUM 62: Er is sprake van een eerloze Sakalli en een opdracht erover te zwijgen.) (Tweede Aanvulling, p. 173 e.v.)

De geciteerde opmerking van de AG dat *“de Sakalli volgens mij vanavond naar Karaci Ahmet is gestuurd”*, is derhalve irrelevant.

(Argument 6 van het hof) Tegenover rechter-commissaris mr. Sterk zou Baybasin zich hebben versproken en aldus zijn daderkennis gedemonstreerd hebben (NOVUM 59)

²⁸ Conclusie p. 1209.

²⁹ zie Tweede Aanvulling, p. 173 e.v.: De ‘eerloze Sakalli’ blijkt in de avond van 9 november nog in leven.

Het hof noemt nog een ander concreet geval waarin Baybasin daderkennis vertoond zou hebben. Op 13 januari 1999 ‘houdt’ rechter-commissaris mr. Sterk aan Baybasin ‘gesprek A-1-1 voor’. Hij vraagt ‘waar het gesprek over gaat’. Baybasin antwoordt, volgens het proces-verbaal:

Het gesprek gaat over hetgeen in een krant verschenen is over de moord op Öge. Ik kan u zeggen dat ik met vele personen gesproken heb over wat er in de krant stond.

Het hof concludeert dat op het moment van het gesprek A-1-1, eindigend om 17.16 uur op 9 november 1997, ‘nog geen sprake kan zijn van publicatie in een krant’. Die moord stond pas de volgende ochtend in de krant. Baybasin moet dus tijdens dat gesprek A-1-1 die kennis van de moord verkregen hebben *van iemand die bij de moord was betrokken, van een mededader*.

Maar (*weerlegging 1*): bedenk weer dat de tijd van het gesprek 17.16 uur Nederlandse tijd is, dus de Turkse tijd is 18.16 uur. De moord op Öge in Turkije was tussen 16.00 uur en 16.30 uur, zegt het hof. (Een betere schatting is 15.30 uur.)³⁰ Die moord was een spraakmakende politieke moord, die om 18.16 uur Turkse tijd (meer dan twee uur later) zeer waarschijnlijk al op tv zal zijn geweest. In Nederland kon men met een schotel Turks nieuws live ontvangen. Er is dus alleen al om deze reden geen bewijs van daderkennis: er is een andere bron op basis waarvan Baybasin aan zijn (vermeende) kennis van de moord op Öge kan zijn gekomen.

Er zijn nog drie andere simpele argumenten waarom er geen sprake is van daderkennis.

(*weerlegging 2*) De tijd 17.16 uur uit het dossier is, afgaande op de begroeting *goede-nacht*, onjuist. Op het moment van bellen moet het al veel later zijn. Tegen die tijd kan het haast niet anders dan dat de moord op Öge op de Turkse tv en radio was geweest. Er is aldus een goede reden om aan te nemen dat tijdens gesprek A-1-1, gezien zijn echte tijd, de kennis van Öge’s moord al via de Turkse tv en radio publiekelijk was verspreid. Baybasin kan zijn kennis uit die bron hebben. Er is geen aanwijzing voor daderkennis.

(*weerlegging 3*) In het pv van de cruciale zitting van 13 januari 1998 staat dat de RC het gesprek aan Baybasin *voorhield*. Dat doet sterk vermoeden dat tijdens de zitting het gesprek niet voor Baybasin is afgespeeld. Dat vermoeden wordt gestaafd door een brief van officier van justitie mr. Van Raaij. Die gaf pas op 25 januari 1999 aan ‘*zich te kunnen verenigen met het uitluisteren van taps in de tapkamer in aanwezigheid van de rechter-commissaris en de officier van justitie*’.³¹ Tot op dat moment had de RC zelf geen audio-toegang tot de taps. Die taps kunnen dus niet ter zitting van 13 januari zijn afgeluisterd door de RC. Hij beschikte zelf nog niet over de banden met gesprekken. Daarvoor was door de officier van justitie nog geen toestemming verleend.³²

Het niet-afluisteren van het gesprek op 13 januari wordt verder bevestigd door de manier waarop in het pv van de zitting van 4 maart 1999 expliciet wordt weergegeven dat Baybasin *wel* naar de taps heeft geluisterd (zie Tweede Aanvulling). Daar zegt hij in pv-taal: ‘*Ik draai het gesprek voor u af en zal aan u de vertaling daarvan geven*’.³³ Hier wordt dus expliciet gezegd dat de tap afgedraaid wordt. Het feit dat het pv van 13 januari slechts

³⁰ zie bijlage 107: Brief OvJ mr. Van Raaij d.d. 25 januari 1999.

³¹ bijlage 107: Brief OvJ mr. Van Raaij d.d. 25 januari 1999

³² Tweede Aanvulling, p. 2: ‘Eerst op 25 januari 1999 schrijft de officier van justitie aan de rechter-commissaris: “*zich te kunnen verenigen met het uitluisteren van taps in de tapkamer in aanwezigheid van de rechter-commissaris en de officier van justitie*.”’³²

³³ Tweede Aanvulling, p. 157.

van voorleggen spreekt, wijst er aldus op dat het gesprek werd voorgelegd, *niet werd afgedraaid*.

De AG citeert het pv van 13 januari om te bewijzen dat A-1-1 wel is afgedraaid.

U houdt mij voor tapgesprek A-1-1 van 9 november 1997 om 17:16 uur. ... U vraagt mij of ik met Yavuz spreek. ***Ik weet niet van wie de stem is met wie ik spreek.*** Ik weet niet of ik de stem van Yavuz herken als ik hem hoor, omdat ik maar beperkt contact met hem heb gehad. (verdediging: vet en cursivering van de AG)

Op het eerste gezicht lijkt dit in tegenspraak met het feit dat de RC op dat moment nog geen toegang had tot de taps. Hoe kan dit?

Merk op dat de zin *Ik weet niet van wie de stem is met wie ik spreek*, letterlijk en zonder context genomen, inderdaad zou kunnen indiceren dat gesprek A-1-1 op dat moment wordt afgedraaid. Maar merk ook op dat de volgende zin *Ik weet niet of ik de stem van Yavuz herken als ik hem hoor, omdat ik maar beperkt contact met hem heb gehad het tegendeel indiceert*. Als Baybasin net naar A-1-1 had geluisterd, had hij iets gezegd als: *Ik herken de stem van de tegenspreker wel/niet, Ik herken de stem van Yavuz wel/niet, Ik vind het moeilijk te zeggen of ik hem herken, omdat ik weinig contact met Yavuz heb gehad*. Maar dat zegt hij niet. Hij zegt: *Ik weet niet of ik de stem van Yavuz herken als ik hem hoor*. Hij heeft dus geen stem gehoord die hij had kunnen herkennen. Dat wil zeggen, hem is A-1-1 dus niet voorgespeeld. Dit correspondeert met wat het pv aangeeft (voorgelegd, niet voorgespeeld), en ook met het feit dat mr. Van Raaij de RC nog geen toestemming had gegeven naar de audio te luisteren.

Met deze wetenschap kunnen we terugkijken naar *Ik weet niet van wie de stem is met wie ik spreek*. Nu we weten dat Baybasin hoogstwaarschijnlijk niet ter zitting naar gesprek A-1-1 heeft geluisterd, zien we dat deze zin die de AG citeert, een antwoord kan zijn op de vraag: *Gegeven dat u in de gevangenis A-1-1 heeft beluisterd, weet u wie de persoon is met wie u in dat gesprek spreekt*. En nu kan Baybasin geheel natuurlijk zeggen, *in dezelfde tegenwoordige tijd*: Ik weet niet van wie de stem is met wie ik (in A-1-1) spreek.

Het tegenargument van de AG faalt dus. Het kan niet kloppen vanwege het verbod van de OvJ, het druist ook in tegen de woorden van het pv dat spreekt over voorleggen in plaats van voordraaien, en de tegenwoordige tijd kan wijzen op het afdraaien op dat moment, maar die tegenwoordige tijd past ook goed bij een vraag van de rc in de tegenwoordige tijd, waarop Baybasin zijn mening over A-1-1 in de tegenwoordige tijd geeft.

(*weerlegging 4*) Er is een vierde argument dat Baybasin geen daderkennis in zijn verhoor door mr. Sterk etaleert. Nu Baybasin (naar alle waarschijnlijkheid) tijdens het verhoor niet zelf A-1-1 heeft beluisterd, moet hij zijn informatie over *welk gesprek de rc met A-1-1 bedoelt*, uit de situatie halen. Strikt genomen doet Baybasin dus geen uitspraken over gesprek A-1-1, maar over *het gesprek waarnaar mr. Sterk verwijst als A-1-1 zoals dat door de Turkse tolk is vertaald en verwoord*. Kennelijk meende Baybasin te weten welk gesprek mr. Sterk met A-1-1 bedoelde. Hij ging dus af op wat mr. Sterk hem door middel van de Turkse tolk verteld had. Hier zijn dus twee schakels die tot ongemerkte fouten kunnen leiden. Er is geen enkele garantie.

Uit Baybasins woorden is af te leiden dat hij ervan uitging dat het gesprek waarover gesproken werd, over de moord op Öge ging. Naar aanleiding van dat gesprek dat volgens mr. Sterk over de moord van Öge ging, zegt hij dat dat gesprek *'gaat over hetgeen in de krant verschenen is over de moord op Öge'*. Wanneer hij later het echte gesprek A-1-1 te horen krijgt, zegt hij direct dat in dat gesprek niet over de moord op Öge wordt gesproken. Hier blijkt uit dat hij inderdaad een verkeerde indruk had gekregen van het gesprek dat

mr. Sterk A-1-1 noemde. Er is geen daderkennis. Baybasin spreekt niet over A-1-1 maar over een gesprek dat hij na de uitleg van mr. Sterk en de vertaling van de Turkse tolk *abusievelijk* voor A-1-1 hield.

(*weerlegging 5*) Er is nog een vijfde, nog eenvoudiger argument: we hebben geen enkele reden om te denken dat gesprek A-1-1 over Öge's moord gaat. Of beter, we weten inmiddels zo goed als zeker dat A-1-1 niet over de moord op Öge gaat, maar over een vreedzame discussie tussen twee groepen en over vluchtelingen. Wanneer Baybasin zegt dat hij in het gesprek zoals dat door mr. Sterk en zijn tolk in zijn geest was opgeroepen, over de moord op Öge sprak, weten we dat hij zich vergiste: in A-1-1 wordt niet over de moord op Öge gesproken. Kennis van A-1-1 kan dus geen daderkennis tonen. (NOVUM 59)³⁴

We concluderen dat er geen enkele reden is om te denken dat in zijn verhoor door RC mr. Sterk, Baybasin daderschapkennis verried. De zin die de AG aanvoert, kan gezien de andere argumentatie niet aantonen dat Baybasin in het kabinet van de RC naar A-1-1 heeft geluisterd. Er is bovendien een geheel onschuldige interpretatie van het antwoord van Baybasin aan de RC.

(Argument 7 van het hof) Het éne schot waarover Yavuz in A-1-5 spreekt, verraadt ook daderkennis (NOVUM 60)

Öge is inderdaad met één schot gedood. Dat ene schot staat in het medisch dossier, en van dat ene schot kon Yavuz op dat moment geen weet hebben tenzij hij (mede)dader was. Het argument van het hof faalt echter omdat dat ene schot in de dossier-vertaling door de vertalers is *toegevoegd*. Rizgar heeft naar A-1-5 geluisterd: hij hoort niemand *één schot* zeggen. De dossier-vertalers hoorden het zelf *ook* niet. In hun vertaling in het politie-dossier schrijven ze: *Zij hebben één (1) op hem gelaten (vermoedelijk geschoten)*. De taptolken vermoeden dat het om één schot gaat. Ze hebben het dus niet gehoord. Dat éne schot staat wel in de vertaling in het OM-dossier. (NOVUM 60)³⁵

Yavuz: Zij hebben één keer op hem geschoten [1.04.063 – 1.05.131]

Tolk #3 voegt in zijn eigen vertaling twee zinnen toe, waaronder een zin die expliciet het één-keer-schieten noemt: *Maar één keer op hem geschoten*. [1.04.063 – 1.05.131]

De RC-tolk gebruikt niet het woord *schieten*, maar impliceert het wel door zijn vertaling in termen van geraakt-zijn:

Yavuz: door één is hij geraakt.

De AG heeft zijn herzieningstolk gevraagd om een Koerdisch transcript met bijbehorende vertaling:

NNman: *Hebek pê ve danîna*

NNman: Ze hebben er één aan vastgemaakt/toegevoegd.³⁶

De AG is het dus eens met de raadvrouw dat 'het werkwoord 'schieten' niet letterlijk door Yavuz in de mond is genomen'. Maar, zo voegt hij toe:

³⁴ Tweede Aanvulling, p. 157 e.v.: Novum 59: Gesprek A-1-1 ging niet over de Öge-moord: dus ook geen daderkennis.

³⁵ zie Tweede Aanvulling, p. 160 e.v.: Novum 60: Vertalingsbedrog in A-1-5: cruciale details zijn verzinnsels van de taptolken

³⁶ Conclusie, p. 1369

De vraag rijst of de taptolken met hun (in het tapverbaal neergelegde) vertolking de inhoud van tapgesprek A-1-5 op dit punt geweld hebben aangedaan.

Hij gaat er daarbij van uit dat

het gespreksonderwerp van tapgesprek A-1-5 gelijk is aan dat van tapgesprek A-1-1 en van tapgesprek A-1-3. De tapgesprekken betreffen dus een belangrijk voorval van 9 november 1997 dat is beschreven in de krant, dat in een ‘tuin’ plaatsvond en waarbij ‘ze’ ‘hem’ er één hebben gegeven (of er één hebben afgeleverd, zoals door Rizgar vertaald). ***De interpretatie dat hier in eufemistische zin over één (fataal) schot wordt gesproken, is zeer verdedigbaar.***

De AG gaat vervolgens nog verder in zijn conclusie:

Van een misleidende vertaling is dus geen sprake; het betreft uitsluitend een ***(waarschijnlijk juiste) conclusie*** die de taptolken niet zelf hadden mogen trekken.

Echter, deze conclusie *gaat ervan uit* dat er zowel in A-1-1 als in A-1-5 over een moord wordt gesproken, mede omdat het in een tuin plaatsvond. De Conclusie van de AG gaat er dus weer van uit dat in A-1-1 over een moord wordt gepraat. Voor die vooronderstelling hebben we tot nu toe geen enkele reden gevonden. *Uitgaande van de moord* is er iets voor zijn interpretatie te zeggen. Maar de AG moet argumenteren, en niet een moord vooronderstellen. Deze vorm van “argumenteren” zijn we al eerder tegengekomen, en we zullen deze vorm nog vaker tegenkomen. De AG benut hier ook weer een niet-letterlijke interpretatie; een geregeld onderdeel van zijn betoog wanneer hij van ontlastend bewijsmateriaal af wil komen.

(Argument 8 van het hof) Er wordt een contract uitgevoerd op zijn werkplaats, dus in Öge’s theetuin

In tegenstelling tot wat het hof claimt, wordt er geen contract (om te moorden) uitgevoerd in *zijn* (= Öge’s) werkplaats. In A-1-5 komt weliswaar een werkplaats ter sprake, maar *alle* vertaler spreken over ***hun*** werkplek, ***niet over zijn werkplek***. Het gaat dus niet over Öge’s werkplaats. Het gesprek zou zo maar om de werkplaats van Baybasins garage in Istanbul kunnen gaan. Er worden daar wc’s geplaatst. (Tweede Aanvulling, p. 162)

Volgens de AG gaat dit argument niet op

Ook het argument van de raadvrouw dat ingeval in tapgesprek A-1-5 over *Öge’s* theetuin (werkplek) zou zijn gesproken, Baybaşın de woorden “*zijn werkplek*” en niet “*hun werkplek*” in de mond zou hebben genomen, gaat niet op. Öge werkte niet alleen; hij had compagnons. Het is dus allerm minst verwonderlijk dat Baybaşın het bezittelijk voornaamwoord ‘hun’ (meervoud) hanteert. Indien Baybaşın werkelijk over de garage van de familie Baybaşın zou hebben gesproken, zou hij de woorden “*mijn werkplek*” of “*onze werkplek*” hebben gebruikt.

Dit argument mist de pointe. Volgens het hof-scenario zou het gesprek gaan over de *moord op Öge*, niet over de moord op hem én zijn medewerkers. De medewerkers worden er door de AG met de haren bijgesleept. Het gaat dus om de moord op Öge, het “contract” zou dus ***zijn*** werkplek betreffen, en dat *zijn* staat er niet. We komen zo over het contract zelf te spreken.

De AG probeert het argument zo te keren dat *hun werkplek* niet over de werkplek in Baybasins garage kan gaan. Maar ook dit argument faalt. Baybaşın werkt niet op die werkplek. Het is de werkplek van zijn medewerkers, het is dus hun werkplek. (Het is zijn

garage.) Dit tweede argument is trouwens onafhankelijk van het eerste argument over het ontbreken van *zijn werkplek*, dat de kern vormt.

Beide argumenten van de AG falen.

(Argument 9 van het hof) Het contract is een contract om te moorden

Het hof geeft op verschillende plaatsen in zijn arrest te kennen dat het contract waar Baybasin over spreekt, een contract om te moorden is. Dat gaat er echter van uit dat een contract een contract om te moorden is. Zolang we geen reden hebben om te denken dat Baybasin bezig is met een moord, is er evenmin reden om te denken dat het contract een contract om te moorden is.

De Koerdische taaldeskundige Rizgar constateert dat niet gezegd wordt dat een contract wordt *uitgevoerd*. Dat woord *uitgevoerd* ontbreekt. Omdat van alles bedoeld kan zijn, weten we niet *wat* er bedoeld wordt. Maar we moeten bedenken dat er heel veel handelscontracten in de gesprekken voorkomen. (Tweede Aanvulling, p. 162)³⁷

(Argument 10 van het hof) Het was geklaard, dus er was vermoord (NOVUM 58, Zesde Aanvulling, p. 8 e.v.)

Het hof meent uit de zin dat het geklaard is, te mogen afleiden — zeker in combinatie met de tuin — dat het klaren geïnterpreteerd mag worden als liquideren. De zinsnede ‘is geklaard’ ligt de taptolken in de mond bestorven. Ofschoon, volgens het Van Dale-woordenboek, ‘klaren’ in het Nederlands ‘helder maken’ of ‘in orde brengen’ betekent, toont het hof geen aarzeling om het als liquideren te lezen.

Het hof overweegt dat het door de verdachte Baybaşin gebruikte woord “klaren”, gezien in onderling verband en samenhang met de overige ten deze gebezigde bewijsmiddelen, niet anders kan worden verstaan dan als “liquideren”. Dit oordeel van het hof vindt zijn bevestiging in het feit dat blijkens de gebezigde bewijsmiddelen een en ander op deze wijze door Metin en zijn mededaders begrepen is.

We beperken ons hier tot *klaren*, zoals gebruikt in A-1-1, waar de Koerdische woorden ‘*xelas bûn*’ worden gebruikt. Later bij de bespreking van A-3-8 bespreken we *klaren* in de betekenis van *biquede*.

Rizgar transcribeert de Koerdische tekst als volgt:

“Ew gelazbun, ammi” [xelas bûn]

De taptolken vertalen de eerste inhoudelijke zin van A-1-1 met:

Yavuz: ‘Oom dat ding ... dat is geregeld/geklaard’.

Is dat correct? Rizgar geeft aan dat er twee mogelijke betekenissen van deze zin “xelas bûn” zijn:

1. They are/got freed; They reached safety; They escaped danger, etc. and
2. They are finished/completed/ended.

³⁷ zie Tweede Aanvulling, p. 160 e.v.: Novum 60: Vertalingsbedrog in A-1-5: cruciale details zijn verzinsels van de taptolken

Without a proper context, we can't be sure what exactly is meant with this and the context here is not enough to make sure which one — though to me it looks like the first version “getting freed”, “reaching safety” is more likely to have been meant.³⁸

Deze dubbele betekenis is niet alleen te vinden in zijn eigen Koerdisch-Engels woordenboek, ook twee andere Koerdisch-Engelse woordenboeken. De Kurdish-English Dictionary by Michael L. Chyet maakt het onderscheid als volgt:

xelas = (1) free, exempt, (2). finished.
xelas bûn = to get rid of, be done with, to rescue, to save.

De Kurdish French English Dictionary van Joyce Blau geeft:

xelas = end, rescue.
xelas bûn = 1. to get safely out of a tight spot, to flee, to get rid of.

Ook Van Bruinessen geeft beide betekenissen:

De woorden “Chalas bu” kunnen diverse betekenissen hebben. Het kan betekenen “is gered”. De meest voor de hand liggende vertaling is echter “het is gelukt” of “het is voor elkaar”. Het woord “krin” is het Koerdische woord “doen”. De woorden “Chalas bu” betekenen “het is voor elkaar” en de woorden “Chalas Kirin” betekenen “voor elkaar brengen” of “redden”. In het gesprek wordt duidelijk gezegd ‘Chalas bu’ en niet ‘Chalas kirin’.

De herzieningstolk was zich kennelijk alleen bewust van de tweede betekenis, zo mogen we uit het volgende citaat van de AG afleiden:

Ten overvloede merk ik op dat de herzieningstolk de bestreden zinsnede heeft weergegeven als “*Ami, ew ewk, temam, xilas bu ew*” en vervolgens heeft vertaald als “*Ami, dat ding, ok, dat is af/klaar*”.
Op de vraag welk werkwoord aan deze vertaling ten grondslag ligt antwoordde de tolk:
“*Het werkwoord xilas bun. Dat betekent letterlijk af zijn. Xilas is af, “bun” betekent zijn.*”³⁹

Wanneer we ons beperken tot de tweede betekenis van *xelas bûn*, betekent ‘Het is geklaard’ dus niets anders dan ‘Het is klaar’, ‘Het is afgelopen’. [It is finished]. Dit heeft niet op zichzelf een gewelddadige connotatie. Bijvoorbeeld Jezus’ laatste woorden aan het kruis waren: ‘It is finished’, ofschoon niet in het Engels. Ook wanneer je spreekt over ‘de klus klaren’, is er nog steeds geen automatische gewelddadige associatie. Zo kunnen we zeggen ‘De AG heeft na zes jaar zijn klus geklaard’. We nemen aan dat niemand daar een liquidatie achter zoekt. Wanneer de taptolken hun verklaring van A-1-1 beginnen met ‘Dat is geklaard’, kan dat misschien tot een geconditioneerde reflex van de AG en de rechters leiden dat het wel om liquideren moet gaan. Maar, zoals we hierboven zagen, die geconditioneerde reflex is zonder empirische fundering.

³⁸ zie Koerdisch English Dictionary by Michael L. Chyet. Yale University Press, page 652:

xelas ; (1) free, exempt, 2. finished. xelas bûn = to get rid of, be done with, to rescue, to save
English-Kurdish Dictionary by Baran Rizgar, op. 271: xelas (1) finished, endedn, completed, 2. saved , rescued. xelas bûn = 1. be finished, end, be completed, 2. be saved, be rescued
Kurdish French English Dictionary by Joyce Blau, p. 198: xelas (end, rescue. xelas bûn = 1. to get safely out of a tight spot, to flee, to get rid off. xelas kirin: (1) to finish, (2) to save

³⁹ Conclusie, p. 194.

We concluderen ten aanzien van A-1-1 dat *klaren*, als vertaling van ‘to end, to finish’ op zichzelf geen enkele gewelddadige implicatie heeft. Als de klus die geklaard is een moord is, impliceert *de context van dat klaren* een moord. Als de Conclusie van mr. Aben de klus is die geklaard is, dan heeft *klaren* geen gewelddadige connotatie.

In een andere context, A-8-3, meent de AG te mogen concluderen dat Baybasin zelf ook “klaren” gebruikt als: liquideren. Ook dat is onjuist, maar dat komt later aan de orde. Hier is het voldoende om te zeggen dat Baybasin de Engelse taal voldoende beheerst om over een moord te spreken, en dat de moord niet bij het klaren hoort, omdat de taptolken een lange passage strategisch hadden overgeslagen. Ook de AG kan over een moord spreken.

De kwalificaties van de herzieningstolk

De AG achtte ‘een eventuele vergissing niet van zodanig gewicht dat integraal getwijfeld moet worden aan de kwaliteiten van een tolk [de herzieningstolk]’. Dat betrof de vergissing om *goedenacht* met *goedenavond* te vertalen. De herzieningstolk bleek echter ook niet op de hoogte van het bestaan van het woord ‘*bexçe*’, de gebruikelijke variant van *baxçe* in zo veel delen van het Koerdisch gebied dat het in vele woordenboeken als eerste variant is opgenomen, aldus Rizgar.

Deze onkunde leidde dus niet alleen tot het verdoezelen van het sterk ontlastende *goedenacht* maar ook tot de verkeerde vertaling in termen van *tuin*, die ook semantisch in de context zinloos is. Tegenover de AG spreekt de herzieningstolk wel over het belang van de context, maar bij de vertaling van A-1-1 gaat de herzieningstolk voorbij aan die context.

We zagen zojuist dat de herzieningstolk kennelijk ook niet op de hoogte was van de eerste betekenis van *xelas bûn*.

They are/got freed; They reached safety
rescued
to rescue, to save; to get safely out of a tight spot, to flee, to get rid off.

Dat is hem/haar niet euvel te duiden, maar het is nu wel de derde maal dat de ‘educated’ tolk van de AG op cruciale plaatsen *onvoldoende kennis van het Koerdisch* blijkt te hebben. Het vertrouwen van de AG in de herzieningstolk en zijn overtuiging dat ze als Koerdisch tolk gelijkwaardig is aan Mr Rizgar, is daarom misplaatst.

De kwalificaties van taptolk TC, nummer 1 der taptolken

Ook over de kwaliteiten van taptolk Tayyar Çetinkaya is een simpele anekdote te vertellen. Tijdens zijn verhoor bij de RC legde de verdediging hem een blaadje voor met de Koerdische zin: *Eww iii boxçe hebû(n) ya!*“.

We hebben gesprekken uit deze zaak opnieuw laten beluisteren en vertalen. Een gerenommeerd kenner en deskundige Kurmançi hoort bijvoorbeeld de volgende zin in één van de gesprekken: “*Eww iii boxçe hebû(n) ya!*” Hoe zou u als ervaren vertaler Kurmaçi deze zin in het Nederlands vertalen?

Dit is de beroemde zin die de taptolken in A-1-1 vertaalden met *Die eh ... er was een tuin toch*. In zijn antwoord kwam TC niet verder dan: *Datgene waarom het zou zijn*.

U heeft de zin op een blaadje geschreven dat aan het proces-verbaal wordt gehecht. “*Datgene waarom het zou zijn*.” In 1991 zijn er verschillende Koerdische

tolken geweest die alles fout vertaalden, ze kwamen uit verschillende streken met verschillende dialecten. Baybasin sprak het dialect Kurmanci. Er is geen hoogste tolk Koerdisch in Nederland, want hier zijn geen examens. Ik zou de woorden in voice willen horen en dan vertalen.⁴⁰

De verdediging nam dit op in de Tweede Aanvulling, p. 132 om de kwaliteiten van Tayyar Çetinkaya te evalueren. De AG neemt deze tolk nu in bescherming:

Ik was zelf (ook) aanwezig bij dit verhoor. Anders dan de raadsvrouw heeft begrepen, heeft Çetinkaya in het verhitte vraaggesprek met haar géén vertaling gegeven van de door haar aan hem voorgelegde zinsnede, maar slechts getergd meegedeeld: er staat wat er staat, althans woorden van gelijke strekking. De nova missen feitelijke grondslag.

Maar dit is simpelweg in strijd met het officiële verslag van het verhoor, dat in aanwezigheid van de AG is voorgelezen en ondertekend. Laten we zeggen dat het geheugen van de AG het verleden te zinnen gunste heeft *geïnterpreteerd*.

Aanwijzingen dat de A-1-1 gesprekken (althans ten dele) van vóór 1993 stammen

Er is nog een algemene reden waarom de A-1-gesprekken geen bewijsmateriaal bevatten voor Baybasins medeplichtigheid aan de moord op Öge: in enkele van deze gesprekken kunnen we op basis van de inhoud concluderen dat Baybasin *op het moment van bellen* in Istanbul was, en niet in Nederland. Omdat Baybasin vóór 1993 Turkije definitief verliet, moeten die gesprekken uit de tijd van vóór 1993 stammen. Die gesprekken kunnen dus niet als informatiebron over vermeende delicten uit 1997 gebruikt worden.

Er is een verdere consequentie: de gesprekken tonen ook de onbetrouwbaarheid van taps in het algemeen. Het gaat om een fiks aantal gesprekken. Het gaat dus niet om een toevallig ongelukje. Wanneer zoveel gesprekken bewust gemanipuleerd blijken, is er geen enkele garantie dat andere gesprekken wel betrouwbaar is. Daarmee vervalt de betrouwbaarheid van alle gesprekken.

(i) A-1-4 (9 november 1997): Baybasin: Die Murat 'komt wel een keer naar jou toe', zegt Saritas, waarna blijkt dat Baybasin 'met zijn allen ergens gezeten heeft'. (NOVUM 48)⁴¹ (Het is plausibeler dat Baybasin niet in Nederland is maar in Istanbul.)

(ii) A-1-5 (10 november 1997): Baybasin: 'Je kunt hem (iemand uit Istanbul) naar mij toesturen'. (NOVUM 9)⁴² (Het is plausibeler dat Baybasin niet in Nederland is maar in Istanbul.)

(iii) A-1-15 (12 november 1999): Yavuz stuurt een vluchteling naar Baybasin. 'Ik heb de kinderen ergens naar toegestuurd en ze zullen tot maandag op mij wachten. We moeten hen wegsturen. Misschien dat wij een van hen naar jou gaan sturen'. (Het is plausibeler dat Baybasin niet in Nederland is, maar in Istanbul.)⁴³

(iv) A-1-17 (13 november 1999): Baybasin zegt aan Yavuz: 'Die andere moeten jullie maar wat geld geven en laat hem maar hier naar toe komen', zegt Huseyin. (Het is plausibeler dat Baybasin niet in Nederland is, maar in Istanbul.)⁴⁴

⁴⁰ TC tweede verhoor 12 september en 3 oktober 2014. 24. Vraag 28

⁴¹ zie Tweede Aanvulling, p. 177:: Gesprek A-1-4 dateert van vóór 1994. Novum 48: Zie 4^e aanvulling, p. 7: Dateren de Istanbul-tap en gesprek A-1-4 van vóór 1994?

⁴² Eerste Aanvulling, p. 5. (novum 9) De inhoud van A-1-5 geeft aan dat het een gesprek uit 1992 is of eerder.' Zie ook p. 13.

⁴³ nieuw voorbeeld passend bij Nova 48 en 49.

⁴⁴ nieuw voorbeeld passend bij Nova 48 en 49.

(v) A-1-24 (21 december 1997): Baybasin zegt aan Yavuz: ‘En wat Meto betreft, die moet verstandig zijn en anders moet je hem hier naar toe sturen.’ (Het is plausibeler dat Baybasin niet in Nederland is, maar in Istanbul).⁴⁵

De AG geeft alternatieve verklaringen voor deze zinnen.

Derksen poneert dus – zonder nadere toelichting – dat wanneer Baybaşin tijdens dit telefoongesprek in Nederland zou hebben gewoond, het naar hem, Baybaşin, toesturen van iemand die in Istanbul te veel kletst geen oplossing zou zijn geweest.

De vraag rijst waarom dat zo zou zijn. Het lijkt mij namelijk een uitstekende oplossing om die jongen (tijdelijk) van de Turkse ‘radar’ te laten verdwijnen door hem naar Nederland te sturen. Evenmin kan ik uitsluiten dat Baybaşin met ‘naar hem toesturen’ heeft bedoeld te zeggen dat die jongen met hem, Baybaşin, in (telefonisch) contact moet treden teneinde een hartig woordje met hem te kunnen wisselen. De gevolgtrekking van Derksen is dus geenszins dwingend.

En weer zoekt de AG zijn toevlucht in het ‘is niet dwingend’. Dat werd nooit beweerd, en dat is ook niet het punt van de argumentatie. Het gaat om een likelihood argument. Uitgaande van het scenario dat Baybasin in Istanbul is, is het veel waarschijnlijker dat Baybasin dit soort advies geeft aan Yavuz dan uitgaande van het scenario dat Baybasin in Nederland is. Als Baybasin in Nederland zou zijn geweest, dat zouden in korte tijd, namelijk van 9 november tot 13 november 1999 (de data van de vier eerste gesprekken), de volgende mensen naar Nederland zijn gestuurd:

- (i) Murat
- (ii) iemand uit Istanbul
- (iii) kind van een vluchteling
- (iv) een vluchteling

Baybasin had geen weeshuis in Gilze-Rijen. Het is veel waarschijnlijker dat hij een kort onderhoud nodig acht, en wel in Istanbul.

De AG immuniseert ook weer:

Evenmin kan ik uitsluiten dat Baybaşin met ‘naar hem toesturen’ heeft bedoeld te zeggen dat die jongen met hem, Baybaşin, **in (telefonisch) contact** moet treden teneinde een hartig woordje met hem te kunnen wisselen.

Al deze mensen kunnen normaal Koerdisch en Turks spreken. Het hele dossier zit vol met telefonische “consulten”. Er wordt in zo’n geval gezegd dat iemand kan bellen. Als het ging om een telefonisch “consult”, dan had Baybasin simpelweg gezegd dat iemand kon bellen. Deze immunisering werkt trouwens niet voor de vluchteling en het kind van de vluchteling: ‘Ik heb de kinderen ergens naar toegestuurd en ze zullen tot maandag op mij wachten. We moeten hen wegsturen. Misschien dat wij een van hen naar jou gaan sturen.’ Baybasin zou in de termen van de AG hier dus tele-transportatie hebben voorgesteld.

In al deze gesprekken komt meestal één enkele zin voor die een oudere origine verradert. Eén zo’n gesprek kan worden afgedaan als een verspreking of wat dan ook. Bij vijf gesprekken met zulke zinnen, alle A-1-gesprekken, slaat volgens de verdediging de balans door naar de andere kant. Deze conclusie moet ook gezien worden in het licht van de gesprekken A-4-31 en A-4-34. Daar komt Istanbul als Baybasins verblijfplaats expliciet aan

⁴⁵ nieuw voorbeeld passend bij Nova 48 en 49.

de orde, en wel vele malen. Hieruit weten we dat er oude gesprekken gebruikt zijn. De A-1-indicaties van Istanbul als Baybasins verblijfplaats verliezen daarmee hun a priori onwaarschijnlijkheid.

Ik sluit deze argumentatie nog niet af tot we A-4-31 en A-4-34 besproken hebben. Istanbul als verblijfplaats van Baybasin is daar klip en klaar.

CONCLUSIE:

De basis van het bewijs dat Baybasin twee personen in Turkije telefonisch opdracht zou hebben gegeven tot deze moord, komt na het voorgaande te vervallen. In de gesprekken A-1-1 tot en met A-1-5 gaat het over de vreedzame afloop van het gesprek tussen twee partijen, en niet over een moord. Er is inderdaad iets “geklaard”, maar dat klaren was geen liquidatie. Het ene schot dat in overeenstemming met het medisch dossier is, is een toevoeging van de taptolken en de RC-tolk. Gesprek A-1-1 gaat niet over een gebeurtenis in Öge’s theetuin, maar over vluchtelingen. De relevante Öge-gesprekken zijn hoogstwaarschijnlijk van vóór 1997. En Baybasin heeft geen daderkennis getoond tegenover de rechter-commissaris mr. Sterk: (i) technisch, hij zou zijn informatie al via de tv of radio verkregen kunnen hebben, (ii) Baybasin heeft ter zitting gesprek A-1-1 niet beluisterd, hij had het dus over het gesprek waarnaar mr. Sterk als A-1-1 verwees. Hij had het verkeerde gesprek voor ogen, zo bleek hem zodra hij dat gesprek daadwerkelijk kon beluisteren, (iii) A-1-1 gaat niet over de moord op Öge, dat bewijst eens te meer dat Baybasin er gewoon naast zat toen hij zei dat in dat gesprek over de Öge-moord gesproken werd.

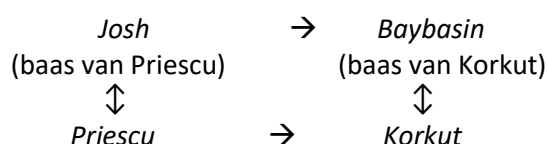
Er is dus geen relatie tussen Baybasin en de moord op Öge. De verdediging wijst op de vele aangevoerde NOVA in deze zaak.

(4) HEROÏNE-ZAAK

Korkut (Turk) en Priescu (Roemeen) hebben een echte drugsdeal afgesloten. Ze zijn daarvoor in Turkije veroordeeld. Baybasin is in Nederland veroordeeld voor zijn vermeende deelname aan de deal, als opdrachtgever van Korkut en als koper van 20 kg heroïne. Het hof in Den Bosch constateert: zowel uit de Turkse politieverhoren als uit de Nederlandse taps komt naar voren dat Korkut Baybasins mannetje in Istanbul is en dat Priescu in opdracht van Josh heroïne van Korkut koopt. Ook de details van de deal stemmen in de politieverhoren en de taps overeen. Het verhaal van de drugsdeal met Baybasin en Josh als opdrachtgevers moet dus wel waar zijn. De conclusie is dat Baybasin bij de drugsdeal betrokken is.

Er is evenwel een ernstig struikelblok voor deze redenering: de echte Korkut en de echte Priescu die in Istanbul door de politie verhoord zijn, zijn niet de personen in de taps die door het hof als Korkut en Priescu worden geïdentificeerd. Dat wil zeggen: de Tap-Korkut en de Tap-Priescu, de personen die als Korkut en Priescu in de taps figureren, zijn niet de echte Korkut en de echte Priescu. Wat zij zeggen, gaat dus niet over de echte drugsdeal van de echte Korkut en de echte Priescu. Hun woorden op de tap kunnen Baybasin dus niet verbinden aan die echte drugsdeal.

Voor de duidelijkheid geven we het bijpassende sociogram.

(koper, Roemeen) ← (verkoper, Istanbul)

Het drugsdealer-scenario van het hof tegenover het manipulatie-scenario:

Het hof presenteert het volgende drugsdealer-scenario

(1) De opeenvolgende gesprekken laten een drugsdeal horen:

A-6-101 Josh belt Baybasin om telefoonnummer van Korkut te krijgen

A-6-102 Korkut belt Baybasin: de deal met Priescu is bijna rond

A-6-103 Korkut en Priescu bellen na gedane zaken gemeenschappelijk naar Baybasin en lichten hem in.

A-6-104 Priescu belt met Baybasin om hem nog iets te vragen

Baybasin is aldus de spin in een drugsweb. Iedereen belt met Baybasin over de deal.

(2) Het hof merkt op dat de drugsdeal ook in de politieverhoren voorkomt.

(3) De taps en politieverhoren vertonen ook verder allerlei gelijke details. Dat levert een extra bewijs voor de juistheid van de gemeenschappelijke informatie! De opvallende overeenkomsten zijn:

(i) Het “dubbel”gesprek A-6-103, waarin Korkut en Priescu na de deal gemeenschappelijk bellen naar Baybasin, wordt in A-6-101 en A-6-102 aangekondigd.

(ii) Zowel in de verhoren als in taps wordt, aldus het hof, 40 kg heroïne genoemd, 20 kg voor Josh en 20 kg voor Baybasin.

(iii) Korkut zegt in A-6-103 dat Priescu 170.000 DM bij zich heeft, en die 170.000 staat ook in politieverhoren.

(iv) Baybasin en Priescu geven onafhankelijk van elkaar vele details over hun gemeenschappelijk drugsverleden, Baybasin in de taps, Priescu in zijn politieverhoor.

Dus de conclusie moet bij zoveel onafhankelijke overeenstemming wel zijn dat Baybasin bij de drugsdeal betrokken was.

Hiertegenover staat het **manipulatie-scenario**, dat de overeenstemming, voor zover die er is, ziet als het resultaat van bewuste manipulatie van de taps en van bedrog in de politieverhoren. Het scenario wijst erop dat bij RC mr. Sterk Priescu zegt dat hij Baybasin niet kent. Weliswaar heeft Priescu na marteling gezegd dat hij Baybasin kent, maar later heeft hij dat bij RC mr. Sterk teruggenomen. Baybasin zegt Priescu niet te kennen. Ook Korkut beklemtoont dat hij Baybasin niet over zijn drugsdeal heeft gebeld. Ook hij is volgens eigen zeggen gemarteld.

Dit leidt tot de volgende onderzoeksvragen:

(1) Hoe kan Priescu Baybasin opbellen, als ze elkaar niet kennen? (A-6-104)

(2) Hoe kunnen Korkut en Priescu gezamenlijk Baybasin opbellen, wanneer Priescu en Baybasin elkaar niet kennen? (A-6-103)

(3) Hoe kunnen politieverhoren en taps overeenkomen over gemeenschappelijk drugsverleden als ze elkaar niet kennen?

De prealabele vraag: Zijn de Tap-personen de echte personen?

We zullen een selectie van de argumenten geven waarom de Tap-personen niet de echte personen zijn.

1e bedrog: Tap-Priescu is niet de echte Priescu

Voor alle duidelijkheid: we noemen de man die in de A-6-gesprekken door de dossier-vertalers en door het hof Priescu wordt genoemd de Tap-Priescu. De vraag is of die Tap-Priescu de echte Priescu is. Hebben ze dezelfde eigenschappen?

(1) De Tap-Priescu wordt door Baybasin Adri genoemd (NOVUM 70)

In gesprek A-6-104 wordt de Tap-Priescu aangesproken met Adri. De verdediging hoort:

“Yes, I would need to see you Adri, while I will see you after you come back, yeh?”

De echte Priescu heet *Ilie* Priescu. Dat is een eerste aanwijzing dat de Tap-Priescu niet de echte Priescu is.

De AG hoort iets anders:

Bij beluistering van deze passage rijst ernstige twijfel of Baybaşin op het beslissende moment überhaupt “*adri*” heeft gezegd. Ik beluister (met name bij een vertraging van het geluidsmateriaal) geen “*adri*” maar “*I believe*”. Baybaşin zegt volgens mij (1:15 – 1:18 minuut):

H: Yeah, I would need to see you. I believe I will see you after you come back, yeah?”

De verdediging blijft bij haar transcriptie. Ze heeft jarenlange ervaring met het Engels van Baybasin. Dat geeft haar een solidere basis om te oordelen.

Maar de verdediging kan ook fonetisch het ongelijk van de AG aangeven. Over *H: Yeah, I would need to see you* is geen verschil van mening. Wat na deze beginzin te horen is, is:

- een duidelijke a-klank, zelf met nadruk en ietwat uitgerekt.
- een *dr*-klank
- een *ie*-klank
- Daarna een *ai*-klank.
- een *I*-klank

De verdediging is het eens met de AG dat misschien het woordje *while* niet door Baybasin wordt uitgesproken. Daar zou, wel met enige vrijheid, de frase *I believe* [ai=-klank + I=klank] kunnen klinken. Maar ook als dat zo zou zijn, neemt dat niet weg wat Baybasin *tevorens* heeft gezegd: *Adri*.

We concluderen dat de suggestie van de AG inferieur is aan het oordeel van de verdediging:

- De verdediging heeft jarenlange ervaring met het Engels van Baybasin.
- De fonetisch klanken bevestigen de interpretatie van de verdediging.
- Misschien zegt Baybasin *I believe* in plaats van *while*, ofschoon dat wel een heel erg sterke inslikking zou zijn.

Het is daarom hoogstwaarschijnlijk dat Baybasin de Tap-Priescu aanspreekt met Adri. De tap-Priescu is niet de echte Priescu. Dit wordt bevestigd door de volgende observaties. (De verdediging zal de audio aan dit rapport toevoegen.)

(2) *Baybasins* woorden impliceren dat de *Tap-Priescu* in Nederland wordt verwacht, niet in Istanbul

In gesprek A-1-101 vraagt Baybasin vanuit Nederland aan Josh of de vriend al gebeld heeft: ‘*Yes, the friend of us, has he called? Is he here?*’ De *Tap-Priescu* wordt dus in Nederland verwacht, de echte *Priescu* komt echter in Istanbul aan.

(3) De *Tap-Priescu* klaagt bij Baybasin in A-6-104 dat zijn Nederlands voor het stellen van een vraag aan de *Tap-Korkut* niet goed genoeg is: ‘*I cannot explain to him because my Dutch is not so good, you understand?*’ (NOVUM 71, Tweede Aanvulling, p. 129, p. 203 e.v.)

Deze uitspraak impliceert dat het Nederlands van de *Tap-Priescu* niet goed genoeg voor communicatie is (NOVUM 71).⁴⁶ Gebrek aan kennis van de Nederlandse taal zal echter zelden in Istanbul een probleem zijn. De mensen spreken met elkaar Turks. In Nederland kan het maar zo een probleem zijn. Het is daarom veel waarschijnlijker om *My Dutch is not so good* als excuus te gebruiken in Nederland dan in Turkije. (Tweede Aanvulling, p. 204) En aldus is het veel waarschijnlijker dat de *Tap-Priescu* in Nederland is dan in Turkije. (Dit correspondeert met punt 1.)

De AG hoort echter iets anders, namelijk ‘*I cannot explain to him because my Deutsch is not so good, you understand?*’ De AG argumenteert dat dit *Deutsch* ook correspondeert met de inhoud van de voorgaande gesprekken

De vertolking ‘Duits’ correspondeert overigens met de inhoud van de aan tagesprek A-6-104 voorafgaande tagesprekken. Zo is in tagesprek A-6-101, een Engelstalig telefoongesprek tussen Baybasin en Josh, besproken of de “vriend” van Josh wel Duits (“*German*”) spreekt. Dit is kennelijk van belang, aangezien Korkut met de koerier van Josh (*Priescu*) Duits zal moeten spreken. Dat beiden elkaar in het Duits toch niet goed blijken te verstaan, volgt uit hetgeen *Priescu* (NN) hierover in tagesprek A-6-104 tegen Baybasin (H) opmerkt:

De AG heeft groot gelijk: *Deutsch* past prachtig in de tap. Dat is geen punt van discussie. De vraag is of het gezegd wordt. De verdediging heeft opnieuw naar de tap geluisterd, en ze blijft bij haar standpunt dat *Priescu Dutch* zegt. Daar is veel voor te zeggen.

(1) Ook op het punt van *Dutch* en *Deutsch* heeft de verdediging met haar jarenlange ervaring van gebroken Engels een meer vertrouwenswaardige bron dan de AG.

(2) Volgens de verdediging is geen *oi*-klank te horen. Wel de bekende *uh*-sound van *Dutch*. Dus ook fonetisch is *Dutch* veel waarschijnlijker dan *Deutsch*.

Deutsch is ook onwaarschijnlijk vanwege nog twee andere redenen:

(3) A-6-104 is een Engels gesprek, er is geen reden waarom *Priescu* die ook volgens de AG slecht Duits spreekt, *Deutsch* zou zeggen in plaats van *German*.

(4) Baybasin spreekt helemaal geen Duits. Voor *Priescu*, die volgens de taps Baybasin goed kent, en die zelf slechts Duits spreekt, is er dus geen enkele reden om een woordje Duits in zijn Engels te strooien.

Overigens geeft ook de vertaling in termen van ‘*Deutsch*’ consistentieproblemen. *Priescu* vertelt rechter-commissaris mr. Sterk dat hij ‘een beetje Duits’ spreekt. Volgens de AG

⁴⁶ Vierde Aanvulling, p.7. Ook Tweede Aanvulling, p.203.

geeft dat aan dat beiden ‘elkaar in het Duits toch niet goed blijken te verstaan’. Maar dit is een *immunisering*. Volgens het dossier heeft hij al drie keer met de Tap-Korkut gecommuniceerd:

- (i) 's Avonds belt Priescu naar Korkut nadat Priescu was aangekomen in Istanbul.
- (ii) In de ochtend belt Priescu voor nadere afspraak.
- (iii) Korkut zoekt Priescu in zijn hotel op. Daar is de deal verder besproken.

Hoe zou al die communicatie in het Duits lukken, als je niet kunt zeggen, ‘nicht sieben aber neun Uhr’?

Wanneer mr. Aben concludeert dat het Duits van Priescu kennelijk toch onvoldoende was, concludeert hij dit op basis van zijn *veronderstelling* dat Priescu inderdaad heel slecht Duits spreekt. De Tap-Priescu had, in het scenario dat de taps vertellen, echter al *drie keer* gedemonstreerd dat zijn Duits *goed genoeg* voor communicatie was.

Een laatste punt: Korkut vertelt de Turkse politie dat de communicatie tussen hem en Priescu zich *in het Turks* voltrok, en dat dat een probleem opleverde omdat het Turks van Priescu heel slecht was.

Diezelfde avond/nacht belde mij een persoon op die weinig Turks sprak en die mij begroette met “merhaba” (hallo, goedendag).

Dat hun voertaal Turks was, herhaalt Korkut later nog bij de politie. Priescu kon Korkut ‘met zijn *gebrekkige Turks* alleen duidelijk maken dat het hotel Eysan was’. We hebben dus alle reden om te denken dat de echte Korkut en de echte Priescu Turks spraken, en niet Duits of Nederlands. Ze spraken in het Turks, met alle problemen voor Priescu. De Turkse politie noteert in het verslag van het verhoor van Priescu dat hij ‘heel weinig Turks’ sprak. Dat stemt dus overeen met Korkuts ervaring.

Er is een andere reden waarom de gesprekken waarschijnlijk niet in het Duits zijn gevoerd: de kans dat Korkut Duits spreekt is zeer klein. Alleen Turken die in Duitsland gewerkt hebben, spreken Duits. Korkut heeft echter zijn gehele leven in Turkije gewoond.

Bedenk dat gezien het voorgaande ‘Mijn *Duits* is niet goed genoeg!’ ook een voorbeeld is van vertalingsbedrog. (NOVUM 68)⁴⁷

(4) Het Nederlands van de echte Priescu is waarschijnlijk wel goed genoeg

Priescu heeft zes jaar in Nederland gewoond. Ook in dit opzicht verschilt de Tap-Priescu van de echte Priescu. (Tweede Aanvulling, p. 203)

(5) De echte Priescu spreekt geen Engels, de Tap-Priescu spreekt in A-6-103 en A-6-104 wel Engels

De echte Priescu vertelt aan de Turkse rechter Öner, in aanwezigheid van de Nederlandse rechter-commissaris mr. Sterk, op 9 december 1999, dat hij geen Engels kent. Hij kent ‘een beetje Duits’. ⁴⁸ In A-6-104 en A-6-104 spreekt de Tap-Priescu wel Engels. (Eerste Aanvulling, p. 14; Tweede Aanvulling, p. 204.) De Tap-Priescu is niet de echte Priescu.

(6) De echte Priescu noemt Boban Bekirovic als zijn opdrachtgever, Josh is de opdrachtgever van de Tap-Priescu (Tweede Aanvulling, p. 210)

⁴⁷ Vierde Aanvulling, p.7. Ook Tweede Aanvulling, p.204.

⁴⁸ verhoor voor mr. Sterk, p 2.

Priescu noemt Boban in de verhoren van de Turkse politie, 14 januari 1998:

Toen ik in Roemenië was, belde mijn Joegoslavische vriend Boban Bekirovic op mijn zaktelefoon en vroeg of ik heroïne uit Turkije kon brengen⁴⁹

Hij noemt hem in de verhoren van rechter-commissaris mr. Sterk (7 december 1999):

Een Joegoslavische man genaamd Boban Bekirovic, die ik in Roemenië had leren kennen, zei mij naar Turkije te gaan, daar heroïne te kopen, ... en mee te brengen

en hij noemt Boban in Rome tijdens een getuigenverhoor van 30 mei 2005, zoals samengevat door de officier van justitie:

Ik heb in opdracht van Boban Bekirovic de heroïne naar Belgrado vervoerd.⁵⁰

Ook zijn compagnon Stoichin noemt bij de politie Boban Bekirovic als opdrachtgever. Dat moet het oordeel van de Turkse politie zijn geweest, omdat Stoichin verhoord is zonder tolk, en hij, zoals hij tegenover rechter-commissaris mr. Sterk te kennen gaf, niet wist wat er in zijn verklaring stond.

Zoals ik reeds aangaf, zouden wij de verdovende middelen afleveren aan Boban Bekiroviç in Belgrado.⁵¹

Er is dus alle reden om te denken dat Boban Bekirovic de opdrachtgever van de echte Priescu was, ofschoon dat volgens de tagesprekken, de Nederlandse politie, het Nederlandse OM en de Nederlandse rechters Josh is. De Tap-Priescu is weer niet de echte Priescu.

(7) De echte Priescu kreeg het telefoonnummer van Korkut van Boban Bekirovic, niet van Josh.

Priescu vertelt de politie op 14 januari 1998:

Voordat we naar Turkije kwamen, had Boban mij het nummer van de zaktelefoon van Nuri Korkut, met wie ik in Istanbul contact moest leggen en die nu ook aangehouden is, gegeven.

Bekiroviç ... zei me met wie ik contact moest opnemen. Daarop ben ik naar Turkije gekomen, hij had zijn telefoonnummer gegeven. Via het telefoonnummer vond ik de persoon.

Bij de officier van justitie verklaarde hij op 16 januari 1998:

Later heb ik in Belgrado een ontmoeting met Boban gehad. Boban gaf mij een telefoonnummer in Turkije. Hij zei dat, als ik Turkije was, dat nummer moest bellen. ... Voordat ik in Turkije aankwam, had Boban mij een telefoonnummer gegeven. Het was het nummer van de zaktelefoon van ene Nuri Korkut.

Aan mr. Sterk vertelde hij op 9 december 1999 dat Boban Bekirovic hem zei

⁴⁹ Conclusie, p. 1456

⁵⁰ PV verhoor in Rome, 30 mei 2005.p. 13

⁵¹ Stoichin verhoor door Turkse politie, 14 januari 1998., p. 1472

met wie ik contact moest opnemen. Daarop ben ik naar Turkije gekomen. Hij had zijn telefoonnummer gegeven. Via het telefoonnummer vond ik de persoon.⁵²

Dat is nog een reden om te concluderen dat de Tap-Priescu niet de echte Priescu is.

In het kort:

- (1) De Tap-Priescu wordt door Baybasin Adri genoemd. (NOVUM 70)
- (2) Baybasins woorden impliceren dat de Tap-Priescu in Nederland wordt verwacht, niet in Istanbul.
- (3) De Tap-Priescu klaagt bij Baybasin in A-6-104 dat zijn Nederlands voor het stellen van een vraag aan de Tap-Korkut niet goed genoeg is: 'I cannot explain to him because my Dutch is not so good, you understand?' (NOVUM 71) (Tweede Aanvulling, p. 129, p. 203 e.v.)
- (4) Het Nederlands van de echte Priescu is waarschijnlijk wel goed genoeg.
- (5) De echte Priescu spreekt geen Engels, de Tap-Priescu spreekt in A-6-103 en A-6-104 wel Engels.
- (6) De echte Priescu noemt Boban Bekirovic als zijn opdrachtgever, Josh is de opdrachtgever van de Tap-Priescu.
- (7) De echte Priescu kreeg het telefoonnummer van Korkut van Boban Bekirovic, niet van Josh.

Conclusie: de Tap-Priescu ≠ Priescu

1^e bedrog diskwalificeert ook:

- Gesprek A-6-103 (Priescu & Korkut bellen Baybasin) en
- Gesprek A-6-104 (Priescu belt Baybasin)
- Het arrest wat betreft zijn beweringen over Priescu, voor zover die berusten op A-6-103 en A-6-104
- Vertalingsbedrog: in A-6-104: 'Duits' in plaats van 'Nederlands'

Terzijde: Priescu verklaarde tegenover de Nederlandse rechter-commissaris ernstig te zijn gemarteld om hem te dwingen een voor Baybasin belastende verklaring af te leggen. Hij werd niet geloofd.

2e bedrog: Tap-Korkut is niet de echte Korkut

(1) De Tap-Korkut wordt door Baybasin Renâs genoemd

In gesprek A-6-103 wordt de Tap-Korkut aangesproken met Renaz. De echte Korkut heet Nuri Korkut. (NOVUM 69, Tweede Aanvulling, p.199)

De AG stelt vast dat 'de opmerking van Baybaşin "Ehh renaz, merhaba" niet in de tot het bewijs gebezigde vertolking van de taptolken is opgenomen. Hij heeft daarop tapgesprek A-6-103 aan zijn herzieningstolk voorgelegd. Uit het 'Verslag tolkwerkzaamheden' citeren wij:

"Vraag 10: In het begin van het gesprek zegt Baybaşin tegen zijn Koerdische gesprekspartner 'Ehm, Renas, merheba.' (tijdscode 00:20). Wat betekent deze zin?

⁵² Priescu verhoor door RC mr. Sterk, 7 december 1999. In een andere versie van dit verhoor staat: 'Een zekere Joegoslaaf, Boban BEKIROVIC genaamd, die ik in Roemenië ontmoette, heeft mij de opdracht gegeven om naar Turkije te gaan en van daaruit heroïne mee te brengen, drugs te brengen. Hij gaf mij ook de naam van een contactpersoon. Daarna ben ik naar Turkije gegaan en hij had mij ook een telefoonnummer gegeven. Ik heb naar die persoon gebeld en heb die persoon gevonden.'

De tolk: Ehm, Rênas, hallo' . Rênas is een jongensnaam. Het klinkt alsof Baybaşin iemand met de naam Rênas begroet, terwijl hij in gesprek is met NNman."

Deze opmerking *'Rênas is een jongensnaam. Het klinkt alsof Baybaşin iemand met de naam Rênas begroet terwijl hij in gesprek is met NNman.'* wordt verder niet verduidelijkt. De AG concludeert:

Anders dan de verdediging ingang wil doen vinden, valt hieruit op te maken dat het telefoongesprek waarschijnlijk niet tussen Baybaşin en ene Rênas heeft plaatsgevonden, maar dat Baybaşin gedurende zijn telefonisch contact met Korkut daarnaast in levende lijve ook ene Rênas heeft begroet.

Dit is het slaafs volgen van de herzieningstolk, wiens/wier tekortkomingen al enkele malen aan het licht zijn gekomen. De tolk geeft geen enkel argument voor zijn/haar standpunt. Er zijn wel degelijk criteria om met een zekere plausibiliteit te bepalen of Renaz de naam is van de Tap-Korkut dan wel van iemand die Baybasin tijdens zijn telefoongesprek begroet.

- (i) Als de gesprekspartner zelf begroet wordt, moet de naam tijdens de begroeting genoemd worden, en niet later. Wordt een ander dan de gesprekspartner begroet, dan kan dit gedurende het hele gesprek.
- (ii) Als de naam van een ander dan de gesprekspartner genoemd wordt, zal dat (doorgaans) met een andere intonatie uitgesproken worden. Dit is het gevolg van de nieuwe aandacht, maar ook mede om de gesprekspartner aan te geven dat iemand binnenkomt. Bij het noemen van de naam in een groet zal er geen intonatie-verandering zijn.

Zo althans lijken de conventies te zijn die in het telefoonverkeer gelden.

De verdediging constateert dat de naam Renaz aan het begin van het gesprek tijdens de begroetingen wordt genoemd, en dat de intonatie gelijk blijft. Dit is geen dwingend bewijs, maar het maakt het wel plausibel dat Renaz de naam is van de gesprekspartner Tap-Korkut.

(2) Het Nederlands van de Tap-Korkut moet wel goed genoeg geweest zijn volgens A-6-104.

In A-6-104 vraagt Priescu Baybasin om hulp. Zijn Nederlands is niet goed genoeg voor communicatie met Korkut. Dat impliceert dat de Tap-Korkut, de beoogde gesprekspartner, wel voldoende Nederlands spreekt. De echte Korkut spreekt echter geen woord Nederlands. (Tweede Aanvulling, p. 204)

Hetzelfde geldt trouwens voor de versie met *Deutsch*. Het internet informeert ons over de slechte talenkennis van Turken die in Turkije wonen. Duits wordt alleen gekend door Turkse gastarbeiders in Duitsland. Tot die categorie behoort Korkut niet.

(3) De Tap-Korkut betaalt de Tap-Priescu, terwijl de echte Priescu, als koper van heroïne, de echte Korkut moet betalen

In A-6-99 (7 januari 1998) vertelt Baybasin Korkut dat Korkut 20.000 aan Priescu moet geven. Het hof neemt aan dat Korkut 20 kg heroïne aan Priescu moet leveren, maar het gaat om *20.000 DM als aanbetaling* voor enige diensten of goederen die de Tap-Priescu aan Baybasin/Korkut levert. Het gaat om een contract van 100.000 DM.

H. Voor het einde van deze zou men overwegen een contract van 100 duizend te maken.

N. Ja.

H. Je gaat hem vragen wat hij daarvoor voor ons gaat berekenen.

N. Okay..

H. Nadat je ziet dat ze ja gaan zeggen..

N. Ja.

H. Dan vraag je naar de kosten en ook naar de tijd waarbinnen hij het klaar kan maken en hoeveel aan voorbetaling hij hebben wil. Alles wat nodig is ga jij vinden en jij gaat het ook voorbereiden. Oké?

N. Oké. Dat is goed oom.

H. Daarnaast..., je weet..., ik heb je gezegd dat jij aan hem 20 duizend zou meegeven. Dat moet je niet vergeten!

Die 100.000 DM komen nergens voor in het kader van de drugsdeal. In die context gaat het om 170.000 DM en 280.000 DM.⁵³ Op 5 januari heeft Korkut ook al een aanbetaling gedaan, en wel van 50.000 DM.⁵⁴ Ook dat bedrag komt niet in het drugsdealscenario voor. We hebben daarom geen enkele reden om te denken dat het hier gaat om 20.000 gram heroïne gaat in plaats van 20.000 DM. Natuurlijk zou dat kunnen. Maar de tekst laat ook het alternatief wijd open dat Baybasin vraagt om iets niet-druggerelateerds te regelen. En de 100.000 DM maken dat alternatief zelfs meer plausibel.

Gegeven dit meer plausibele scenario is de Tap-Korkut niet betrokken bij een drugsdeal zoals de echte Korkut. Die ontving geld van de echte Priescu voor de verkoop van heroïne.⁵⁵

(4) Korkut geeft zelf een argument waarom de vermeende gesprekken tussen hem en Baybasin geen gesprekken zijn tussen hem en Baybasin: hij wordt oom Nuri genoemd
Baybasin zou de echte Korkut nooit aanspreken met 'Nuri dayi' (oom Nuri, vertaler). In het Koerdisch zou Baybasin slechts 'dayi' (oom) zeggen. Daarom, zo zegt Korkut, 'als er sprake is van telefoongesprekken [waarin hij Nuri dayi genoemd wordt], dan zijn dat geen gesprekken met mij', zo legt Korkut op 6 december 1999 aan rechter-commissaris mr. Sterk uit.

(5) Korkut ontkent dat het zijn stem is op A-6-102 en A-6-103

Op 23 april 1998 verklaart Korkut bij de politie: 'De stem op de tap is niet mijn stem'. De AG heeft zijn herzieningstolk laten luisteren naar twee 'onbetwiste' gesprekken met Korkut. De tolk herkent de stem van Korkut. De AG besluit dat het dus in A-6-103 om de echte Korkut gaat.

⁵³ A-6-103: Korkut: hij heeft 170.000 bij zich. Korkut: Dat geld van die man was 280.000, zegt Oom Nuri.

⁵⁴ zie A-6-99: Baybasin: 'Je gaat hem vragen wat hij daarvoor voor ons gaat berekenen. Korkut: Okay. Baybasin: Nadat je ziet dat ze ja gaan zeggen.. Korkut: Ja. Baybasin: *Dan vraagt je naar de kosten en ook naar de tijd waarbinnen hij het klaar kan maken en hoeveel aan voorbetaling hij hebben wil.* Daarnaast..., je weet..., ik [Baybasin] heb je [Tap-Korkut] gezegd dat jij [Tap-Korkut] aan hem [Tap-Priescu] 20 duizend zou meegeven. Dat moet je niet vergeten.

⁵⁵ zie A-6-99: Baybasin: 'Je gaat hem vragen wat hij daarvoor voor ons gaat berekenen. Korkut: Okay. Baybasin: Nadat je ziet dat ze ja gaan zeggen.. Korkut: Ja. Baybasin: *Dan vraagt je naar de kosten en ook naar de tijd waarbinnen hij het klaar kan maken en hoeveel aan voorbetaling hij hebben wil.* Daarnaast..., je weet..., ik [Baybasin] heb je [Tap-Korkut] gezegd dat jij [Tap-Korkut] aan hem [Tap-Priescu] 20 duizend zou meegeven. Dat moet je niet vergeten.
In A-6-103 is Korkut is nog steeds de betaler: 'Ik moet dat andere geld nog aan hem geven'.

Maar dit gaat te snel. Misschien herkent de herzieningstolk de stem van A-6-103 als dezelfde stem van A-6-59 en A-6-68, maar zoals mr. Aben moet weten, de ene zijn *modus ponens* is de ander zijn *modus tollens*.⁵⁶ Mr. Aben redeneert:

De herzieningstolk herkent de stemmen van A-6-103 en van A-6-59 en A-6-68 als zijnde van dezelfde persoon.

De stemmen van A-6-59 en A-6-68 zijn van Korkut.

Conclusie: Daarom is de echte Korkut de spreker in A-6-103.

Maar nu we alle reden hebben om te betwijfelen of de echte Korkut in A-6-103 spreekt, kunnen we (via *modus tollens*) met grotere plausibiliteit concluderen dat ook in A-6-59 en A-6-68 de vermeende Korkut niet de echte Korkut is.

De herzieningstolk herkent de stemmen van A-6-103 en van A-6-59 en A-6-68 als zijnde van dezelfde persoon.

De echte Korkut is niet de spreker in A-6-103.

Conclusie: Daarom zijn de stemmen van A-6-59 en A-6-68 evenmin van Korkut.

Deze conclusie is minder schokkend dan dat die eruit ziet. We hebben bijvoorbeeld ook geen idee of de Saritas van A-1-4 de echte Saritas is. En we hebben al helemaal geen idee dat de Alex uit de Kentucky-zaak correspondeert met een echte Alex.

(6) Ervan uitgaande dat Baybasin en Korkut niet verstandelijk gehandicapt zijn, zijn zij in A-6-103 hier niet aan het woord, maar zijn manipulanten aan het werk geweest die de Koerdische taal niet goed beheersten, of zich niet om consistentie van de tekst bekommeren zolang er maar belastende frasen in zitten.

We geven een drietal voorbeelden:

(i) Na een wederzijds *alo* zegt Baybasin

He, zeer welkom. Hoe is het? Gaat het goed? Je bent een beetje laat.

Maar hoezo is Korkut laat? Het is 11.12 uur in Nederland. Priescu is pas de vorige avond aangekomen. Dit verwijt van laat-zijn indiceert een andere origine. Deze zin is niet door de taptolken overgenomen. Korkut reageert ook niet op deze zin.

(ii) Korkut heeft zojuist tegen Baybasin gezegd dat hij [Priescu, volgens het hof-scenario] 170.000 DM bij zich heeft. Baybasin antwoordt:

Ik heb [dat] tegen jou gezegd.

Later verduidelijkt Baybasin dat:

Ik weet wat hij bij zich heeft, ik heb [dat] tegen jou gezegd.

Maar Baybasin kan niet van die 170.000 DM weten, want Josh heeft er niet over gepraat en Baybasin heeft (volgens de taps) Priescu al in geen jaren gesproken. (Zowel Baybasin als de echte Priescu ontkennen elkaar überhaupt te kennen.) Ik kom hierop terug.

⁵⁶ *Modus ponens* is de redeneervorm: Als p, dan q. P. Dus q. [Als het regent zijn de straatjes nat. Het regent. Dus zijn de straatjes nat.] *Modus tollens* is de redeneervorm: Als p, dan q. Niet-q. Dus niet-p. {Als het regent, zijn de straatjes nat. De straatjes zijn niet nat. Dus regent het niet.

(iii) Na *Ik weet wat hij bij zich heeft, want ik heb [dat] tegen jou gezegd*, zegt Korkut, in de vertaling van Eyup Çerçi:

Ik zei ik ga dinges doenHij zegt: 'eewhh...ik zal eehw moeten doen eehw ik..ik.. ehw. [39.048 – 44.167] Hij gaat klein ding doen, weet je? [44.514 – 46.378]

De taptolken maken er het volgende van.

Ja...ik zei tegen hem dat ik het nu zou dingessen. Maar hij zegt: ik moet 'dat' dinges doen...ehh...hij moet het beetje voor beetje dingessen, weet je ... (klein maken)...

Ze laten de vertaling onheilsPELLender klinken met dat *dingessen*, ze voegen nog een paar woorden toe, maar uiteindelijk kunnen zij er evenmin iets begrijpelijks van maken.

Baybasin reageert alleen met *Eeh* [46.717 – 47.585].

Bedenk dat dit een gesprek zou moeten zijn tussen twee mensen die niet verstandelijk gehandicapt zijn. Het niveau van de dialoog in het vervolg van het gesprek wordt maar niet beter. Korkut zegt nu, in de Eyup -vertaling:

Er is zeven, hij moet het klein maken. Hij zegt: 'Ik ga dinges doen zodat het dinges wordt. [46.717 – 52.951]

De gesproken tekst gaat hier ook de inventiviteit van de taptolken te boven. Die maken ervan:

Het zijn in een stuks (groot) en hij moet het klein maken ... ntv... [niet te verstaan?]

Ook dit is allemaal pure waanzin. Deze zinnen kunnen niet uit een echt, integer gesprek komen.

(iv) Het “gesprek” gaat volgens Eyup Çerçi als volgt verder:

Er wordt verf en zo gevraagd ... hij zegt, moet verf kopen

In de taptolken vertaling lezen we:

Er moet nog wat geverfd/gespoten worden...en hij moet wat verf nemen'

Het verf-verhaal gaat nog even door. In de vertaling van Eyup Çerçi:

Om dinges te doen, om er overeen te verven, om een laag er overheen te verven, weet je.

De taptolken maker ervan:

Hij moet verfer overheen doen... .weet je.

We willen niet uitsluiten dat iemand die in A-6-103 een drugsdeal leest, met Code ziet: *verven* = voorbereiden van een drugsdeal. Maar een minder vergezochte verklaring is dat dit flarden zijn uit een gesprek over het overspuiten van een auto in Baybasins garage.

Het verven geeft ons nogmaals een indicatie dat dit geen gesprek is met de echte Korkut. Die had namelijk geen enkele relatie met Baybasins garage in Istanbul.

We zien hier dus in de tekst van één gesprek vier keer bizarre, incoherente en onbegrijpelijke zinnen. De meest plausibele verklaring is dat A-6-103 geen reëel gesprek is maar is samengesteld door manipulanten die niet al te goed in Koerdisch waren, of — nog het meest plausibel — door manipulanten die zich niet bekommerden om de consistentie van de tekst, zolang er maar belastende frasen in stonden. Kortom, de pure waanzin van de tekst indiceert manipulatie.

In het kort:

- (1) De Tap-Korkut wordt door Baybasin Renaz genoemd.
- (2) Het Nederlands van de Tap-Korkut moet wel goed genoeg geweest zijn volgens A-6-104. Het is het niet.
- (3) De Tap-Korkut betaalt de Tap-Priescu, terwijl de echte Priescu, als koper van heroïne, de echte Korkut moet betalen.
- (4) Korkut geeft zelf een argument waarom de vermeende gesprekken tussen hem en Baybasin geen gesprekken zijn tussen hem en Baybasin: hij wordt oom Nuri genoemd.
- (5) Korkut ontkent dat het zijn stem is op A-6-102 en A-6-103.
- (6) Ervan uitgaande dat Baybasin en Korkut niet verstandelijk gehandicapt zijn, zijn zij in A-6-103 hier niet aan het woord, maar zijn manipulanten aan het werk geweest die de Koerdische taal niet goed beheersten, of zich niet om consistentie van de tekst bekommeren zolang er maar belastende frasen in zitten.

Conclusie: de Tap-Korkut ≠ Korkut

Het 2e bedrog diskwalificeert ook:

- A-6-102 (Baybasin belt Korkut)
- A-6-103 (Priescu & Korkut bellen Baybasin)
- Het arrest wat betreft zijn beweringen over Korkut, voor zover die berusten op A-6-102 en A-6-103

Terzijde: Priescu verklaarde tegenover de Nederlandse rechter-commissaris ernstig te zijn gemarteld om hem te dwingen een voor Baybasin belastende verklaring af te leggen. Hij is niet geloofd.

3e bedrog: Josh, wie dat ook is, is niet de baas van de echte Priescu

(1) De naam Josh is valselijk toegevoegd aan de vertaling van A-6-100

Josh werd in de politieververtalingen altijd genoemd: 'NNman die met CEM en de zijnen had gesproken'. In A-6-100 zou Baybasin de Tap-Josh met zijn naam JOSH (fonetisch) hebben aangesproken. Dat zou de zekerheid verschaffen dat Baybasins gesprekspartner in A-6-100, en eerder en later, inderdaad Josh is. Maar Baybasin noemt zijn gesprekspartner niet Josh. De introductie op de tap gaat als volgt: NNman: *Brother*. Baybasin: *How are you? Good evening. [How] are you?* De naam Josh is valselijk toegevoegd door de vertalers.

Volgens het politiedossier is de Josh een zekere Sreten Jovic. Ook het arrest spreekt over Jovic. Deze persoon, zo vertelt de AG ons, is het onderwerp van het boek: D. Ilievski (2013), *Sreten 'Joca' Jovic. Opkomst en ondergang van de Joego-maffiabaas*. 2013. Hoe

reëel het boek zelf ook is, *aan de vertaling van A-6-100* is de naam Josh *valselijk toegevoegd*. En, ook belangrijk, dat boek geeft ons geen enkele reden om te denken dat Baybasins gesprekspartner die in A-6-100 door de vertalers, maar niet door Baybasin, Josh wordt genoemd, deze Jocic is.

De stem van “Josh” zou herkend zijn door een Amsterdamse rechercheur. Maar het blijft in het ongewisse hoe die herkenning heeft plaatsgevonden. Blijft staan dat de naam Josh valselijk in de tekst is opgenomen.

(2) De echte Priescu noemt Boban Bekiroviç als de man die hem naar Istanbul zond, en Priescu noemt nooit de naam Josh

Hij noemt Boban als zijn opdrachtgever in het politierapport van januari 1998, hij doet dat ook in december 1999 bij rechter Öner en rechter-commissaris mr. Sterk. (Tweede Aanvulling, p. 210.) Hij noemt ook Boban Bekirovic in zijn politieverhoor. Misschien is de stem van de echte Josh op de taps te horen, maar dat maakt de zaak *alleen maar verdachter*, omdat de echte Josh niet de opdrachtgever van Priescu is.

(3) De Turkse politie doet dat ook

Tussen Stoichin, kameraad van Priescu, en de Turkse politie bleek geen communicatie mogelijk, omdat een tolk ontbrak. De politie heeft bij gevolg het verhoor van Stoichin zelf geschreven. De Turkse politie heeft dus de naam Boban Bekirovic als opdrachtgever van Stoichin en Priescu zelfstandig in het verslag van dat verhoor van Stoichin ingevuld.

(4) Josh gaf niet Korkuts telefoonnummer aan Priescu

Priescu laat er echter geen twijfel over bestaan dat hij het telefoonnummer van Korkut van Boban heeft gekregen. Hij vertelt dat aan de politie op 14 januari 1998, aan de officier van justitie op 16 januari en aan rechter-commissaris mr. Sterk op 9 december 1999. We gaven de citaten al bij het stuk over Korkut.

Weer speelt Josh geen rol. Deze verklaringen van Priescu hebben verdere consequenties omdat volgens A-6-100 Josh aan Baybasin het telefoonnummer van zijn mannetje (Korkut) vraagt ten behoeve van zijn eigen mannetje (Priescu). Die vraag is dus waarschijnlijk apocrief, zoals (zoals we zullen zien) ook het telefoonnummer dat Baybasin in A-1-101 aan Josh zou doorgeven.

Kortom:

- (1) De naam Josh is valselijk toegevoegd aan de vertaling van A-6-100.
- (2) De echte Priescu noemt Boban Bekiroviç als de man die hem naar Istanbul zond, en de echte Priescu noemt nooit de naam Josh.
- (3) De Turkse politie noemt ook Boban Bekiroviç.
- (4) Josh gaf niet Korkuts telefoonnummer aan Priescu.

Conclusie: noch Josh noch de Tap-Josh, wie dat ook zijn, noch Jocic zijn de opdrachtgever van de echte Priescu; ze zijn dus niet betrokken bij de drugsdeal tussen de echte Priescu en de echte Korkut. Het telefoonnummer dat in A-6-101 zgn. wordt doorgegeven, past in het verhaal van de taps, maar het is strijdig met de andere gegevens.

3^e bedrog diskwalificeert:

- A-6-99 (Josh belt Baybasin)
- A-6-100 (Josh belt Baybasin)

- Het arrest wat betreft zijn beweringen over Josh, voor zover die berusten op A-6-103 en A-6-104

4e bedrog: De Baybasin van A-6-99, A-6-100, A-6-101, A-6-102, A-6-103 en A-6-104, spreekt niet met de echte Korkut en de echte Priescu en een identificeerbare Josh.

Baybasin spreekt met de Tap-Korkut en de Tap-Priescu, hij spreekt niet met de echte Korkut en de echte Priescu. Zijn woorden gaan dus ook niet over de drugsdeal tussen de echte Korkut en de echte Priescu.

(1) A-6-103 is geen gesprek tussen Baybasin enerzijds en Korkut en Priescu anderzijds, maar een constructie

Ofschoon het dubbelgesprek A-6-103 twee keer van tevoren wordt aangekondigd in A-6-101 en A-6-102, moet het een gemanipuleerde constructie zijn, omdat de tap-Priescu ≠ de echte Priescu en de tap-Korkut ≠ echte Korkut. (NOVUM 69)⁵⁷

(2) De Tap-Korkut is niet de jou waartegen Baybasin spreekt.

Het is zelfs complexer. De Tap- Korkut heeft zojuist tegen Baybasin gezegd dat hij [Priescu, volgens het hof-scenario] 170.000 DM bij zich heeft. Baybasin antwoordt:

Ik heb [dat] tegen jou gezegd.

Later verduidelijkt Baybasin dat:

Ik weet wat hij bij zich heeft, ik heb [dat] tegen jou gezegd.

Maar Baybasin kan niet weet hebben van de 170.000 DM van de echte Priescu, want Josh heeft er niet over gepraat en Baybasin heeft (volgens de taps) Priescu al in geen jaren gesproken. (Zowel Baybasin als de echte Priescu ontkennen elkaar überhaupt te kennen.)

(3) De conversatie A-6-103 gaat niet over de echte drugsdeal tussen de echte Priescu en de echte Korkut

Baybasin praat helemaal niet over een drugsdeal van de echte Korkut en de echte Priescu, omdat hij niet met de echte Korkut en de echte Priescu spreekt. Dat blijkt ook uit de 170.000 DM waarvan Baybasin al weet.

(4) Baybasin sprak niet met de echte Korkut in A-6-102 omdat de Tap-Korkut niet de echte Korkut is.

(5) Baybasin sprak niet met de echte Priescu in A-6-104

omdat de Tap-Priescu niet de echte Priescu is. Bedenk ook dat in A-6-104 Priescu wordt aangesproken met Adri (NOVUM 70).

(6) We hebben geen reden om te denken dat in A-6-101 Baybasin het telefoonnummer van Korkut doorgeeft

⁵⁷ vergelijk Vierde Aanvulling, p.7. NOVUM 69: Gesprek A-6-103: Baybasin belt niet met Nuri Korkut maar met ene Renaz.

Bedenk dat Priescu Korkuts telefoonnummer van Boban kreeg, en dat hij geen relatie met Josh had. In A-6-100 vraagt Josh aan Baybasin het nummer van Korkut en hij krijgt dat nummer in A-6-101.

Er is een onafhankelijk argument dat Baybasin nooit het telefoonnummer van Korkut aan Josh, wie dat ook moge zijn, gaf: het stuk tap waar het telefoonnummer op staat, is hoogstwaarschijnlijk het resultaat van manipulatie. (*NOVUM 67*) Dat zit zo.

In de gesprekken A-6-100 en A-6-101 draait het om het telefoonnummer van Korkut dat de koerier Priescu moet hebben om contact met Korkut te kunnen opnemen. Dat is het voor Baybasin belastende gegeven van het gesprek. Indien er gemanipuleerd is, dan is de kans groot dat het telefoonnummer manipulatief zal zijn toegevoegd. Dit leidt tot de volgende risicovolle voorspelling: we horen kinderstemmen op de achtergrond, er zullen geen kinderstemmen klinken wanneer die telefoonnummers worden uitgewisseld omdat de manipulant wel wat anders te doen hebben dan behalve het doorgeven van het telefoonnummer ook nog de achtergrond van kinderen mee te manipuleren. Deze voorspelling wordt op spectaculaire wijze bevestigd.

De kinderstemmen zijn van het begin, 0:14.088, tot 1:06.98 (ongeveer 53 seconden) vijf keer te horen. Daarna begint een stuk van 8,2 seconden met losse woordflarden. Vervolgens vraagt Baybasin aan Josh of hij het telefoonnummer kan opschrijven, en daarna wordt het telefoonnummer twee keer in zijn geheel opgenoemd. Meteen *na* het laatst opgenoemde cijfer 'nine' [1:37.194 — 1:37.543] horen we de kinderstemmen weer [1:37.863 — 1:38.088]. Dit is dus heel precies: vóór het oplezen van de cijfers zijn er 53 seconden met regelmatig kinderstemmen (5 x) tot vlak voor de interval voor het oplezen van het telefoonnummer, tijdens het voorlezen [31 seconden waarvan 8,2 sec met losse woordflarden] zijn er geen kinderstemmen, en meteen na het voorlezen van het laatste cijfer zijn er opnieuw kinderstemmen. In de volgende 20 seconden komen de kinderstemmen nog drie keer terug. Het telefoonnummer wordt vervolgens nog twee keer voorgelezen. Ook tijdens dat voorlezen zijn er geen kinderstemmen. Daarna keren de kinderstemmen niet terug.^{58 59}

Uitgaande van het manipulatie-scenario waarin de telefoonnummer-episode een toevoegsel is, is het hoogstwaarschijnlijk dat er *geen* kinderstemmen in de telefoonnummer-episode zullen voorkomen: bij het creëren van zo'n toevoeging is niet te verwachten dat op iets anders gelet wordt dan de inhoud van het gesprokene. Een manipulant heeft daar ook geen tijd voor. Zijn opdracht is simpel: zorg dat je iets aan het gesprek toevoegt of er iets uithaalt dat Baybasin belast.

In zijn *A-6-101: Een analyse* bespreekt Derksen een alternatief scenario. Het is zinvol dit alternatieve scenario te bespreken, omdat ook de AG een alternatief scenario aanbiedt: Baybasin heeft de kinderen gemaand om stil te zijn. Dáárom zijn ze stil. Op het eerste gezicht lijkt dit een plausibel alternatief, maar wanneer we naar de concrete inhoud van het gesprek kijken, zien we dat dat niet zo is:

⁵⁸ Kinderstemmen vóór het opnoemen van het telefoonnummer

23.509 — 23.857

34.720 — 36.560

37.720- 38.872

1:00.9968— 1:01.572

1:02.292 — 1:02.816

Kinderstemmen na het opnoemen van het telefoonnummer:

1:37.863 — 1:38.088

1:38.302 - 1:39.904

1:41.880-1:42.088

⁵⁹ Bij 3:35.534 — 3:35.776 is er iets dat op kinderstemmen lijkt, maar waarschijnlijker is het een totaal vervormd signaal.

(1) Baybasin spreekt inderdaad tegen zijn kinderen, maar hij geeft geen opdracht om stil te zijn; hij vraagt om zijn telefoonboekje.

(2) Geeft Baybasin misschien met zijn hand een teken dat ze stil moeten zijn? Dat lijkt niet het geval. De kinderen beginnen namelijk *ogenblikkelijk* — na 0,2 seconden — na het laatste cijfer te spreken. Vanuit het scenario dat Baybasin met zijn hand een teken tot zwijgen had gegeven, moet hij — om deze snelle inzet van de kinderstemmen te verklaren — zodra de tegenspreker het nummer had herhaald, een teken tot toestemming hebben gegeven, en de kinderen zouden daarop meteen (0,2 sec) moeten zijn gaan praten. Sterker, Baybasin zou het teken van toestemming al hebben moeten geven, voordat hij zelf met *Yah* geantwoord had. De kinderen praten namelijk door dit instemmende *Yah* heen.

(3) Na dit instemmende *Yah* stelt Baybasin nog een belangrijke vraag. Als hij het van belang had gevonden dat de kinderen stil waren, had hij ze ook dan nog waarschijnlijk gemaand stil te zijn.

(4) De kinderstemmen zijn zacht, ze schreeuwen niet luid; ze zijn echt op de *achtergrond*. M.a.w. ze verstoren het gesprek sowieso niet; er is geen noodzaak om de kinderen tot stilte te manen.

Het is dus zeer onwaarschijnlijk dat Baybasin de kinderen tot kalmte heeft gemaand. Het stilzwijgen van kinderen tijdens de telefoonnummer-episode blijft aldus hoogst onwaarschijnlijk vanuit het hof-scenario.

De likelihood-verhouding op basis van dit stilzwijgen gedurende de telefoonnummer-episode en het onmiddellijk (0,2 sec) weer beginnen na die periode is zeer gunstig voor het manipulatie-scenario. Het is juist te verwachten vanuit dat scenario, terwijl het vanuit het hof-scenario unlikely is.

Het telefoonnummer wordt later in het gesprek nogmaals twee keer voorgelezen. Ook dan zijn er tijdens het voorlezen geen kinderstemmen op de achtergrond. Ofschoon er in die periode van het gesprek minder kinderstemmen zijn, blijft ook de afwezigheid van kinderstemmen tijdens het tweede voorlezen van het telefoonnummer minder waarschijnlijk vanuit het hof-scenario dan vanuit het manipulatie-scenario.

De AG gaat uitgebreid in op dit argument en presenteert een tweede alternatief,

een eenvoudig en plausibel scenario dat strookt met de hypothese van authenticiteit en dat een goede verklaring kan geven voor (1) de afwezigheid van kinderstemmen gedurende een geluidsfragment van ongeveer 30 seconden, met inbegrip van de opsomming van het telefoonnummer door Baybasin, en (2) de vervormingen van stemgeluid gedurende een gedeelte van dat geluidsfragment, zulks voor de duur van ongeveer acht seconden.⁶⁰

In de woorden van de AG luidt dat scenario als volgt:

Baybasin wordt gebeld en hij bevindt zich bij aanvang van het telefoongesprek in aanwezigheid van (zijn) jonge, spelende kinderen. Hun stemmen zijn op de achtergrond hoorbaar. Zijn gesprekspartner (Josh) informeert naar een telefoonnummer dat Baybasin op een notitie (of in een boekje) heeft staan. Die notitie heeft Baybasin niet bij zich, maar ergens anders in de woning liggen. Baybasin verlaat de ruimte waar de kinderen spelen en hij loopt met zijn gsm-

⁶⁰ Conclusie, p. 1037.

toestel in de hand een stille kamer in, alwaar hij op zoek gaat naar die notitie. Daarbij bedekt de huid van zijn vingers of die van zijn wang de microfoon van het gsm-toestel gedurende ongeveer acht seconden; contactgeluiden zijn daarom hoorbaar. Gedurende die tijdspanne van ongeveer acht seconden zegt Baybaşin wel iets, maar zijn stem wordt vervormd vanwege het bedekken van de microfoon. Zijn gesprekspartner (Josh) daarentegen is gedurende die acht seconden gewoon onvervormd hoorbaar over de tap en hij maakt enkele geluiden die veel weg hebben van “Hello?” (2x) omdat hij niet weet wat Baybaşin doet.

Zodra Baybaşin de notitie heeft gevonden en vervolgens de cijfers van het telefoonnummer begint op te sommen is de microfoon van zijn gsm-toestel weer onbedekt en klinkt zijn stem onvervormd. Baybaşin bevindt zich dan nog in die andere, stille kamer, waar de notitie lag en waar de kinderstemmen niet worden geregistreerd. Als hij met het opsommen van het telefoonnummer klaar is, loopt Baybaşin weer terug naar waar de kinderen hoorbaar zijn. Op dat moment herhaalt Josh de laatste vier cijfers van het opgegeven telefoonnummer. Baybaşin stapt nog voordat hij die vier cijfers bevestigt met “jah” de ruimte in waar de kinderstemmen hoorbaar zijn.⁶¹

De AG besluit:

Dit (plausibele) scenario voorspelt de waarnemingen goed.⁶²

De AG geeft nog terloops nog een argument tegen het gefabriceerd zijn van het telefoongesprek:

De opsomming van de cijfers van het telefoonnummer wordt in dit telefoongesprek nog tweemaal herhaald, namelijk vanaf 2:12 minuut en vanaf 2:26 minuut, beide keren door Josh, zulks om bij Baybaşin te verifiëren of hij (Josh) het telefoonnummer goed heeft genoteerd. Waarom zou een fraudeur überhaupt de moeite nemen om het vervalste telefoonnummer nog tweemaal op te nemen in het telefoongesprek? Hij moet in dat geval driemaal hetzelfde telefoonnummer fabriceren, met ook driemaal het immense probleem om hierbij een natuurlijke intonatie te bewerkstelligen.⁶³

De AG stelt nog de methodologische vraag:

Of kunnen we met de hypothese van “slordige” manipulatie desgewenst *alles* verklaren? (p.1041)

Het alternatief van de AG, zoals gepresenteerd, ziet er mooi uitgewerkt uit, maar dat komt omdat hij zich bedient van een selectie van de te verklaren feiten, en omdat hij allerlei zaken vooronderstelt die in zijn scenario te pas komen. We noemen enkele discrepanties tussen de feiten en het scenario van de AG:

(1) ‘Die notitie heeft Baybaşin niet bij zich, maar ergens anders in de woning liggen. Baybaşin verlaat de ruimte waar de kinderen spelen en hij loopt met zijn gsm-toestel in de hand een stille kamer in, alwaar hij op zoek gaat naar die notitie’.

MAAR:

⁶¹ Conclusie, p. 1038.

⁶² Conclusie, p. 1038.

⁶³ Conclusie, p. 1041.

Dit is geheel in strijd met de inhoud van het gesprek en de te verwachten en de te horen geluiden.

- (1) Het boekje ligt niet ergens anders in de woning.
- (2) Baybasin heeft het boekje al terug voordat hij de vervormde passage begint (Ali heeft het voor hem gepakt).
- (3) Zo hij de kamer al zou verlaten, verlaat hij die dus niet *omdat* hij zijn boekje elders heeft liggen.
- (4) Er is geen reden voor Baybasin om de kamer te verlaten, de kinderstemmen zijn niet luid.
- (5) Baybasin gaat dus niet op zoek naar de notitie.
- (6) Er is ook geen enkele akoestische indicatie dat Baybasin de kamer verlaat. Om de kindergeluiden niet te horen, zou hij de deur dichtgedaan moeten hebben. We horen geen deur gesloten worden. Later horen we ook geen deur openen.

Om dit duidelijk te maken, moeten we in details treden.

Na enkele beleefdheidsfrases vraagt Josh:

Good, good brother. You can give me the number? [0:16.976 — 0:19.036]

en hij specificceert:

Just the number without country code and something. [0:24.864 — 0: 27.408]

Er zijn vervolgens kinderstemmen te horen [30.192-30.560], hetgeen Baybasin er misschien toe brengt te zeggen

The, the kids with me [0:31.786 — 0:32.805].

Daarna is Baybasin 7,5 seconden bezig [0:33.075 — 0:40.696] met het zoeken naar zijn 'boek'. Hij zegt gedurende die tijd [in Koerdisch, misschien tegen Ali die later aanwezig blijkt, en tot zijn kinderen]:

My book---my book---okay baby---mmmmm---okay body ' [0:33.075 — 0:40.696]

Gedurende dit zoeken zijn er volop kinderstemmen.⁶⁴ *Tijdens het zoeken is hij dus niet uit de kamer met de kinderen.*

Dan wordt een andere person bij Baybasin hoorbaar die *Ah baby* zegt. Dit is waarschijnlijk Ali die op 7 januari bij Baybasin op bezoek was om zijn kinderen op te halen.⁶⁵ Baybasin vraagt dan:

Yes, is the friend of us, is he called, is he here? [0:43.355 – 0:45.028]

Meteen hierna zegt hij weer iets over zijn *book*, terwijl er kinderstemmen klinken, in het Koerdisch, *waarschijnlijk* tegen Ali:

I told you, it is my book. [0:45.138 — 0:46.210]

⁶⁴ 34.720 — 36.560 kinderstemmen, 37.720 — 38.872 kinderstemmen.

⁶⁵ Op 10 januari 2015, 18.19 uur, zegt Baybasin tegen NN-man dat de kinderen morgen weggaan. Op 11 januari 1998, 17.14 uur, belt Ali met Baybasin: 'In ieder geval breng mijn kinderen naar huis en bel mij, zodat we kunnen praten.' Vervolgens wordt er uitgebreid gesproken over de overtocht en de kinderen van Huseyin. Ali heeft op de ferry een camera en een walkman voor de kinderen gekocht'.

Dan volgen twee losse woordfragmenten met een vervormde stem waarop we dadelijk terugkomen. Na ongeveer zes seconden geeft Josh toch nog antwoord op Baybasins vraag:

Not yet, not yet, I have to call him 11 o'clock. [0:50.005 — 0: 52.560]

Josh vervolgt dan met:

I am gonna call him now. [0:53.492 — 0:54.432]

Hierop antwoordt Baybasin, ietwat mysterieus:

Yeh—I know what you mean. [0:55.072 — 0:55.944]

Daarna spreekt Baybasin tegen Ali [in Koerdisch]:

Dat is het bruine boekje.

Hij krijgt, zo lijkt het, op dat moment het bruine boekje. Dat blijkt ook uit zijn volgende zin richting Josh:

Just a second please

Baybasin heeft hier dus, voordat hij met het opnoemen van het telefoonnummer begint, al zijn bruine boekje in handen. Het opnoemen van het telefoonnummer komt nu nabij, maar het begint nog steeds niet. Josh zegt eerst nog:

Okay man. [1:01.633 – 1:02.353]

In die tijd zijn de kinderstemmen weer te horen, en wel om 1:00.996— 1:01.572 en om 1:02.341 — 1:02.820.

Baybasin verontschuldigt zich vervolgens dat er een kind op zijn rug zit, en dat het daarom even duurde voordat hij het boekje te pakken had.

Yes sorry. Just the kid was in my back--- that I was not on the right time---- to be honest. [1:02.736 — 1:06.505]

Daarna, 1:06.208 – 1:06.984, klinken er nogmaals kinderstemmen, voor de laatste keer, voor het oplezen van het telefoonnummer. Het duurt nog 8,261 seconden voordat Baybasin aan het voorlezen toekomt [1:07.014—1.15.275].

Het scenario van de AG begint met:

*Die notitie heeft Baybaşin niet bij zich, maar ergens anders in de woning liggen. Baybaşin verlaat de ruimte waar de kinderen spelen en hij loopt met zijn gsm-toestel in de hand een stille kamer in, alwaar hij op zoek gaat naar die notitie.*⁶⁶

Dit is dus pure fantasie. Baybasin zoekt na Josh's verzoek samen met Ali naar zijn bruine boekje, en zodra Ali het gevonden heeft, kan hij beginnen aan het oplezen. Dat dat voorlezen nog 8,26 seconden op zich laat wachten, is een ander punt.

⁶⁶ Conclusie, p. 1038.

De AG is zich er goed van bewust dat je altijd met twee of meerdere scenario's moet werken. Waar hij zich niet zo goed van bewust lijkt te zijn, is dat die scenario's ook enige plausibiliteit moeten hebben en empirisch gesteund moeten zijn.

(ii) *“Daarbij bedekt de huid van zijn vingers of die van zijn wang de microfoon van het gsm-toestel gedurende ongeveer acht seconden; contactgeluiden zijn daarom hoorbaar. Gedurende die tijdspanne van ongeveer acht seconden zegt Baybaşin wel iets, maar zijn stem wordt vervormd vanwege het bedekken van de microfoon. Zijn gesprekspartner (Josh) daarentegen is gedurende die acht seconden gewoon onvervormd hoorbaar over de tap en hij maakt enkele geluiden die veel weg hebben van “Hello?” (2x) omdat hij niet weet wat Baybaşin doet’.*⁶⁷

MAAR: Zelfs deze formulering verradt al dat het niet klopt. Hoe kan iemand gewoon onvervormd hoorbaar zijn en tegelijk geluiden maken *die veel weg hebben van ‘Hello’*? Bij een gewoon onvervormd hoorbare stem hoor je gewoon onvervormd ‘Hello’. De ‘gewoon onvervormd hoorbare klanken die we in deze 8,26 seconden horen, lijken zelfs niet op *Hello*: er wordt twee keer *Awa* gezegd. Dat zou dat *Hello* moeten zijn. We vrezen dat de AG zich door de taptolkenvertaling heeft laten beetnemen. De taptolken vertalen die 8,26 seconden met *Hello, Hello*, om de onzin te verdoezelen die er wel klinkt. Er klinkt ook een verontrustende harde tik en een ratel. En we hebben al gezien dat ratels onverklaarbare telecommunicatiegeluiden zijn die op manipulatie duiden.⁶⁸

— <i>Aha</i>	[1:07.472 — 1:07.914]
— <i>Awa</i>	[1:09.996 — 1:10.340]
hele harde tik	
— <i>Tjep, pease</i>	[1:11.313 — 1:11.832]
— <i>Awa</i>	[1:13.160-1:13.6324]
ratel, en ruis en tikken	

(iv) *‘Zodra Baybaşin de notitie heeft gevonden en vervolgens de cijfers van het telefoonnummer begint op te sommen is de microfoon van zijn gsm-toestel weer onbedekt en klinkt zijn stem onvervormd. Baybaşin bevindt zich dan nog in die andere, stille kamer, waar de notitie lag en waar de kinderstemmen niet worden geregistreerd.’*⁶⁹

MAAR: Dit is onjuist op de volgende punten:

(1) Baybasin had zijn boekje al teruggevonden voordat de pauze van 8,26 sec begint.
 (2) Als Baybasin begint te spreken na de 8,26 seconden is zijn stem *juist wel vervormd*. Sterker, zijn eerste *Can you ra* [waarschijnlijk wri(te)] [1:15.275 – 1:15.6552] is zo’n vreemde klank dat het de vraag is of het nog wel Baybasin is die spreekt. Er is een harde tik en zelfs een breuk in het geluid van 1:15.868 tot 1:16.224 vóór het *please* komt. Tijdens die breuk in het woord en tijdens die breuk in de klank is er geen signaal.⁷⁰ (De verdediging is zich ervan bewust dat de term ‘signaalloos’ werkt als een rode lap op een stier).

(v) *‘Als hij met het opsommen van het telefoonnummer klaar is, loopt Baybaşin weer terug naar waar de kinderen hoorbaar zijn. Op dat moment herhaalt Josh de laatste vier cijfers*

⁶⁷ Conclusie, p. 1038.

⁶⁸ zie ook Vijfde Aanvulling, p. 28.

⁶⁹ Conclusie, p. 1038.

⁷⁰ Er is ook geen *t*-klank van *write*.

van het opgegeven telefoonnummer. Baybasin stapt nog voordat hij die vier cijfers bevestigt met “jah” de ruimte in waar de kinderstemmen hoorbaar zijn.⁷¹

MAAR: We hebben al gezien dat we geen enkele reden hebben om te denken dat Baybasin een andere kamer is ingelopen. Het doet bovendien implausibel aan dat, als Baybasin naar een andere kamer was gegaan, hij weer terug zou keren naar de kamer met de kinderen. Er is geen enkele reden waarom hij het gesprek daar niet zal afmaken.

(vi) ‘De opsomming van de cijfers van het telefoonnummer wordt in dit telefoongesprek nog tweemaal herhaald, namelijk vanaf 2:12 minuut en vanaf 2:26 minuut, beide keren door Josh, zulks om bij Baybasin te verifiëren of hij (Josh) het telefoonnummer goed heeft genoteerd. Waarom zou een fraudeur überhaupt de moeite nemen om het vervalste telefoonnummer nog tweemaal op te nemen in het telefoongesprek? Hij moet in dat geval driemaal hetzelfde telefoonnummer fabriceren, met ook driemaal het immense probleem om hierbij een natuurlijke intonatie te bewerkstelligen’.⁷²

MAAR:

— Laten we eerst vaststellen dat de taptolken het nummer de tweede keer niet door Josh maar door Baybasin laten herhalen. Dat is vertalingsbedrog.

— De AG stelt de vraag: ‘Waarom zou een fraudeur überhaupt de moeite nemen om het vervalste telefoonnummer nog tweemaal op te nemen in het telefoongesprek?’, maar je kunt precies dezelfde vraag stellen om het scenario met een authentiek gesprek aan de kaak te stellen. Waarom zou Josh in een *echt* gesprek het telefoonnummer twee keer herhalen?

— Als er een reden is waarom in een echt gesprek een telefoonnummer herhaald wordt, dan is *dat* een reden voor een fraudeur omdat ook in een gefraudeerd gesprek te doen.

— Het probleem is hier ook dat we niet weten hoe moeilijk frauderen is. We vermoeden dat ook een AG van de Hoge Raad daar weinig vanaf weet.

Daarmee zijn alle argumenten van de AG óf empirisch weerlegd óf als vrijblijvende gissing vastgesteld. Het is te waarderen dat de AG zich zo inzet voor alternatieve scenario’s. In dat opzicht heeft hij ook een naam binnen de juridische wereld op te houden. Om een overtuigend voorvechter van die alternatieve scenario’s te zijn, moet hij er wel voor zorgen dat zijn alternatieve scenario’s enige plausibiliteit (beginwaarschijnlijkheid) hebben. Een alternatief scenario is mooi, maar hoe mooi het ook alles verklaard (als je van de waarheid van dat scenario uitgaat), er is qua eindwaarschijnlijkheid niets bereikt wanneer dat alternatief scenario al door de feiten empirisch weerlegd is.

Alle tekenen van manipulatie op een rij

We zetten nu alle tekenen van manipulatie op een rij:

(1) We hebben van Priescu gehoord — zowel bij de politie als bij de OvJ alsook en bij rechter-commissaris mr. Sterk — dat hij het telefoonnummer van Korkut heeft gekregen van Boban. Dit is ook plausibel omdat Boban volgens alle berichten zijn opdrachtgever is. Binnen dit scenario, waar alles voor pleit, past geen doorgeven van het telefoonnummer van Priescu aan Josh.

(2) Vlak voor het opnoemen van dit op zichzelf al verdachte telefoonnummer vallen de kinderstemmen abrupt weg [1:06.208 – 1:06.984] en na het noemen van de laatste cijfer van het telefoonnummer komen ze al even abrupt terug. Dat kan toeval zijn, maar tenzij

⁷¹ Conclusie, p. 1038.

⁷² Conclusie, p. 1041.

we een plausibel alternatief scenario bedenken, is het waarschijnlijker dat het stuk met het opnoemen van het telefoonnummer een tussenvoegsel is. Het scenario van mr. Aben is op vele punten in strijd met de empirische feiten.

(3) Het tussenvoegsel begint met een stuk van 8,27 seconden, waarin we zinloze woordfragmenten tegenkomen dan wel klanken. Er zit een hele harde tik meteen na één van de Awa's, het stuk wordt afgesloten met een ratel, ruis en tikken met een hoge frequenties. Dit laat zich als een manipulatie herkennen, en wel als als *slordige* manipulatie. De AG stelt de retorische vraag: 'Of kunnen we met de hypothese van "*slordige*" manipulatie desgewenst *alles* verklaren?' Hij had zich moeten afvragen of er niet meer signalen van *slordige* signalen in de taps zijn, en of we niet eerder *slordige* manipulatie dan perfecte manipulatie mogen verwachten. De Turkse rechercheur X2, die met gevaar voor eigen leven klokkenluider is geworden en door de AG snel als een 'door de verdediging omarmde anonieme informant' aan de kant wordt geschoven, geeft als man uit de praktijk een antwoord. Zijn team had opdracht om taps 'zodanig met elkaar te mixen en te manipuleren dat het leek alsof Baybasin serieuze discussies voerde over zware delicten'.⁷³

De AG kan X2 niet serieus nemen. Hij kan 'zelfs niet geheel uitsluiten dat de persoon die in het beeldmateriaal en het geluidsmateriaal doorgaat voor X2 een acteur betreft die is ingehuurd om valse verklaringen af te leggen. Ieder serieus te nemen fundament ontbreekt'.⁷⁴

Desondanks gaat de AG op enkele woorden van X2 in. Hij citeert zijn uitspraak

*Op dit moment is deze sectie bij ons op een zeer geavanceerd niveau werkzaam. Ik zou geen betere kennen.*⁷⁵

Mr. Aben acht het evenwel 'vrijwel ongeloofwaardig' dat de man een gesprek met 'een natuurlijk klinkend intonatiepatroon' zou kunnen produceren.

*Knippen van passages uit een gesproken tekst met een bepaalde context en een natuurlijk klinkend intonatiepatroon, om dat vervolgens samen te voegen met andere gesproken teksten – en wel zodanig dat het nog steeds 'natuurlijk' klinkt – , komt mij voor als een heidens karwei en – onder de omstandigheden van destijds – vrijwel niet geloofwaardig te realiseren, hoe gemakkelijk X2 het ook voorstelt.*⁷⁶

Dit citaat ademt een grote vooringenomenheid over de prestaties van X2 en zijn mensen. We gaven al de vergelijking: een paragnost moet je niet door een psycholoog laten onderzoeken. Hoe kan de AG, die toch — zo mogen we aannemen — weinig met manipulatie te maken heeft gehad, zo'n ferme claim doen? De claim toont niet alleen zijn vooringenomenheid maar tevens zijn gebrek aan voorstellingsvermogen.

Het citaat is ook misleidend, omdat X2 in zijn geciteerde uitspraak over 2008 spreekt. In 2008 werkte zijn afdeling op zeer geavanceerd niveau. Over de tijd van Baybasin, 1997/1998, is hij juist zeer kritisch over het vermogen tot manipuleren. Hij schetst hoe ze in 2008 met een computer stemmen kunnen verwerken: 'Er zijn twee of drie programma's die hiervoor worden gebruikt'. Vroeger werd het ook gedaan', zo zegt hij, maar hij beklemtoont dat 'nu de techniek veel verder is voortgeschreden'.

⁷³ bijlage 12 bij herzieningsverzoek.

⁷⁴ Conclusie, p. 1567.

⁷⁵ Conclusie, p. 247.

⁷⁶ Conclusie p. 1114

These technic is very progressed these time but at that time it was also done but these days they are perfect in this field.

Dat verschil kun je ook in de archieven vaststellen, zo vertelt X2. Hij nodigt deskundigen uit dat te doen zodat ze het zelf kunnen vaststellen, hoe gebrekkig het in de jaren 1997/1998 eraan toeging.

If you go to the archives, there must be a lot of evidences so you don't need my tellings. My tellings are only words. But there are 100% guarantee evidences in the archives both in Turkey and in Holland.⁷⁷

Het is nu heel gemakkelijk om de manipulatie te ontdekken.

Very easy, you don't need very expert person. Even if he is a radio man, he can make this manipulations.

Want destijds had zijn team [hij] het heel moeilijk met het reguleren/afstemmen van zijn stem. Vaak lukte dat ook niet. Maar met de huidige technologie zou dit makkelijk opgemerkt worden. Het zou gelijk opgemerkt worden.

We mogen dus juist een slordige manipulatie verwachten met veel aanknopingspunten om die manipulatie aan te tonen. X2 onderschat wel het probleem voor leken om manipulatie overtuigend aan te tonen. Hij kent de signalen en hij gaat ervan uit dat de mensen aan wie hij de manipulatie moet uitleggen, ook de signalen zullen kennen.

De verdediging is voornamelijk aangewezen op aperte inhoudelijke signalen omdat de AG inmiddels alle technische signalen heeft afgewezen. Eerder in dit stuk heeft de verdediging wel laten zien dat vele onverklaarbare signaal-analytische fenomenen resteren die sterk op manipulatie wijzen. Een inhoud die kant noch wal raakt en die van de sprekers een stel idioten maakt, blijft daarnaast nog steeds een sterke indicatie van manipulatie. Er is nu eenmaal een grens aan idiotie die in normale gesprekken wordt gedebiteerd.

(4) Onze claim is niet alleen dat het ingezette stukje telefoonnummer gemanipuleerd is. Eerder in het gesprek komen twee losse woordflarden voor met een vervormde stem: *jee see sem ide* [0:47.883 — 0:49.247] en *oppede* [0:47.883 — 0:49.247]. Ofschoon de stem in het gesprek van Baybasin zou moeten zijn, heeft de verdediging zijn twijfel uitgedrukt of het wel Baybasin was. Ook deze twee zinloze woordflarden (ze zijn niet in Engels, Koerdisch, of Turks, de talen die Baybasin zou kunnen spreken) zijn een indicatie dat dit gesprek gemanipuleerd is. Deze woordflarden zijn, zoals de latere woordflarden, weggelaten uit de vertaling. Qua inhoud voegen ze inderdaad niets toe aan het gesprek. Maar door de “woorden” niet te vermelden werd het hof informatie onthouden over sterke indicatoren van manipulatie. (NOVUM 68, vertalingsgesjoemel in gesprek A-6-101, Tweede Aanvulling, p. 198)

Nogmaals de tekenen van manipulatie in A-6-101 samenvattend, en nu nog korter:

(1) Het telefoonnummer van Korkut waar alles omdraait, en dat Josh zou krijgen bestemd voor Priescu, heeft Priescu gekregen van Boban.

(2) De abrupt wegvallende kinderstemmen bij de episode met het voorlezen van het telefoonnummer inclusief het begin met zinloze woordflarden, en het abrupt terugkeren

⁷⁷ interview X2 door Kazmali, bijlage 31

van die kinderstemmen onmiddellijk na het opnoemen van het laatste cijfer van het telefoonnummer.

(3) Het tussenstuk van 8,26 sec met woordflarden zonder enige betekenis die van Baybasin en Josh een stel idioten maken. Plus nog de ratel aan het eind van dit tussenstuk die niet in een gewoon telefoongesprek hoort.

(4) Een passage met onzinnige woordfragmenten: *jee see sem ide* en *oppedede*.

Al deze tekenen van manipulatie — en we hebben de signaal-analytische tekenen nog niet eens genoemd — maken het extreem waarschijnlijk dat A-6-101 een manipulatieve constructie is. Het scenario van de AG valt in elk geval af. Hoe spitsvondig bedacht, het is in strijd met de empirische feiten en mist initiële plausibiliteit.⁷⁸

(6) We hebben geen enkele reden om te denken dat in A-6-100 en A-6-101 Baybasin met de echte Josh, wie dat ook is, sprak

(i) de baas van Priescu is noch Josh noch de Tap-Josh, (ii) de naam van Josh is valselijk toegevoegd in de vertaling, (iii) de naam Josh komt in geen enkel gesprek voor, (iv) Baybasin kent ook geen Josh.

Conclusie: Baybasin spreekt in A-6-99 t/m A-6-104 niet met iemand die bij de drugsdeal tussen de echte Korkut en de echte Priescu betrokken is. Hij praat niet over die drugsdeal. Het belastende telefoonnummer van Korkut in gesprek A-6-101 is een vervalsing.

5^e bedrog: Taps en politieverhoren bevestigen elkaar door middel van gemeenschappelijk bedrog

Zowel in de politieverhoren als op de taps wordt gesproken over 170.000 DM van Priescu en 40.000 [gram heroïne] die Priescu zou kopen. Volgens het hof toont deze overeenstemming aan dat het gemeenschappelijk verhaal van Baybasin de drugsdealer waar is.

De 170.000 DM

Wanneer in A-6-103 Korkut aan Baybasin vertelt dat “Priescu” 170.000 DM bij zich heeft, reageert Baybasin: *Ja, dat heb ik je tegen je gezegd*, en later: *Ik weet wat hij bij zich heeft, want die man heeft het tegen mij gezegd*. Maar noch de Tap-Priescu noch de echte Priescu noch Josh hebben met Baybasin gesproken. Hij moet die kennis over die 170.000 dus van nog weer iemand anders gehoord hebben. De 170.000 DM waar Baybasin over spreekt, zijn dus niet de 170.000 DM waarover in de politieverhoren wordt gesproken. (Tweede Aanvulling, p. 206 e.v.)

Conclusie: Er is dus geen overeenstemming wat betreft de 170.000 DM. De 170.000 in het politieverhoor zijn 170.000 DM die de echte Priescu bij zich heeft, de 170.000 uit A-6-103 zijn niet van de echte Priescu. Het gaat over verschillende mensen met 170.000. De verdediging merkt hier wel op dat die correspondentie wel heel toevallig is. Of beter, er is reden om te denken dat de tap manipulatief is aangepast aan de verhoren. We zullen meer van deze “coïncidenties” tegenkomen

De 40.000 ??

Het hof merkt op dat de 40.000 gram heroïne uit de Turkse politieverhoren terug komen in de 40.000 (20.000 voor Josh en de 20.000 voor Baybasin zelf), die in de Nederlandse

⁷⁸ Zie ook de door de verdediging ingediende studie van Derksen A-6-101. *Een analyse: elf argumenten voor manipulatie*. Daarin worden ook de signaal-analytische indicaties besproken.

tapgesprekken genoemd worden. Voor het hof bewijst die overeenstemming dat Baybasin ook 20.000 gram heroïne voor zichzelf heeft besteld. Na het rapport van de herzieningstolk die 40.000 meent te onderkennen, zal de verdediging hier ter wille van de discussie ervan uit gaan dat er 40.000 te horen is.

Dat laat voor ons onverlet dat de passage hoe dan ook hoogstwaarschijnlijk manipulatief is toegevoegd. Dat willen we nogmaals kort toelichten. De gewraakte passage die de 20 + 20 kg heroïne moet dragen, inclusief kapitalen van de taptolken, is:

Baybasin: Ja, en buiten dat. Wij hadden ook gezegd dat er 20.000 voor ons gegeven zouden worden. Heeft hij dat goed begrepen en is dat in orde?

Korkut: Het is in orde ja!

Baybasin: Nee, ik bedoel of hij dat begrepen heeft?

Korkut: Ehh, hoe bedoel je begrepen?

Baybasin: Ik bedoel 20.000 voor mij. Je had 10.000 genomen en 10.000 zul je vanavond nemen toch, voor mij.

Korkut: Ja, ja, hij weet het. Ik heb het tegen hem gezegd. Ik zei: Ik zal 20.000 aan jou geven. IK ZEI: HET IS 40.000.

Maar deze 40.000 — als ze al in de audio zitten — zijn in strijd met wat Baybasin de vorige middag om 13.34 uur in A-6-99 nog als opdracht aan Korkut gaf. Daar spreekt hij *alleen over 20.000*.

Baybasin: Daarnaast..., je weet..., ik heb je gezegd dat jij aan hem 20 duizend zou meegeven. Dat moet je niet vergeten!

En bovendien is de *context van de deal* daar heel anders. Het gaat in A-6-99 over een vriend. Dat moet Priescu volgens het hof-scenario zijn omdat hij in de buurt is en hij Korkut gaat bellen. Als Korkut Priescu ontmoet, zal die, kennelijk met zijn mensen, overwegen een contract van 100.000 (DM?) te maken.

Baybasin: Voor het einde van deze maand zou men overwegen **een contract van 100.000** te maken.

En als Korkut ziet dat ze ja gaan zeggen,

vraag je — zo draagt Baybasin op — naar de kosten en ook naar de tijd waarbinnen hij het klaar kan maken en hoeveel aan voorbetaling hij hebben wil.

Dat doet vreemd aan, want de echte Priescu kocht heroïne van de echte Korkut. En hier doet de Tap-Korkut een aanbetaling aan de Tap-Priescu en de onbepaalde 'men' die bij hem hoort. Korkut gaat intussen 'alles wat nodig is vinden en voorbereiden'. En dan komt de 20.000 weer ten tonele:

Baybasin:.. Daarnaast..., je weet..., ik heb je gezegd dat jij aan hem 20 duizend zou meegeven. Dat moet je niet vergeten!

Is dit de 20.000 DM voorbetaling voor die 100.000? (Zie ook Zesde Aanvulling, p. 18-19.)⁷⁹ Het hof-scenario maakt er 20.000 gram heroïne van. Maar bedenk, in de drugsdeal komt die 100.000 DM niet voor. Daar gaat hem om 170.000 DM die de Priescu aan Korkut betaalt en, opmerkelijk genoeg, om 280.000 DM die Korkut zelf voor de heroïne aan Hamza betaald zou hebben. (Alles volgens A-6-103)

⁷⁹ zie voor een andere geval waar 20.000 20.000 DM zijn: Zesde Aanvulling, p. 18-19.

Er zijn hier vier redenen om die 40.000 te zien als een manipulatieve toevoeging.

- (1) Er is sprake van een contract van 100.000 DM in plaats van een drugsdeal.
- (2) Baybasin moet hier kosten betalen, Korkut moet vragen naar de voorbetaling.
- (3) In de echte deal gaat het om 170.000 DM die Priescu aan Korkut betaalt.
- (4) In A-6-103 moet Korkut zelf 280.000 DM betalen. Dat is het bedrag dat hij aan de dealer betaalt bij wie hij de heroïne aan Priescu bij afneemt. Dit is wel een bijzonder uitzonderlijke drugsdeal, een dealer die er zonder blikken of blozen 110.000 DM bij in schiet.

Er is ook een algemene reden waarom de 40.000 wellicht een manipulatieve toevoeging is. Deze reden sluit aan bij de gemanipuleerde coïncidentie van de 170.000 DM. De reden komt hierna in zijn algemeenheid aan de orde: tussen de politieverhoren en de taps zijn opmerkelijke correspondenties, en deze correspondenties zijn altijd belastend. Waar we die correspondenties kunnen toetsen, blijken ze op onwaarheden te berusten. Dat maakt het waarschijnlijk dat de Turkse politie in de politieverhoren en de manipulant van de taps hebben samengewerkt. We zagen al de twee 170.000 DM's die zeker verschillende zaken betreffen. Die 40.000 is één van die andere belastende correspondenties. Ook hier rammelt de coïncidentie. Er is dus reden om te denken dat ook deze correspondentie op leugenachtige samenwerking gebaseerd is.

Dit is argument vijf, dat onafhankelijk is van de voorgaande vier argumenten.

Conclusie: We weten niet wat de 20.000 zijn, een aanbetaling in DM of 20.000 gram heroïne? De 40.000 [gram heroïne?] is ook dubieus. Het maakt deel uit van een vermeende drugsdeal waarop zonder blikken of blozen 110.000 DM wordt verloren. Er is dus in elk geval geen reden om te denken dat die 40.000 inhoudt dat Baybasin 20 kg heroïne voor zichzelf heeft aangeschaft.

CONCLUSIE: Taps en politieverhoren bevestigen elkaar juist niet.

6^e bedrog: *Het hof acht de overeenstemming van details in de gesprekken en in de politieverklaring van Priescu veelzeggend, maar die details zijn onwaar, en wijzen dus op gemeenschappelijk bedrog (NOVUM 15)⁸⁰*

We noemen kort enkele overeenstemmende details.

- (1) *Dubbelgesprek A-6-103 wordt genoemd in het politierapport van Priescu en A-6-103 zelf.*

Maar: het dubbelgesprek A-6-103 is een constructie met een Tap-Korkut en een Tap-Priescu. Het is juist verdacht dat het in het politierapport genoemd wordt als een echt gesprek.

- (2) *Korkut belt met de mobiele telefoon van Priescu.*

Dit wordt in politierapport gezegd en ook in A-6-103. Maar we weten dat de Tap-Priescu niet de echte Priescu is en de Tap-Korkut niet de echte Korkut. We weten dus dat het niet waar is dat Korkut Baybasin heeft gebeld op de mobiele telefoon van Priescu.

- (3) *Priescu gebruikt als paswoord: de groeten van amca (=oom).*

Baybasin vertelt in A-6-99 dat Priescu met de groeten van *amca* het gesprek met Korkut moet beginnen. In het politieverslag staat expliciet dat Priescu het gesprek zo opende.

⁸⁰ Eerste Aanvulling, p. 32.

Maar omdat de Tap-Priescu ≠ Priescu en de Tap-Korkut ≠ Korkut, moet dit amca-verhaal apocrief zijn. De conclusie is dat het politierapport en A-6-99 overeenstemmen over een fantasieverhaal.

(4) Baybasin en Priescu gingen samen naar Nederland, en Baybasin bleef er wonen.

Priescu vertelt in zijn politierapport: 'Later ging ik met Baybasin naar Nederland. Sindsdien woont hij in Nederland'. In A-6-103 bevestigt Baybasin dit: 'Hij is ook bij mij in Nederland geweest'. Maar we weten dat beide uitspraken onwaar zijn. Toen Baybasin naar Nederland ging, werd hij bij de grens gearresteerd. Baybasin kwam met zijn neef, niet met Priescu.

In *Verknipt bewijs* worden nog een aantal valse correspondenties genoemd, p. 331 e.v.

Conclusie: De gemeenschappelijke, overeenstemmende uitspraken zijn dus onwaar. Ware uitspraken kun je zonder afspraak maken, gemeenschappelijke leugens niet. (Er is een oneindig aantal leugens.) Dat vergt samenwerking, in dit geval samenwerking in bedrog. Er zijn verschillende bronnen die op Tankuș wijzen als schrijver van de politieverlagen. X2 is er één van. Het was zijn team van manipulators van de taps dat in opdracht van Tankuș de taps zo veranderde dat ze overeenstemden met de door hem geschreven politieverlagen. Ze kregen steun van de Nederlandse tapvertalers die de toevoegingen kapitaliseerden. (NOVUM 74: een veelheid aan dezelfde onwaarheden duidt op samenwerking)

CONCLUSIE OVER DE HEROÏNE-ZAAK:

- Er is geen relatie van Baybasin met de werkelijke drugsdeal tussen Priescu en Korkut.
- De zaak berust op bedrog.
- De echte Priescu en de echte Korkut zijn door de Turkse politie door marteling gedwongen om tegen Baybasin belastende verklaringen af te leggen.
- Het bedrog is samenwerking tussen Turkse en Nederlandse politie/OM en tussen Turkse politie en Nederlandse (Turkse) tolken.

(5) KENTUCKY-ZAAK

Baybasin wordt door de Koerd Selim gevraagd om naar de broer van de (vermeende) moordenaar van zijn broer te zoeken. Die broer Kamyar woont in Kentucky, USA. Baybasin vraagt verschillende mensen om hulp bij deze zoekactie. De vermeende moordenaar heet Kaveh.

Liquidatie Scenario

Volgens het hof probeert Baybasin eigenmachtig om Kamyar, de broer van de vermeende moordenaar, te laten liquideren, in Kentucky, USA. Daartoe benadert hij verschillende mensen.

- Baybasin organiseert liquidatie-pogingen
- Hij voert gesprekken over autohandel in zijn Code die op liquidatie wijzen
- Hij gebruikt daarbij de CODE: auto-kopen = liquideren, autoverkopen = liquideren, contract = contract om te moorden, auto = Kamyar, auto's = Kamyar en omstanders

Handel-Scenario

De gesprekken over autohandel gaan over autohandel. Baybasin handelde in dure auto's. Daarvan zijn vele voorbeelden in dossier te vinden. De contracten zijn contracten betreffende autokoop en -verkoop.

Manipulatie-Scenario

Door middel van manipulatie van de audio en bedrog in de vertaling wordt de indruk gewekt dat Baybasin bezig is een liquidatie voor te bereiden.

Kortom, Baybasin belt een aantal mensen over een probleem in Kentucky. Hij vraagt of ze hem kunnen helpen. De vraag is waarmee?

JOSH:

Uit wat hij antwoordt, blijkt dat hij niet gevraagd is om te liquideren:

(i) Josh zegt tegen Baybasin (17 november 1997): Stuur er iemand heen 'om daarover te praten'.

Op 9 november 1997 (gesprek A-3-18) vertelt Baybasin aan Josh⁸¹ dat hij zijn hulp nodig heeft. 'It is very important to me'. Hij legt uit dat hij het adres van Kamyar, de broer van de vermoedelijke moordenaar Kaveh, heeft. Die woont in Lexington, Kentucky. 'Heb jij daar iemand in Kentucky of in die omgeving?' 'Als er iemand zou zijn om te gaan kijken en ervoor te zorgen, zou dat mij heel erg goed uitkomen'. Josh 'zal zien wat hij kan doen'.

Let wel, als dit niet uit de Baybasin-zaak was, zou niemand hier aan een liquidatie denken. Maar waarom denken we daar wel aan in de Baybasin-zaak?

Wij weten niet wat Baybasin met zijn verzoek bedoelt. We kunnen wel uit wat Josh zegt afleiden dat het in geen geval over een liquidatie gaat. Op 17 november 1997, 15.57 uur, een gesprek dat niet is opgenomen in het hof-dossier, begint Baybasin weer over zijn zaak in Kentucky. Er volgt dan de volgende discussie, in de taptolkenvertaling:

Je weet dat wij over de zaak in AMERIKA met elkaar gesproken hebben, zegt Huseyin. Kentucky, zegt Huseyin. Ja, ik begrijp het en ik ben er mee bezig, maar zonder resultaat, zegt de NN man. Volgens NN man is het beter dat Huseyin iemand stuurt om daarover te praten.

Met andere woorden, het is een probleem dat met praten kan worden opgelost. Dat praten is strijdig met een opdracht om te liquideren. Het is wel een goed advies wanneer iemand zijn zakendeal niet nakomt. (Derde Aanvulling, p. 8)

(ii) Op 25 november 1997 vertelt Baybasin Josh: 'De zaak in Kentucky is voorbij, het is verkocht'.

Op 25 november 1997, 13.02 uur, in een gesprek dat ook niet in het hof-dossier zit, wordt Baybasin weer gebeld door Josh. Aan het eind van het gesprek snijdt Baybasin zijn zaak in Kentucky aan.

H: En dan nog iets, ik heb met jou over het bedrijf in Amerika, Kentucky gesproken.

Josh: Ja,

H: Dat is geregeld, dat is voor elkaar, dat is oké nu.

Josh: Ja, is dat oké nu?

H: Ja, het is oké, het is over. Gisteravond is het beëindigd. Ja dank je wel.

Gisteren.

⁸¹ Volgens de taptolken is Josh dezelfde Josh als van de heroïne-zaak (hij wordt ook aangeduid als: NN man (die in eerdere gesprekken over Cem en de zijnen heeft gesproken)

Josh: Oh broeder.

H: Dank je wel.

Josh: Vandaag zou ik je vertellen voor dat ik .. begrijp je.

H: Ja, maar gisteravond, gisteravond was die andere vriend van ons daar en die heeft het contract gemaakt en ik heb het vannacht gehoord, het was erg laat, drie uur van deze plaats.

Josh: Oh heel mooi, heel mooi.

H: Dank je wel. Dit moest ik je vertellen omdat jij ook met een paar mensen hebt gepraat, het is voorbij.

Op de tap zegt Baybasin:

That is done there, that is done. Yesterday night it is finished.

En Baybasin legt uit:

Yesterday night another friend of ours was there and he made the contract and I have heard it tonight. It was very late, three o'clock of this place.

De zaak in Kentucky is dus voorbij, het is tot Baybasins tevredenheid afgelopen. Kamyar was op 26 november 1997 echter niet geliquideerd. (Voor alle duidelijkheid, hij is nooit geliquideerd.) Baybasins zaak die met succes was afgesloten, betrof dus niet een liquidatie. Het ging kennelijk om een *bedrijf* in Kentucky. Dat wijst op een zakendeal, het contract dat “gemaakt” is, is dus hoogstwaarschijnlijk een zakencontract. Hiervoor zullen we nog verdere confirmatie vinden in een gesprek van Baybasin met Alex. (Derde Aanvulling, pp. 8-9)

Baybasins woorden lijken op één punt het tegendeel te bewijzen. Tegen Josh zegt hij ‘I want to finish his brother first’. (A-3-18). Deze zin zou als een aanwijzing voor liquidatie gelezen kunnen worden. De voorgaande uitspraken weerleggen deze interpretatie. Uit de context is op te maken dat Baybasin hier iets moet bedoelen als: ‘Ik wil eerst via die broer zoeken’. Dat zit zo.

De vermeend belastende zin is het slot van een korte discussie waarin Josh enige suggesties doet hoe hij, Josh, mogelijk Kaveh kan vinden:

Perhaps I can find him, I have other people in Spain and perhaps they can find him.

Baybasin meent echter dat het onmogelijk is om Kaveh op deze manier te vinden, ofschoon de reden die hij aanbiedt, op zichzelf ook ridicul is — en op manipulatie wijst.

No. no. That is impossible, because he is Iranian.

Josh doet een tweede poging. Hij suggereert:

Could he [Kaveh] be in Italy?

Het lijkt nu dat Baybasin een moment aarzelt. Hij begint zijn reactie in elk geval met een lange ehh. Dat antwoordt hij:

Eh ... no, that we can talk about, but I want to finish his brother first.

Eén interpretatie is de bloeddorstige visie van het hof. Er is een andere lezing die past bij de voorgaande vreedzame beëindiging: Baybasin wil naar Kaveh zoeken via zijn broer

Kamyar. Hij heeft al diens adres. Hij wil nu *als eerste stap* Kamyar als informatiebron over Kaveh gebruiken. Zoeken in Italië kan altijd nog als dat mislukt. Dat is een latere stap. De Engelse frasering is niet optimaal, maar gezien het gebroken Engels in de rest van de taps is dat noch een verrassing noch een reden tot achterdocht. De vreedzame beëindiging blijft als conclusie overeind. (Derde Aanvulling, p. 9)

Conclusie: Josh wordt inderdaad door Baybasin om hulp benaderd voor een zaak in Kentucky, maar zijn woorden, en later Baybasins woorden, maken duidelijk dat dit niet een moord betreft. Voor zover Josh bij de Kentucky-zaak is betrokken, was de zaak al na een week of twee afgesloten met een contract (zonder doden) met een bedrijf. Deze Kentucky-zaak betrof dus in geen geval Kamyar.

ALEX:

Alex wordt door Baybasin op 12 november 1997 (A-3-22) gebeld, drie dagen nadat Josh was benaderd. Baybasin heeft iets in Amerika. **‘Het is heel belangrijk voor mij. Iemand moet hem bellen en het contract ondertekenen en daar weggaan’.** Dat zou Baybasins Kentucky-zaak kunnen betreffen. Als dat zo is, weerlegt ook hier het gesprokene dat het om een moord zou gaan.

(1) Alex zegt dat hij het kan regelen, zelfs per telefoon.

Op 14 november 1997, 12.11 uur [ook dit gesprek is niet in het hof-dossier] belt Alex naar Baybasin. Die heeft *‘something very personal and urgent, something for which I myself have no time.’* Baybasin legt Alex uit waarover zijn verzoek gaat met een verwijzing naar het verleden.

Baybasin asks if Alex still remembers when they were together. There was a company with which Alex had to talk. They have been at the house of that family. ... Alex wants to think it over till Monday. ‘I have all documents and I have also got the address of the company’, Baybasin says: ‘It has to be a specialist, with a high education.’ Alex will see what he can do.

Wij begrijpen het niet, maar Alex moet het wel kunnen begrijpen: *hij* was er destijds bij. Daarna ontspint zich een korte dialoog die uitsluit dat het hier over een liquidatie gaat:

Baybasin: You take a taxi and go to the house. You do not have to undertake anything, unless somebody is home. Alex replies: Yes, even by telephone.

Als dit over de zaak in Kentucky gaat, is door dit ‘even by telephone’ geïmpliceerd dat het niet over een liquidatie gaat.

Merk op dat Baybasin *documents* noemt die kennelijk voor de deal met de company bestemd zijn.

(2) Op 25 november 1997 belt Baybasin ook Alex om te vertellen dat de zaak in Kentucky voorbij is, terwijl Kamyar nog alive and kicking is. (Derde Aanvulling, p. 9)

Op 25 november 1997, 19.09 uur [het gesprek zit niet in hof-dossier], op dezelfde dag dat Baybasin Josh informeert dat het gisteren beëindigd was en dat het voorbij is, laat Baybasin ook Alex weten dat het voorbij is.

It is sold, it is sold completely, and it is finished.

Hier staat niet bij dat het over de Kentucky-zaak gaat, maar (i) het is dezelfde dag, 25 november, waarop Baybasin Josh over het einde van de Kentucky-zaak informeert, (ii) Baybasin bezigt dezelfde uitdrukking *Yesterday night it is finished*, en (3) het betreft iemand die hij om hulp in de Kentucky-zaak had gevraagd. Dat maakt het plausibel dat Baybasin ook hier over de afsluiting van zijn zaak in Kentucky spreekt. En ook hier is een liquidatie van Kamyar zowel door de tekst als door Kamyars “levende” status op 26 november 1997 uitgesloten.⁸² De Kentucky-zaak gaat dus weer over een zakendeal.

Dus ook uit de gesprekken met Alex blijkt dat de zaak in Kentucky waar Baybasin het met hen over had, niet over een liquidatie ging.

(3) In de kerntap A-3-22, waarin Alex als tweede hulp voor de zaak wordt gevraagd, zitten twee sterke aanwijzingen voor manipulatie.

(i) Volgens het dossier is Alex een goede vriend van Mayer. Desondanks faalt Alex aanhoudend om te begrijpen dat Baybasin naar zijn goede vriend Mayer verwijst, ook al wordt die naam twee keer expliciet genoemd. (Derde Aanvulling, p. 12) We citeren het uitgebreid om duidelijk maken om wat voor kolossaal onbegrip het gaat.

B: Ik heb iets belangrijks in Amerika, wat gedaan moet worden. Ik weet niet of ik hierover met hem kan praten of niet.

A: *Wie bedoel je?*

B: *Ik bedoel MAYER.*

A: *Je bedoelt de ene die daar was en samen met jou een probleem had?*

B: *Nee, dat bedoel ik niet.* Ik heb iets anders.

Alex, die zo *close* met Mayer zou zijn dat Mayer, volgens het dossier, op zijn mobiel gebeld kon worden, weet dus niet wie Mayer is wanneer Baybasin over Mayer praat. Dat blijkt in de volgende zinnen opnieuw, zelfs nadat Baybasin al expliciet gezegd heeft dat hij over Mayer spreekt.

B: Iemand moet hem bellen en het contract ondertekenen en daar weggaan.

A: Ik zal hem vandaag bellen. Ik zal dat doen.

B: Denk je, dat wij hem kunnen spreken ?

A: *Over wie spreek je nu?* Degene die vorige week bij jou was ?

B: Ja!

Nu lijkt het of Alex weet dat het over hun gemeenschappelijke vriend Mayer gaat. Maar zijn volgende antwoord toont juist dat hij nog steeds niet weet over wie Baybasin praat.

A: Bedoel je de grote ...

B: Nee, ik denk dat je het niet begrepen hebt. Wij *hebben het over MAYER*. Ja.

Maar zelfs dan begrijpt Alex niet over wie het gaat:

A: Ja, ja.

B: Wat wij ook met hem gedaan hebben ... dat is over ... maar zijn bedrijf was fout! Ik wil niet over dat met hem praten. Ik zal met jou praten, als ik jou zie...

A: Ik begrijp dat, maar welke vriend bedoel jij dan?

⁸² Overigens is opmerkelijk dat Alex na het Kentucky-gesprek van 17 november tot 25 november nog negen keer met Baybasin belt. Ze spreken over vele handelszaken, waaronder één in Amerika, maar Baybasins urgente zaak in Amerika komt in geen van die gesprekken terug. Pas op 25 november komt Kentucky aan bod, wanneer Baybasin Alex inlicht dat de zaak met een succesvolle verkoop voorbij is.

Nog steeds weet Alex niet over welke vriend het gaat, zelfs nadat de naam Mayer al twee keer is gevallen. Dat is een indicatie dat er hier of in andere taps, waar Alex wel Mayer kent, is gemanipuleerd.

De AG antwoordt:

De Mayer en de Alex in dit scenario zullen elkaar wel moeten kennen. Daarvan getuigt het geluidsmateriaal van enkele tapgesprekken inderdaad ook.⁸³

Hij verwijst hier naar A-3-22 en A-3-23.

Zie het tapverbaal van de tapgesprekken A-3-22 (van 12 november 1997) en A-3-23 (van 14 november 1997 om 12.11 uur). In beide gevallen belt (volgens dit proces-verbaal) Alex in bij Baybasin, en wordt er (onder meer) gesproken over 'Mayer'.

Maar dit antwoord mist de hele pointe van het argument. Weliswaar spreekt Baybasin in A-3-22 over Mayer en weliswaar noemt Baybasin twee keer expliciet de naam van Mayer, maar de pointe is dat Alex *desondanks* niet weet over wie Baybasin het heeft. In het volgende gesprek A-3-23, van twee dagen later, kennen Alex en Mayer elkaar inderdaad wel heel goed. Alex weet dan zelfs dat Mayer iets belangrijks aan Baybasin te zeggen heeft. Het is precies deze *discrepantie* tussen deze twee gesprekken en de discrepantie binnen A-3-21 die indicaties zijn van manipulatie. Dat in beide gevallen Alex inbelt bij Baybasin en er in beide gevallen wordt gesproken over 'Mayer' is een *puur formalistische approach*, die geen recht doet aan de inhoudelijke discrepanties.

(ii) *Alex zegt niet te kunnen komen, hij heeft geen paspoort, maar dat is hij even later vergeten en hij komt wel.*⁸⁴

Gedurende hun eerste gesprek, 12 november 1997 (A-3-22), laat Baybasin weten dat hij Alex graag spoedig zou zien. Alex is kristalhelder in zijn antwoord: *Ik had vorige week mijn paspoort terug, maar de politie heeft het weer teruggepakt*. In dat gesprek gaat Alex verder met *'Ik mag dit jaar niet meer reizen'*. Even later herhaalt hij dit: *Ik kan dit jaar niet meer komen*. Drie dagen later, op 17 november, vraagt Baybasin onbekommerd 'of Alex een kans heeft om naar hem te komen'.⁸⁵ In zijn antwoord toont ook Alex zelf geen zorg meer over zijn afgepakte paspoort en de eerder verkondigde onmogelijkheid: 'hij moet een en ander kortsluiten en hij zal Baybasin vanavond terugbellen om te zeggen wanneer hij komt'. Dit blijken geen loze woorden te zijn, althans niet volgens het dossier. Op 24 november 1997 belt hij vanuit Parijs⁸⁶ en de volgende dag zal hij naar Antwerpen rijden en vandaar naar Baybasin komen.

Misschien komt de gedacht op dat criminelen zoals Baybasin en Alex natuurlijk allerlei andere vervalste reispapieren hebben, zodat de afwezigheid van een paspoort geen belemmering is om te reizen. Dit is echter in strijd met wat Alex zelf zegt, en Baybasin onbeantwoordt laat: *'Ik had vorige week mijn paspoort terug, maar de politie heeft het weer teruggepakt,'* en daarna *'Ik kan dit jaar niet meer komen.'*

Deze inconsistentie is dus reëel, het is een *tweede indicatie van manipulatie*.

⁸³ Conclusie, p. 1097,

⁸⁴ citaat uit Derksen, *Huseyin Baybasin: Fact, Fiction and Deceit*, forthcoming

⁸⁵ Alex belt Baybasin, 17 november 1997, 16.12 uur, niet in dossier.

⁸⁶ Alex belt Baybasin 24 november 1997, 22.13 uur: 'Ik ben zojuist in Parijs gearriveerd, zegt Alex'.

Conclusie: ook Alex is door Baybasin om hulp benaderd voor een zaak in Kentucky, maar ook hier maken zijn eigen woorden, en later Baybasins woorden, duidelijk dat dit niet een moord betreft. Ook voor Alex is de zaak op 25 november 1997 afgesloten. Uitgerekend het gesprek waarin Alex om hulp gevraagd werd, A-3-22, bevat twee sterke indicaties van manipulatie: (i) Alex blijft maar Mayer niet kennen, (ii) Alex kan niet komen en hij komt toch.

MAYER (Meir Dahan, eerst kolonel/later generaal in Israëlische leger):

Mayer wordt op 14 november, 22.24 uur, over de zaak in Kentucky ingelicht. Baybasin vraagt hem of hij iemand kent die 'het contract kan tekenen'.

I need somebody to go and sign the contract with him, you know.

Baybasin spint dat uit:

Eh, well they just have to go and say "Hello" and sign the contract.

Is dat een contract om te liquideren of is het een vreedzaam zakelijk contract? Het woord zelf geeft geen uitsluitsel. Baybasin was in die jaren een succesvol internationaal zakenman. En bedenk dat de vreedzame afsluiting van de Kentucky-zaak op 25 november ook gepaard ging met het opmaken van een contract. Dat moet, zou je zeggen, om hetzelfde contract te gaan, en dat contract was vreedzaam. Dus, waarom is er ineens een moordcontract in Baybasins gesprek met Mayer? We vermoeden dat de doorslag hier een verkeerde vertaling heeft gegeven die alle neuzen in de richting van een moord heeft gezet.

(1) In A-3-24 vraagt Baybasin hem iemand te sturen 'to make him call' (NOVUM 81)

Mayer vraagt Baybasin om uitleg:

And all, all you need is to locate him and make him call, that is all?

Baybasin bevestigt dit:

That's all, that is all, yeh, that is all.

Er moet dus over het contract gebeld worden? In de Baybasin-zaak is dat veel te naïef. De taptolken proberen een simpel geval van vertalingsbedrog:

En alles wat je moet doen is hem lokaliseren en hem koud maken? Is dat alles?

Het ontlastende *To make him call* (er is weer eens telefonisch contact gewenst) wordt dus vertaald met het extreem belastende *hem koud maken*. Het werd het hoogtepunt van het requisitoir van de AG in hoger beroep.

Broeders van het NFI bedacht de verzachtende theorie dat de taptolken *to make him cold* hadden gehoord, en hij geeft geleerde redenen waarom sommige mensen *to make him call* uitspreken als *to make him cold*. Dit is om twee redenen irrelevant: (i) Mayer spreekt Engels met een Israëlisch accent, maar hij spreekt *to make him call* zo uit dat bij geen van de vele mensen die we het hebben laten horen ooit het idee opkwam dat hij *cold* in plaats van *call* zei. (Dat is niet zo vreemd: twee van de drie klanken zijn verschillend!). (ii) De taptolken zijn beëdigde tolken Engels, en die moeten weten dat *to make him cold* geen Engels is. Dat zou hen extra op de hoede moeten doen zijn.

Je zou denken dat, nadat beschaamd was vastgesteld dat Baybasin ten onrechte ervan was beschuldigd dat hij opdracht gaf om iemand koud te maken, de conclusie zou zijn: het gaat dus om een zaak waarvoor gebeld moet worden. Dat is geen liquidatie. Maar zo simpel ligt dat niet in de Baybasin-zaak. De hulp van de NFI'er Broeders werd weer ingeroepen en die concludeerde, een conclusie die de AG beamend citeert:

De bevindingen van het onderzoek geven geen steun aan de beide voorgestelde vertalingen. [verdediging: dus niet alleen de vertaling 'koud maken' is verkeerd maar ook de vertaling 'iemand laten bellen' is fout] Voor de in het tapjournaal vermelde vertaling 'hem koud maken' geldt dat die weliswaar op fonetisch/fonologische gronden verklaarbaar is, maar op lexicale gronden en gelet op de context moet worden verworpen.

Maar waarom betekent *to make him call* niet *iemand laten bellen*? Dat betekent het toch? Nee, volgens Broeders zijn de sprekers een stelletje dombo's en ze bedoelen te zeggen 'to make him a call'. Dát is wat ze werkelijk, in essentie, bedoelen.

Gelet op de context en de aard van de door de spreker in kwestie gedemonstreerde beheersing van het Engels lijkt de betekenis die met de frase 'and to make him call' daadwerkelijk werd bedoeld het best weer te geven met de Nederlandse vertaling 'en hem 'n bezoekje brengen'.

En dit *bezoekje brengen* is natuurlijk niet zomaar een bezoekje brengen. Het is een bezoekje brengen, waarbij iemand lacht, en dus onderweg is om te liquideren. Maar we lopen vooruit.

Zonder enige vraag hoe Broeders dat allemaal kan weten, omarmt de doorgaans uiterst kritische AG Broeders' conclusie.

Voor de alternatieve vertaling 'hem laten bellen' is evenmin veel steun te vinden. Fonetisch/fonologisch en semantisch gezien is de vertaling verdedigbaar. Een analyse van de context en het lexicale en syntactische repertoire van de spreker geeft echter geen steun aan deze variant.

Dus 'to make him call' betekent wel iemand-laten-bellen, maar de analyse van de context en het lexicale en syntactische repertoire van de spreker geven echter geen steun aan deze variant.

Zo kan mr. Aben tevreden zijn. De context en het lexicale en syntactische repertoire van de spreker doen hier dus al het werk voor hem, althans ze worden geacht het te doen. Let wel, de simpele woorden 'to make him call' worden te moeilijk geacht voor Mayer, 'gezien zijn in kwestie gedemonstreerde beheersing van het Engels'. (Dat is dus zijn lexicale en syntactische repertoire dat te kort schiet.) Ook de AG meent dat de spreker iets anders bedoelt te zeggen dan iemand een bezoekje brengen. Het is voldoende te beseffen dat, ofschoon Meir Dahan's Engels niet up to Broeders' standard is, hijzelf geen idioot is.

En besef dat de term *iemand anders laten bellen* een centraal begrip is in een wereld waarin iedereen voortdurend aan het bellen is. Baybasin vraagt regelmatig of iemand iemand anders wil bellen, en dat geldt ook voor de tegensprekers. Het is dus hoogst onwaarschijnlijk dat een veelvuldig beller in dit circuit als Mayer — wat ook de beperkingen van zijn lexicale en syntactische repertoire — niet het simpele begrip *iemand laten bellen* = *to make him call* zou kennen.

Mr. Aben heeft het over de context. De vraag is derhalve: Wat is het in die context dat het ontlastende *iemand laten bellen* omtovert in een belastend verhaal over *iemand een (moord)bezoekje brengen*? De AG geeft de context die hijzelf gebruikt:

Aan de hand van Dahan's hierop volgende reactie, een schamper lachje terwijl hij aangeeft te begrijpen waarover Baybasin het heeft, [Baybasin zegt dat het contract ondertekent moet worden], zie ik binnen de context van de overige bewijsmiddelen geen reden voor twijfel aan de door het hof voor juist gehouden uitleg van dit gesprek, namelijk dat daarin op verhullende wijze over een verzoek tot liquidatie van Mahboub wordt gesproken.

Dat is het dus, dat schampere lachje. De AG denkt kennelijk ook nog de betekenis van een lach te kunnen duiden zonder iets over de lachgewoonten van die mensen te weten. Hij zou echter moeten weten dat het contract waarover het gaat, geen moord-contract is maar een contract dat even later *ondertekend* wordt. Op 25 november is de zaak *finished*.⁸⁷ Zelfs de taptolken vertalen dit als: *Het is voorbij* (en niet als te doen gebruikelijk *Het is geklaard*). Het gaat dus over een contract dat getekend is zonder dat Kamyar is geliquideerd. Het is een gewoon zakencontract waarover iemand moest laten bellen.

Nog iets over het lachje. Wat een lachje betekent, hangt af van de manier waarop mensen met elkaar omgaan. In gesprekken met Baybasin wordt veel gelachen, zowel door Baybasin als door de gesprekspartner. Een ander lachje, een lachje in A-4-34, doet de AG besluiten dat het gesprek niet in Istanbul plaatsvond, ondanks een overdaad aan bewijs. We komen daarop terug. We noemen het hier om aan te duiden hoezeer de AG in zijn argumenten op cruciale plaatsen het van een lachje moet hebben. Zo “voorkomt” het lachje van A-3-24 dat Mayer ontlastend zegt en bedoelt *to make him call* en “voorkomt” het lachje in A-4-34 dat het gesprek Baybasin in Istanbul (1991/92) plaatsvindt in plaats van in Nederland (1997). Dat zijn goedkope lachjes en goedkope argumenten.

Deze reactie is in lijn met de algemene strategie van de AG. Wanneer hij geen argument heeft, is de ontlastende zin of frase niet zo bedoeld, of hoeven we die niet letterlijk te nemen, of moet de zin via een Code begrepen worden. Dat zijn alle voorbeelden van immuniseren. Het zijn meer dan voorbeelden. Het is een “argumentatie”-stijl.⁸⁸

Conclusie: gezien de gangbaarheid van het begrip ‘iemand laten bellen’ in de telefoonwereld waarin Baybasin en Mayer leefden, is het hoogst waarschijnlijk dat Meir Dahan wel degelijk wist waar hij het over had toen hij zei: *to make him call*. Die frase is dus geen indicatie van liquidatie maar van een zakenprobleem. In plaats van te bewijzen dat Baybasin bezig is met een liquidatiepoging, duidt de term erop dat Baybasin een zakenprobleem bespreekt.

Omdat van beëdigde tolken Engels niet in rede kan worden geloofd dat ze ‘to make him call’ verkeerd gehoord hebben, is hun ‘hem koud maken’ een helder voorbeeld van *vertalingsbedrog*. (NOVUM 81: Manipulatie door vertalingsbedrog)

⁸⁷ Of krijgen we hier weer een verhaal dat Baybasin bedoelt dat de zaak geklaard is, en dat hij alsnog over een liquidatie spreekt? Niet over die van Kamyar, maar dan over die van een ander?

⁸⁸ Mr. Aben wijst erop dat

Het gerechtshof de vertaling “en hem koud maken” dienovereenkomstig niet tot de zijne [heeft] gemaakt, zulks door precies die woorden expliciet weg te strepen uit het transcript van A-3-24 in de aanvulling op het bestreden arrest (p. 115 van 358 doorgenummerde pagina's).

Dat is juridisch natuurlijk relevant, maar poetst het ontlastende *to make him call* niet uit de audio weg.

(2) *Mayer biedt aan zelf te gaan. Gezien zijn positie als kolonel (op dat moment) lijkt dat een hoogst onwaarschijnlijk aanbod als het om een liquidatie zou gaan.*

Meir Dahan lijkt een en al *support*. Hij biedt aan, als het belangrijk is, om zelf te gaan.

*If everything is okay on your side, I can go myself anyway.*⁸⁹

En als het heel belangrijk is, wil hij wel snel gaan.

*If it is very important for you, I don't care to make the travel to quickly.*⁹⁰

Aldus is Meir Dahan een en al welwillendheid en coöperatie. Hij verklaart zich hier bereid om het probleem op te lossen, of in termen van het liquidatie-scenario: hij verklaart zich bereid om zelf op liquidatie-expeditie te gaan. Voor de AG is Meir Dahan een moordkoppelaar. Maar zelfs binnen deze sinistere conceptualisering is het ons inziens onwaarschijnlijk dat een Israëlische leger-kolonel blindelings aanbiedt een liquidatie uit te voeren, waarvan hij alleen weet dat die ergens in Kentucky uitgevoerd moet worden. Dat doet ernstig twijfelen aan het liquidatie-scenario. Bij het handels-scenario bestaat dat probleem niet. Meir Dahan was in 1997 reserve-kolonel, en handelaar was zijn nevenberoep. De gesprekken met Baybasin getuigen hiervan.

(3) *Hij doet het niet omdat hij niet de goede techniek heeft.*

Meir Dahan is op 18 november 1997 in Amsterdam.⁹¹ Van de toegezegde reis naar Kentucky is kennelijk niets gekomen. Op 1 december — Meir Dahan is dan in Parijs⁹² — horen we ook waarom hij niet naar Amerika afreisde:

En voor wat betreft de tweede zaak [de Kentucky-zaak] heb ik nog niet de goede techniek om het te doen. Om die reden zeg ik de reis naar New York af.⁹³

Meir Dahan zag dus af van de reis naar Amerika, omdat hij *niet de juiste techniek* had om het te doen. In het liquidatie-scenario betekent dit dat Meir Dahan op zijn reis naar Amerika terugkwam, omdat hij niet de juiste techniek had om te schieten. Dat is echter een hoogst implausibele reden, omdat Meir Dahan op dat moment reeds vele jaren gevechtstraining in het Israëlische leger had genoten. In 1997 was hij kolonel. (Dit gesprek zat niet in het hof-dossier.)

Uitgaande van het handels-scenario met een vreedzaam handelscontract is er daarentegen geen probleem. De zaak vergde specialisten, zei Baybasin al, en Mayer bezat kennelijk niet het vereiste specialisme.

(4) *Meir Dahan kan niet het gesprek A-3-24 gevoerd hebben omdat Meir Dahan de sabbat heiligt en op vrijdag 12 november 1997, 22.24 uur is het sabbat (NOVUM 80)*

Volgens het dossier is het gesprek van Baybasin en Mayer (Meir Dahan) op vrijdag 14 november 1997, 22.24 uur. Dat valt binnen de sabbat, die op vrijdag na zonsondergang begint. Meir Dahan zou echter nooit op sabbat bellen, zo heeft hij onlangs weer bevestigd.

⁸⁹ 4:07.600 — 4:13.392.

⁹⁰ 3:52.376 — 3:59.544.

⁹¹ AS 971118 20.05 u 0206732073 X-2, EG: Huseyin Baybasin belt uit naar hotel de Triangel en vraagt naar kamernummer 306. Huseyin wordt doorverbonden, maar er wordt niet opgenomen. Huseyin krijgt de receptioniste weer aan de lijn en deze zegt dat er niet wordt opgenomen. Misschien dat hij in de bar zit, zegt Huseyin. Wie is het, vraagt de receptioniste. MR MAYER, zegt Huseyin.

⁹² Mayer belt Baybasin, 1 december 1997, 11.09 uur: Mayer zegt dat hij weer terug is in Parijs. Alles gaat goed met hem.

⁹³ Mayer belt Baybasin, 1 december 1997, 11.26 uur.

Hij schreef Derksen dat hij ‘was more strict since 1992’. Sabbat betekent voor hem ‘stopping all kinds of regular activities’.

De AG heeft twee tegenwerpingen:

Anders dan bij Derksen, rijst bij mij wél de vraag waarom een hoge reserveofficier in het Israëlische leger zich op de Sabbat onbereikbaar zou kunnen houden. Mag hij dan aannemen dat de vijanden van de staat Israël eveneens de Sabbat zullen respecteren?⁹⁴

In tegenstelling tot de AG hebben wij geen idee hoe het Israëlische leger communiceert met zijn hoge reserveofficieren. Dat leger heeft een fikse reputatie. Die communicatie zal wel in orde zijn. Maar ook als de communicatie via een privé-telefoon zou verlopen, en die daarom aan moest blijven voor noodgevallen (het leger, sterfgevallen in de familie), betekent dat niet dat Meir Dahan een telefoon zou beantwoorden, tenzij het het leger of stervende mensen betrof. Er is zo iets als nummerherkenning. Wij weten niet hoe dat in Israël geregeld was. Wat we wel weten is dat er zeer strikte Joden zijn die niet telefoneren op sabbat, terwijl het leger toch paraat blijft. De Joodse samenleving heeft daar kennelijk een oplossing voor gevonden. Het onbegrip van de AG in dezen zal het Israëlische leger niet zenuwachtig maken.

Opmerkelijk is dat de AG in zijn bespreking van het fantoomtelefoonnummer van A-3-24 het alternatief van een geheime doorschakelservice met wisselende nummers bedenkt. Als het zo uitkomt, is het Israëlische leger wel zeer sophisticated. Ook dat is een voorbeeld van immuniseren.

De tweede opmerking van de AG betreft de integriteit van Meir Dahan.

De integriteit van Dahan is, anders dan Derksen aanneemt, niet boven iedere twijfel verheven. In de uitleg die het gerechtshof aan dit tagesprek heeft gegeven is Dahan opgetreden als moordmakelaar, en heeft hij er – indien die uitleg juist is – alle belang bij om deze hoedanigheid geheim te houden. De mededelingen van Dahan discrimineren dus niet tussen de hypothese van authenticiteit en de hypothese van manipulatie.

Dit is een interessant punt. Het klopt dat vanuit het gezicht van de veroordeling van Baybasin Meir Dahan een moordmakelaar is, en vanuit dát perspectief is zijn integriteit niet boven iedere twijfel verheven. Sterker, vanuit dat standpunt is zijn integriteit belabberd. De verdediging kijkt echter vanuit een ander perspectief tegen deze zaak aan. Na jarenlange studie is de onschuld van Baybasin voor de verdediging een praktische zekerheid geworden. Sommige van de ingebrachte argumenten zijn terecht door de AG afgewezen. Het betreft dan vaak argumenten gebaseerd op oude modderige kopieën van de taps die de verdediging had. De verdediging moest roeien met de riemen die het had. Ook zijn er argumenten die door subtiele tegenargumenten minder sterk zijn dan de verdediging aanvankelijk dacht. Maar vanwege de overdaad van argumenten die nog resteren (en die voor een deel hun weg vinden in dit stuk) kunnen we zelf niet om de onschuld van Baybasin heen.

Voor de verdediging komt Meir Dahan nu in een heel ander licht te staan. Hier is iemand die bereid was te getuigen in een moordzaak en daarmee zijn eigen reputatie serieus op het spel zette. Afvallige deskundigen wachten doorgaans tot hun pensioen voordat ze de tegendraadse waarheid spreken. De verdediging apprecieert de morele burgermoed van

⁹⁴ Conclusie, p. 1232.

Meir Dahan om ondanks de dreiging van een toekomst als moordmakelaar, zich uit te spreken. De verdediging gelooft daarom zijn uitspraak over zijn sabbatheiliging.

De verdediging draagt die uitspraak over zijn sabbatsheiliging niet om haar zelfs wille. De verdediging beseft terdege dat die op zichzelf ‘niet tussen de hypothese van authenticiteit en de hypothese van manipulatie’ discrimineert. Maar wanneer er al *andere* indicaties van manipulatie in de Baybasin-zaak zijn, en in het bijzonder in deze sub-zaak, de Kentucky-zaak, dan verandert de beginwaarschijnlijkheid van Meir Dahan’s woorden over sabbatsheiliging. En dan krijgen ze wel degelijk een discriminerende functie in het licht van het nader bewijsmateriaal. De AG is te oppervlakkig in zijn beschouwing over discriminerend bewijsmateriaal.

(5) Baybasin zoekt de man in Kentucky al drie jaar en hij kent de naam Kamyar nog geen maand.

Gegeven het liquidatie-scenario is dit inconsistent. Dat scenario is hiermee weerlegd. (Eerste Aanvulling, p. 11)

Nadat Baybasin Mayer heeft duidelijk gemaakt dat hij iemand nodig heeft die naar Kentucky toegaat en het contract tekent (en uit zijn gesprekken met Josh weten we dat dat dat contract later, op 24 november, inderdaad getekend wordt), en Mayer zelf zegt:

And all, all you need is to locate him and make him call, that is all?

legt Baybasin uit waarom het zo belangrijk voor hem is, en dat hij al drie jaar naar de man in kwestie gezocht heeft

That’s all yeah that’s all yeah, because he is ehhh it is very important for me and I am looking to find him three years time.

Binnen het liquidatie-scenario is dit inconsistent. Want Baybasin heeft nog maar juist het adres gekregen van de man naar wie hij zocht en die man is een doctor.

I was looking to find him. Just I got his address. He is a doctor.

Die doctor is de Kamyar om wie de Kentucky-zaak draait. Diens naam kent hij nog maar net. Desondanks zou hij al drie jaar naar hem aan het zoeken zijn. Er is hier dus een levensgrote inconsistentie.

Het zou goed kunnen dat Josh, Alex en Mayer allen zijn gevraagd Baybasin te helpen in het oplossen van de zaak met die man die al drie jaar zorgen baart, waarschijnlijk door niet te leveren of te betalen. Dát probleem is op 24 november 1997 opgelost.

De AG biedt zijn beproefde oplossing voor een belastend probleem: Baybasin moet op dit punt *niet letterlijk* genomen worden.⁹⁵ Baybasin bedoelt met zijn opmerking over drie jaar, volgens de AG, ‘enkel duidelijk te maken dat hij naarstig naar de betreffende persoon op zoek is’,⁹⁶ en hij heeft ‘de duur van zijn zoektocht naar Kamyar Mahboub aangedikt teneinde Dahan het belang van zijn verzoek duidelijk te maken’.⁹⁷

Laten we eerst de zaak bekijken vanuit het liquidatie-scenario van de AG om te bezien of hier iets van klopt. Bedenk dat Baybasin, volgens dat scenario, Mayer net heeft gevraagd om iemand te liquideren. Voordat je zo’n intieme vraag stelt, zeker aan een kolonel van

⁹⁵ Conclusie, p. 1231.

⁹⁶ Conclusie, p. 1231.

⁹⁷ Conclusie, p. 1231.

het Israëlische leger, mag je verwachten dat die twee al geruime tijd contact hebben gehad. Dat contact zien we ook feitelijk in het dossier. In de periode die dat dossier bestrijkt, van 5 oktober 1997 tot 27 maart 1998, hebben Baybasin en Mayer 46 keer telefonisch contact, en volgens die gesprekken hebben ze elkaar inmiddels ook meerdere malen in levende lijve ontmoet. Hun gesprekken vermelden ook voorgaande contacten. Gegeven zo'n intieme en langdurige relatie is het hoogst implausibel dat een man die Baybasin al drie jaar zoekt, nooit eens ter sprake zou zijn gekomen. En even belangrijk, wanneer Baybasin met de smoes van al-drie-jaar-gezocht-hebben zou komen, zou hij niet, zoals de AG stelt, druk uitoefenen, maar hij zou juist wantrouwen oproepen. "Hoe bedoel drie jaar zoeken!" Die drie jaar zoeken vormen zo een immense contradictie binnen het liquidatie-scenario.

De AG voert nog een argument aan, ofschoon de relevantie onduidelijk is:

De zienswijze dat Baybasin op dit punt niet letterlijk moet worden genomen, vindt bovendien steun in de omstandigheid dat Kamyar Mahboub in 1997, net als tegenwoordig, al werkzaam was aan de universiteit van Kentucky en vermoedelijk destijds ook gewoon op het internet te vinden was. De bij Ali de Iraniër tijdens een huiszoeking aangetroffen foto van Kamyar Mahboub bevestigt deze gedachte. De foto betreft evident een zakelijke foto, net als de foto van het 'transportation building', de locatie waar Kamyar Mahboub destijds werkte.⁹⁸

Deze foto in het bezit van Ali maakt het inderdaad heel waarschijnlijk dat Ali een internet-speurtocht heeft verricht en aldus aan de foto en het adres van Kamyar Mahboub is gekomen. Dat is geen ongebruikelijke manier om aan iemands gegevens te komen. Maar waarom maakt dit plausibel dat we *de drie jaar* niet letterlijk hoeven te nemen? Baybasin kan nog maar net aan de zoektocht naar Kamyar zijn begonnen. Of preciezer, hij kan nog maar net Ali de opdracht hebben gegeven om naar Kamyar Mahboub te zoeken. Daarmee vervalt de geopperde verklaring van de drie jaar als smoes om druk uit te oefenen. De flagrante contradictie in een tekst is niet te verwijderen door één van de delen [de drie jaar] gewoon weg te poetsen door die uitdrukking niet-letterlijk te verklaren. Dat is niet verklaren, dat is toveren.

De AG stelt terecht prijs op alternatieve verklaringen. Hier is er eentje. Er is niet één Kentucky-zaak maar er zijn er twee. De zaak waarvoor Josh, Alex en Mayer werden ingeschakeld, betrof een zakendeal die op 24 november met een contract is afgesloten, zoals Baybasin aan Josh verteld. En Alex krijgt te horen: *Alles is verkocht*. Het plan was om iemand naar Kentucky te sturen, en daar de wanbetaler of wanleveraar, wiens adres Baybasin na drie jaar had kunnen achterhalen, direct aan te spreken, eventueel voorafgegaan door een telefoongesprek. Er moest iemand heen om daar lijfelijk het contract te ondertekenen. Deze zaak loopt op 24 november af. Er is een contract, het wordt getekend, en Kamyar is *alive and kicking* in Kentucky. Deze zaak draaide niet om hem.

Daarnaast is de reële zoektocht van Baybasin, met behulp van Ali, naar de *whereabouts* van Kamyar. Deze zoektocht was naar aanleiding van het verzoek van Selim, die informatie wilde over de moord op zijn broer en vermoedde dat Kaveh, een zakenpartner van die broer en ook zijn zwager, daar meer van wist. Kaveh was echter onvindbaar en daarom richt het onderzoek zich nu op de broer van Kaveh, Kamyar, als informatiebron. De locatie van Kamyar blijkt gemakkelijk te achterhalen. Wanneer je nu intikt "kamyar mahboub", komt al eerste Kamyar Cyrus Mahboub op, en als je op zijn university site klikt, zie je zijn foto. Daar staan al zijn gegevens. Ali's werk was snel geklaard, en hij heeft om zijn speurtocht substantie te geven de foto gedownload. Kennelijk is het telefoonnummer

⁹⁸ Conclusie, p. 1231.

doorgegeven aan Selim, want Kamyar wordt na verloop van tijd door Selim gebeld. Kamyar klaagt over de steeds agressievere toon van Selim. Volgens Kamyar dreigde Selim hem zelfs te laten vermoorden. In die tijd was Baybasins rol in deze zaak al uitgespeeld. Hij had het adres, het telefoonnummer en de foto achterhaald, dat willen zeggen laten achterhalen.⁹⁹ Dat was het einde van zijn bijdrage.

Deze twee zaken zijn door het liquidatie-scenario tot een nachtmerrie-verhaal samengesmeed. De man die nodig was om het zakencontact te tekenen, en die in november 1997 zeker fysiek in Kentucky geweest moet zijn, wordt nu gezien als een huurmoordenaar in een complot Kamyar te vermoorden. En de feitelijke fysieke dreigingen van Selim worden nu getransponeerd tot en herschreven als acties van Baybasin om Kamyar te vermoorden. Bij de bespreking van de bijdrage van Ali en Selim krijgen we meer details.

De AG concludeert.

Een en ander brengt mij tot de slotsom dat een zoektocht van drie jaar mij – zwak uitgedrukt – onwaarschijnlijk lijkt. Ik acht het veel waarschijnlijker dat Baybasin bij zijn gesprekspartner, van wie hij zonneklaar iets gedaan wil krijgen, de duur van zijn zoektocht naar Kamyar Mahboub heeft aangedikt teneinde Dahan het belang van zijn verzoek duidelijk te maken.

We hebben al geargumenteerd dat deze analyse van de AG hoogst onwaarschijnlijk is. De flagrante tegenspraak van de drie jaar blijft staan. Dat wijst op een succesje van het manipulatie-scenario. De AG zit verstrikt in zijn liquidatie-scenario, waarvoor we tot nu toe geen strootje bewijs zijn tegengekomen.

(6) Het fantoomtelefoonnummer 00-972-50-200.000

We zullen hier kort ingaan op het fantoomkarakter van het telefoonnummer dat Alex zou hebben en dat in A-3-24 door Mayer gebruikt zou zijn.

(i) Meir Dahan heeft verklaard dat zijn mobiele nummer in 1997 00-972-50235502 was, en niet 00-972-50200000. Het is dus een mirakel dat hij op dat andere mobiele nummer gebeld zou zijn.

(ii) Meir Dahan heeft onderzoek gedaan naar dat de herkomst van dat nummer. Hij heeft van de leiding van de cell phone company Pelephone vernomen dat in 1997 het gewraakte nummer niet een publiek nummer was, maar voor technisch gebruik binnen de telefoonmaatschappij was gereserveerd. (Eerste Aanvulling, p. 14)

(iii) Onlangs heeft het Israëlische onderzoeksbureau Ametos N.Y., Ltd, gevestigd te Tel Aviv, opnieuw onderzoek gedaan. In een brief van 11 juni 2017 van Nir Solovey laat Ametos weten dat *‘the mobile number [00972-502-00000] was exclusively used as a test number for ‘inside’ purposes of the company. We were informed by the management of ‘Pelephone’ that the company decided to make the number accessible for the public in 1999. The number was then assigned to the company ‘Niv-Lev Earthworks LTD’.*

Dus hoe kan Mayer in november 1997 op dat nummer met succes gebed zijn?

In 2004 zijn de telefoonnummers in Israël omgenummerd. Van den Heuvel berekende dat het huidige nummer 50-620.0000 zou moeten zijn. Van den Heuvel had dat nummer

⁹⁹ Voor dát soort klussen had hij zijn klussen-klarende mannetjes.

bereikt en kreeg iemand aan de lijn. ‘Het werkte nog steeds’, aldus Van den Heuvel.¹⁰⁰ Aben heeft de *Legal Assistance Unit* uit Israël geschreven met het verzoek om informatie van het nummer 00-972-50-620.0000. Hij kreeg als antwoord

*the information you are requesting is not retained by them. With that said we were able to determine that the number: 056-200-000 if it existed before 2004 would now be: 050-620-0000. We can determine that today, this ten digits number is owned by a company in Herzalia. Unfortunately we cannot know if the number has previously existed (prior to 2004) or to whom it was registered to if it was in existence.*¹⁰¹

Mr Aben stelt vast dat in *Stand van Zaken III* van Derksen, Derksen foutievelijk schrijft: 050-620-000 in plaats van 050-620-0000. Dat is inderdaad een fout, een typ-fout, zoals uit de rest van het stuk blijkt. De niet-getypte nul had geen invloed op zijn argumentatie.

Derksen wijst erop dat bij de omnummering van de Pelephone mobiele nummers een zevende cijfer is toegevoegd. De *Engineering and Licensing Divisions Information Sheet*, het officiële stuk van het Israëlische *Ministry of Communication*,¹⁰² geeft verhelderende informatie over de verandering bij de mobiele telefoonnummers van de provider Pelephone:

Details of the Changes:

a. Addition of a 7th Digit Preceding the Subscriber Number

A 7th digit will be added to and precede the existing 6-digit subscriber number. This additional digit will be identical with the third digit of the existing dialing prefix (except for the numbers of Pelephone’s subscribers with the prefixes 050 and 051). See examples in section c below.

M.a.w. het oude nummer [050]-200-000 heeft zes digits en krijgt er na de wijziging zeven.

b. Consolidation of the Existing Dialing Prefixes

The existing dialing prefixes of each cellular company will be consolidated into a single prefix per company:

Pelephone: The prefixes 050, 051, 056, 068 will be consolidated into 050.

M.a.w. het oude nummer [050]-200-000 behoudt zijn prefix 050.

c. Examples of the Number Changes:

050-234567 will become 050-5234567

051-234567 will become 050-7234567

056-234567 will become 050-6234567

068-234567 will become 050-8234567

M.a.w. vóór de 200-000 en na de 050 komt een 5. Het oude nummer [050]-200-000 is na de verandering van 2004: [050]-5200-000.

Mr. Aben informeert ons dat het telefoonnummer dat in het rechtshulpverzoek aan de Israëlische autoriteiten is voorgelegd, het nummer ‘(00972) 50-20 0000’ is.

¹⁰⁰ Conclusie, p. 1086.

¹⁰¹ Conclusie, p. 1086/87.

¹⁰² [http://www.moc.gov.il/new/documents/numbering_21.5.03.pdf]

Vervolgens hebben de Israëlische autoriteiten dit (niet-bevraagde) nummer in overeenstemming met de omnummeringsregels van 2004 (en dus correct) omgenummerd tot "050-620-0000".¹⁰³

Daarom acht mr Aben 'dit antwoord wel degelijk bruikbaar'.¹⁰⁴

We kunnen echter vaststellen dat dit nummer, waarover de Israëlische autoriteiten informatie geven, *niet* het nummer is dat correspondeert met het fantoomtelefoonnummer: [050]-200-000. Na omnummering was dat nummer: [050]-5200-000.

Mr. Aben stelt het anders voor. Hij citeert, **zonder waarschuwing**, de omnummeringsregels die hij heeft gekregen 'in het bericht van State of Israel, Ministry of Communications, Addition of a 7th Digit to the Cellular Numbers and Consolidation of Prefixes on April 20, 2004, van mei 2003, zulks met betrekking tot het nummer '056 20 0000':

En hij citeert expliciet:

(3). "Examples of the Number Changes: Telephone (....). 056-234567 will become 050-6234567".¹⁰⁵

Maar dat is *verkeerde* informatie, zoals het officiële sheet *De Engineering and Licensing Divisions Information Sheet*, laat zien:

c. Examples of the Number Changes:

Telephone:

050-234567 will become 050-5234567
051-234567 will become 050-7234567
056-234567 will become 050-6234567
068-234567 will become 050-8234567

Cellcom:

052-234567 will become 052-2234567
053-234567 will become 052-3234567
058-234567 will become 052-8234567
064-234567 will become 052-4234567
065-234567 will become 052-5234567

Partner-Orange:

054-234567 will become 054-4234567
055-234567 will become 054-5234567
066-234567 will become 054-6234567
067-234567 will become 054-7234567

Mirs:

057-234567 will become 057-7234567

Jawall:

059-234567 will remain 059-234567

Update, March 2004: The company has informed that at this stage there will be no change to 10-digits numbers.

Er moet een 5 voorgezet worden. Het fantoomtelefoonnummer [050]-200-000 wordt na omnummering: [050]-5200-000.

In de volgende paragraaf geeft mr. Aben plompverloren, zonder enige uitleg, en geheel tegen de strekking van zijn voorgaande betoog, toe dat het nummer 050-620 0000 niet de juiste omnummering is.

Toegegeven, het nummer 050-620 0000 betreft niet de juiste omnummering van het '050-20 0000'-nummer dat thans onderwerp van bespreking is,¹⁰⁶

¹⁰³ Conclusie, p.1086.

¹⁰⁴ Conclusie, p. 1086.

¹⁰⁵ Conclusie, p. 1088.

¹⁰⁶ Conclusie, p. 1089.

Dat geeft echter allemaal niet omdat, zo gaat mr. Aben verder, op ‘het mobiele-telefoonnummer 00-972-50-520.0000 werd opgenomen door een manspersoon. Het ‘50-520.0000’-nummer bleek desgevraagd bij hem in gebruik.’¹⁰⁷

We stellen eerst vast dat het rechtshulpverzoek een antwoord heeft gegeven met betrekking tot een *verkeerd telefoonnummer*. Dat maakt het antwoord irrelevant.

Ten tweede, dat bellen nu is evenzeer irrelevant. De vraag is niet of het omgenummerde nummer een *valide nummer* is, dat je nu kunt bellen, de vraag is of het oude nummer een *publiek nummer* was. Daarover heeft mr. Abens belletje niets te zeggen.

Mr. Aben erkent dat ‘het heden geen volkomen uitsluitel geeft over het verleden en [het feit] dat het (omgenummerde) 00000-nummer thans een geldig en publiek bereikbaar telefoonnummer betreft, geeft dus niet de garantie dat zulks in 1997 evenzeer het geval was’.¹⁰⁸ Maar zo gaat hij voort:

Niettemin leert deze informatie ons wel degelijk iets. De bevindingen maken het namelijk *waarschijnlijker* dat het 00000-nummer ook in 1997 geldig en toegankelijk was.

Mr. Aben begrijpt kennelijk niet dat een epistemische waarschijnlijkheidsuitspraak zoals hij die hier doet, relatief is ten opzichte van *alle available evidence*. Als het enige bewijsmateriaal geweest zou zijn dat hij met succes naar het nummer 50-520.0000 had laten bellen, zou hij gelijk hebben. Maar dat is niet alle bewijsmateriaal dat aanwezig is. We hebben ook het resultaat van het oude onderzoek van kolonel/generaal Meir Dahan liggen en het resultaat van het recente onderzoek van het Israëlische onderzoeksbureau Ametos N.Y., Ltd, gevestigd te Tel Aviv. We citeren nogmaals het resultaat van hun recent onderzoek:

‘the mobile number [00972-502-00000] was exclusively used as a test number for ‘inside’ purposes of the company. We were informed by the management of ‘Pelephone’ that the company decided to make the number accessible for the public in 1999. The number was then assigned to the company ‘Niv-Lev Earthworks LTD’.

Het telefoontje van mr. Aben kan qua gewicht hier niet tegen op, het zegt alleen dat je nu dat nummer kunt bellen. Het onderzoek van Ametos verklaart waarom dat nu wel kan en in 1997 niet kon: in 1999 is het nummer *accessible for the public* geworden.

Dit alles maakt het juist waarschijnlijk dat het fantoomtelefoonnummer in 1997 geen geldig publiek nummer was, ofschoon het altijd een geldig telefoonnummer is geweest dat aanvankelijk alleen voor company gebruik was bestemd. Tenzij Alex of Mayer de CEO van Pelephone waren (en alles pleit hiertegen), kunnen zij, in alle waarschijnlijkheid, niet op dat nummer met succes gebeld zijn. Daarmee is het waarschijnlijk dat gesprek A-3-24, waarin Baybasin Mayer met succes op dat nummer inbelt, in elk geval op het punt van telefoonnummer gemanipuleerd is.

(8) Nog twee serieuze problemen met het fantoomnummer

¹⁰⁷ Conclusie, p. 1089

¹⁰⁸ Conclusie, pp.1089/1990.

Naast deze blijven er twee serieuze problemen met het telefoonnummer waarmee Mayer in A-3-24 gebeld zou zijn, die tezamen de betrouwbaarheid van dat nummer alleen al diskwalificeren.

Als eerste anomalie blijft dat A-3-24 aanvankelijk als een gesprek van Alex is ingeschreven in het politiedossier. In die constellatie paste het opgegeven fantoomnummer prima: het was het dossier-nummer van Alex waarop Baybasin hem belt. Hij is daar drie keer met succes op bereikt. Wanneer later de politie op de een of andere manier van mening verandert over de naam van de tegenspreker, en hem in Mayer omdoopt (terecht aan de stem te horen, zo erkent ook Meir Dahan zelf), dan blijft het nummer van Alex staan.¹⁰⁹

Dit brengt ons tot het tweede, veel grotere probleem:

- (i) Mayer wordt alleen deze ene keer gebeld op Alex' nummer, terwijl hij zelf alle andere keren, alle zes keren, door Baybasin op zijn eigen Franse nummer, 0033-61-166-7465, wordt gebeld.
- (ii) In de gesprekken vinden we niets van een vooraankondiging dat Mayer op Alex' mobiel gebeld zal gaan worden. Het is dus een mirakel dat Baybasin naar het nummer van Alex belt om met Mayer te spreken.
- (iii) Het is al evenzo een mirakel dat uitgerekend Mayer op 14 november 1997, om 23.24 uur Israëlsche tijd, bij Alex laat op bezoek was om het gesprek op te nemen, terwijl we redenen hebben gezien waarom Alex Mayer niet of nauwelijks kent.
- (iv) Het is verder een mirakel dat Alex niet zelf opneemt, zelfs als Mayer bij Alex op bezoek zou zijn geweest.

Dit mirakel in zijn totaliteit schreeuwt om een verklaring. Het manipulatief toevoegen van dit nummer aan gesprek A-3-24, omdat het aanvankelijk een gesprek naar Alex geacht werd te zijn, springt eruit als een reële mogelijkheid. De tapgesprekken naar dit fantoomnummer worden daarmee wel uiterst discutabel. (Tweede Aanvulling, p. 113 e.v., Vijfde Aanvulling, p. 64)

De AG is zich bewust van het probleem. Hij citeert uit Derksen & Grünwald, *Stand van zaken II*, 30 augustus 2015.

Hoe kan Meir Dahan de telefoon van Alex hebben opgenomen? Hoe weet Baybasin dat Meir Dahan bij Alex was? Bovendien op 14 november 22.24 uur waren Alex en Meir Dahan niet op de zelfde locatie. Of is gesprek A-3-24 een gesprek met Alex en niet met Meir Dahan, zoals het politiedossier vermeldt?

De AG verlaat zich in zijn antwoord op een ontdekking van Van den Heuvel.

“De (...) zeven audio-opnames [alle zeven gesprekken die aan het fantoomnummer zijn gericht] beginnen met een metronoomsignaal waarna een gesprek volgt.”¹¹⁰

De AG legt ons de theorie uit:

Van den Heuvel houdt dat geluid [van de metronoom] voor een teken dat dit 00000-nummer (indertijd) een doorschakelservice van de netwerkoperator

¹⁰⁹ Mr. Aben is zich bewust van de wisseling: Conclusie, p. 1080: ‘In het tapverbaal (ook wel: tapjournaal), dat binnen enkele dagen na het uitluisteren van de tapgesprekken wordt opgemaakt en aan de rechter-commissaris wordt toegezonden, staat ene ‘Alex’ nog als gesprekspartner van Baybasin te boek, maar de politie heeft dat later gewijzigd in ‘Mayer’.

¹¹⁰ Conclusie, p. 1096.

betrof. Indien juist geeft dat een verklaring voor de waargenomen gang van zaken: ten behoeve van een zwaarwichtig telefoongesprek is Dahan voor Baybaşin bereikbaar op een telefoonnummer dat voor justitie geheim blijft, en dit door tussenkomst van een doorschakelservice. Het doorschakelnummer is niet aard- en nagelvast verbonden aan één gsm-toestel; het kan eenvoudig worden overgedragen aan andere gsm-toestellen, bijvoorbeeld dat van Alex. Na verloop van tijd vervalt de service.

Uiteraard is onbekend of deze toedracht correspondeert met de werkelijkheid, maar het is bepaald geen technische onmogelijkheid en het geeft eenvoudig antwoord op alle vragen die Derksen zich stelt over de locatie van het gsm-toestel ('met' nummer (0)50-20 0000) en de identiteit van de houder(s) ervan.²⁸³

'Mayer' (Dahan?) en 'Alex' hoefden in dat geval namelijk van hun kant geen gebruik te hebben gemaakt van hetzelfde gsm-toestel en ze hoefden dus evenmin per se tegelijkertijd op dezelfde locatie te hebben verbleven.

De Mayer en de Alex in dit scenario zullen elkaar wel moeten kennen. Daarvan getuigt het geluidsmateriaal van enkele tagesprekken inderdaad ook.

Maar uiteraard, indien alleen kritiekloos en onvoorwaardelijk geloof wordt gehecht aan de mededelingen van Dahan, gaat het scenario niet op.¹¹¹

We geloven graag dat er allerlei complexe methoden van doorschakeling zijn, maar we verwerpen een theorie als methodologisch onaanvaardbaar die zegt dat er wel eens een geheime doorschakeling geweest zou kunnen zijn, terwijl het alleen bij de opmerking blijft dat dit wel zo eens zou kunnen zijn. Dit is *pure immunisering*, een redeneervorm die we helaas bij voortduring bij de AG zien terugkeren.

De formulering van de AG verradt zijn gemakzucht in dezen. Hij argumenteert niet, hij zwaait met zijn toverstaf.

Uiteraard is *onbekend* of deze toedracht correspondeert met de werkelijkheid, maar het is *bepaald geen technische onmogelijkheid* en het geeft *eenvoudig antwoord* op alle vragen die Derksen zich stelt over de locatie van het gsm-toestel ('met' nummer (0)50-20 0000) en de identiteit van de houder(s) ervan.¹¹²

Dus het feit dat er geen technische onmogelijkheid is, geeft een eenvoudig antwoord op alle vragen die Derksen zich stelt over de locatie van het gsm-toestel. En het antwoord is inderdaad eenvoudig: het is technisch mogelijk. Maar dat zegt niets. Het is slechts een immunisering. Wat er ook gebeurd is, er is altijd een niet nader-ingevulde technische mogelijkheid die alles verklaart. Veel lozer en gemakzuchtiger kan het niet.

Wat ook eenvoudig is de empirische weerlegging van deze fantasie.

(1) Van den Heuvel heeft in alle gesprekken naar het fantoomnummer een metronoomsignaal gehoord. De AG bevestigt dat:

Het door Van den Heuvel bedoelde metronoomsignaal is overigens inderdaad hoorbaar.

¹¹¹ Conclusie, p. 1097.

¹¹² Conclusie, p. 1097.

Dat is de basis van Van den Heuvels stelling dat er aan dat nummer een doorschakelservice verbonden is, die de lijn doorschakelt naar Dahan. Dahan is op deze manier ‘ten behoeve van een zwaarwichtig telefoongesprek voor Baybasin bereikbaar op een telefoonnummer dat voor justitie geheim blijft’.

Maar die andere gesprekken met het fantoomtelefoonnummer, naast A-3-24, zijn, voor zover ze beantwoord worden, drie gesprekken waarin Baybasin Alex belt en waarin hij ook een gesprek met hem voert.

Gesprek Baybasin belt Alex	17 november 1997 16.12 uur
Gesprek Baybasin belt Alex	18 november 1997 12.28 uur
Gesprek Baybasin belt Alex	18 november 1997 15.26 uur

Omdat dat metronoomsignaal het teken van een doorverbindingsservice is ‘ten behoeve van een zwaarwichtig telefoongesprek’ van Dahan, vinden we hier— volgens de theorie aangehangen door de AG — nog drie gesprekken die naar Meir Dahan doorverbonden zouden moeten worden. Het is echter Alex met wie Baybasin spreekt. Het apparaat schakelde kennelijk toch niet door. De theorie is daarmee weerlegd.

De AG noemt zelf een andere vooronderstelling van hun theorie:

De Mayer en de Alex in dit scenario zullen elkaar wel moeten kennen. Daarvan getuigt het geluidsmateriaal van enkele tapesprekken inderdaad ook.

We hebben al gezien dat dit een uiterst problematische aanname is. Zoals we al in de bespreking van A-3-22 zagen, blijkt Alex grote moeite te hebben te begrijpen wie Mayer is ook al wordt zijn naam expliciet twee keer genoemd. Bovendien, misschien kent Alex de Tap-Meir Dahan, maar de echte Meir Dahan kent Alex niet. Ook dit ondermijnt Van den Heuvels theorie waarop de AG zich verlaat.

Er blijft zelfs met de (inmiddels weerlegde) theorie nog een vraag hangen: waarom belt Baybasin Meir Dahan altijd, op die ene keer na, op zijn gewone mobiele telefoonnummer, als ze zulke zwaarwichtige gesprekken hebben?

Wij concluderen dat het hoogst onwaarschijnlijk is dat het fantoomnummer het nummer van Meir Dahan is. De verkeerde toeschrijving van het telefoonnummer zou het gevolg kunnen zijn van het herbenoemen van Baybasins gesprekspartner door de politie. Bij Alex hoort inderdaad het fantoomnummer in die zin dat hij volgens het dossier een aantal keren op dit nummer is bereikt en hij nooit met een ander nummer telefonisch met succes is gebeld. Dit is een interessante verklaring.

Maar het brengt ons wel van de regen in de drup. Het laat zien dat telefoonnummers kunnen worden veranderd. Dat kan op het niveau van het papier, maar we weten dat het ook kan op het niveau van aanpassen van de JTS-gegevens. Hoe je het ook wendt of keert, je loopt tegen manipulatie aan.

(8) Een voorbeeld van semantische onzin en een onopgemerkte ruis (Derde Aanvulling, p. 14 e.v.)

Nadat Meir Dahan heeft gezegd: *‘Your friend have his paper and everything?’* waarbij ‘paper’ en ‘and everything’ onderbroken zijn door een tik, volgt tussen 2:20.064 — 2:28.384 minuten een lange pauze van 8,3 seconden met zware ruis op de achtergrond inclusief een vreemde *‘èèèèèh ---mmm’* uithaal van Baybasin van 1,44 sec. Zonder reactie op de vraag en zonder commentaar op dit vreemde intermezzo vervolgt Baybasin dan met: *‘Yes, he is living there, he is living there anyway. He is a doctor.’* Ook Meir Dahan

schijnt de pauze en het vreemde achtergrondgeluid niet te zijn opgevallen, waar hij de conversatie direct daarop vervolgt met: *'Yes, sure, sure, I understand'*.

Even later in het gesprek is het weer bal. Van 3:02.075 minuten is er ernstige ruis van zes seconden tot 3:08.992 minuten, aan het slot waarvan Meir Dahan zonder enige semantische connectie zegt: *'Yes I understand'*. Er volgt opnieuw een periode van ruis van 1,5 seconde, gevolgd door een tik met een relatief heldere maar onzinnige frase *'one is this'* tussen 3:04.196 — 3:04.860 minuten. Daarna zegt Baybasin iets als *'take'* of *'shake'*. Daarna tussen 3:05.356 tot 3:06.096 minuten zegt Baybasin twee keer *'little bit'*, op een zeer hoge snelheid, met trillende hoge stem, als een versnelde opname op 78 toeren. Vanaf 3:06.350 — 3:07.976 minuten produceert Baybasin een lang geitengemekker *'--- eeh---*' [tot 3:07.065]. Dan wordt het gesprek opeens weer verstaanbaar en volgt het woord: *'explanation'* [3:07.050-3:08.067]. Na nog een seconde ruis [3:07.975 — 3:08.392] zegt Meir Dahan voor de derde keer *'Yes I understand'* [3:08.392 — 3:08.992], terwijl er niets te begrijpen valt. Baybasin mekkert nog een keer terwijl hij wellicht iets zegt als *Yes*.¹¹³ Meir Dahan grijpt *What is it?* aan om te mekkeren: *'What è è is it?'*¹¹⁴

Dit alles is totale onzin. Zo iets kom je niet tegen in een integer, digitaal opgenomen gesprek. Of methodologisch netter: dit alles is veel waarschijnlijker gezien vanuit het manipulatie-scenario dan vanuit het hof-scenario.

Algemene les uit het voorgaande

Deze analyse laat ons een aantal elementen zien die in de Baybasin-zaak in zijn algemeenheid spelen:

- (1) De situatie ziet er nog zo beroerd (d.w.z. ontlastend) uit of Van den Heuvel bedenkt een theorie die de AG kan gebruiken om manipulatie te ontkennen.
- (2) Die theorie is zonder onderbouwing.
- (3) Het is een *Just so story*: de theorie wordt zo aangepast dat alles er in past. Zoals de AG zei: het geeft een antwoord op *alle* vragen.
- (4) Dit hebben we keer op keer gezien, een weerlegging doet er niet toe. Er is altijd weer een andere *Just so story* die dan toch past. We hebben dat op vele andere terreinen gezien:

- (a) de afwezigheid van JTS
- (b) het vermeende aanzingen van 'Tante Cor'
- (c) de tikkenteller
- (d) en nu de metronoom

- (5) We zien de AG zich moeiteloos schikken in elke nieuwe theorie.
- (6) We zien dat de AG abusievelijk opereert alsof het voldoende is een alternatief *te noemen*, zonder daar eisen aan te stellen. Dat is niet genoeg om zijn problemen te laten verdwijnen.
- (7) We hebben ook een voorbeeld gezien van semantische onzin gedompeld in groot geruis.

Conclusie over Mayer

We geven nu een samenvatting van de resultaten van deze analyse:

- (1) In A-3-24 vraagt Baybasin hem iemand te sturen 'to make him call'. Dat is ontlastend en steunt het zakenscenario. (NOVUM 81)

¹¹³ 11:55.585 — 11:55.957.

¹¹⁴ 11:55.585 — 11:55.957.

- (2) De vertaling in termen van *koud maken* is een stuitende vorm van vertalingsbedrog.
- (3) De argumentatie dat het eigenlijk om 'to make him a call' (een bezoekje brengen) is even stuitend.
- (4) Mayer biedt aan zelf te gaan om de taak op zich te nemen. Gezien zijn positie als kolonel/generaal lijkt dat een hoogst onwaarschijnlijk aanbod als het om een liquidatie zou gaan. Dit maakt het liquidatie-scenario onwaarschijnlijk.
- (5) Hij doet het uiteindelijk niet omdat hij niet de goede techniek heeft. Dit maakt het liquidatie-scenario nog onwaarschijnlijker.
- (4) Meir Dahar kan niet het gesprek A-3-24 gevoerd hebben omdat Meir Dahan de sabbat heiligt en op vrijdag 12 november 1997, 22.24 uur is het sabbat. (NOVUM 80) Met het toenemen van ontlastend bewijsmateriaal wordt deze uitspraak van Meir Dahan ook objectief ontlastend.
- (5) Baybasin zoekt de man in Kentucky al drie jaar en hij kent Kamyar nog geen maand. Dit toont een contradictie in het liquidatie-scenario. Het toont ook manipulatie.
- (6) Het fantoomkarakter van 00-972-50200000 blijft waarschijnlijk. De *Legal Assistance Unit* stuurde een stuk over het *verkeerde* telefoonnummer en wist sowieso niets te vertellen over 1997, en derhalve evenmin over de vraag of het telefoonnummer in 1997 publiekelijk toegankelijk was. Het enige dat door mr. Aben in zijn onderzoek op dit punt heeft bereikt, is dat hij het nummer dat na hernummering correspondeert met het fantoomnummer, met succes heeft bereikt. Er was zelfs een man die het nummer heeft bevestigd. Maar dit alles zegt niets over de vraag of het nummer in 1997 publiekelijk toegankelijk was. Daarover zeggen Meir Dahan en het onderzoeksbureau Ametos wel iets, namelijk dat het nummer in 1997 niet publiekelijk toegankelijk was en Ametos heeft weten te achterhalen dat het in 1999 publiekelijk toegankelijk is geworden. De available evidence maakt het aldus waarschijnlijk dat in 1997 het nummer niet publiekelijk toegankelijk was.
- (7) Daarnaast blijft het, zelfs binnen het hof-scenario, een mirakel dat Meir Dahan op dat nummer gebeld zou zijn. Het was het telefoonnummer van iemand die hij niet kent. Dat impliceert manipulatie, in elk geval van het telefoonnummer.

Kortom, de analyse van de inbreng van Mayer toont (i) manipulatie op verscheidene plekken, (ii) ernstig vertalingsbedrog, (iii) bewijsmateriaal dat het liquidatie-scenario hoogst onwaarschijnlijk maakt, terwijl (iv) het zakenman-scenario door 'to make him call' gesteund wordt.

Ali, een kennis in Londen:

Baybasin belt Ali over de werkzaamheden van drie mannen. Die mannen zijn volgens het hof in Kentucky en wachtten daar op het geschikte moment voor een liquidatie. Het zijn dus, volgens het liquidatie-scenario van het hof en de AG, huurmoordenaars. De taps laten zich ook anders lezen: Ali licht Baybasin in over het verloop van de speurtocht van zijn mannetjes naar dure auto's die Baybasin verder kan verkopen. De gesprekken gaan aldus over problemen betreffende de koop en verkoop van auto's. Er is nog een derde scenario, het manipulatie-scenario. Dat scenario verklaart bepaalde voor Baybasin belastende passages als het product van manipulatief ingrijpen. Daar moet dan wel een argument voor komen, zoals dat trouwens ook geldt voor de twee andere scenario's.

We zullen de belangrijkste overwegingen ten gunste van bepaalde scenario's bespreken. Daarbij komen de nova op een natuurlijke wijze aan bod.

(1) De mannen zijn niet in Kentucky en Kamyar was nooit hun beoogde doelwit
Slechts één keer worden de drie mannen genoemd in verband met Kentucky, *slechts één keer*, en in dat gesprek zegt Baybasin juist dat de mannen *niet meer naar Kentucky hoeven*

te gaan omdat daar geen reden meer voor is. Ali hoeft zich ook niet meer druk over hun visa te maken.

Vergeet die visa maar, zegt Huseyin, en bel mij dan morgenavond. De mensen kunnen hun werk in Kentucky niet doen, want de man is daar niet meer. Hij heeft het land vandaag verlaten, zegt Huseyin. Ik begrijp het, zegt Ali. Daarom is er geen reden meer om daar naar toe te gaan, zegt Huseyin. Hij is vertrokken en is nu in Canada. (Baybasin belt Ali, het is 11 januari 1998, 17.14 uur, A-3-50)

Baybasin zegt dus expliciet: *er is geen reden meer om daar naar toe te gaan*. Dat zegt je alleen indien *je er niet bent*. *Om ergens heen te kunnen gaan, moet je er nog niet zijn*. Conclusie: de mannen zijn op 11 januari 1998 niet in Kentucky.

Baybasin zegt ook: *Vergeet die visa maar*. Kennelijk waren ze wel van plan naar Kentucky te gaan, en kennelijk was Ali, als Baybasins hulp, bezig met de aanvraag van visa voor de reis naar de USA. Die aanvraag gaat dus niet door. Dat betekent dat Baybasin niet meer van zins is de mannen naar de USA te sturen. Het volgt ook uit de praktische situatie: de mannen hebben geen visum; ze kunnen dus niet naar Amerika.

Baybasin geeft ook de reden waarom ze niet meer naar Kentucky hoeven: de man, voor wie ze kennelijk zouden komen, is het land uit. Daarom kunnen de mannen hun voorgenomen werk in Kentucky niet doen. Omdat Kamyar wel in Kentucky is blijven wonen, — en Baybasin lijkt dat te weten getuige een volgende zin *Hij is nog op hetzelfde adres en op dezelfde plaats* — heeft dit nog een serieuze consequentie. Het voorgenomen werk van de mannen betrof niet Kamyar Mahboub.

Terzijde: de AG lijkt te menen dat ‘Derksen en de raadvrouw hebben aangenomen’ dat in de gewraakte passage niet over twee verschillende personen gesproken wordt.

*Anders dan Derksen en de raadvrouw hebben aangenomen, wordt in de gewraakte passage evident over twee verschillende personen gesproken.*¹¹⁵

Het bovenstaande moge deze misvatting rechtzetten.

Dus:

- (1) De mannen waren niet in Kentucky, en zijn er in de periode van de Kentucky-zaak nooit geweest, ofschoon er plannen waren dat ze er naar toe zouden gaan.
 - (2) De mannen konden niet naar Kentucky omdat ze geen visum hadden.
 - (3) Voor zover ze plannen hadden om naar Kentucky te gaan, had Kamyar niets met die plannen uitstaande.
- En, mogen we toevoegen,
- (4) omdat er geen enkele andere verwijzing naar Kentucky en de mannen is, is er geen enkele indicatie dat de mannen alsnog naar Kentucky zijn vertrokken.

Conclusie: het liquidatie-scenario faalt hier volledig. Het zakenman-scenario en het manipulatie-scenario kwamen niet aan bod. Het argument is dus geheel negatief: er was geen liquidatie-team in Kentucky, daarom was er geen liquidatie.

(2) Bilocaties, uitgaande van het hof-scenario (NOVUM 86)

Uitgaande van het hof-scenario dat de drie huurmoordenaars in Kentucky zijn, bevat het dossier (minimaal) drie aanwijzingen dat althans één van die huurmoordenaars

¹¹⁵ Conclusie, p. 1238.

tezelfdertijd ook ergens elders is. Ook deze fysiek onmogelijke bilocatie weerlegt de vooronderstelling dat de mannen in Kentucky zijn.¹¹⁶

Om dit stuk kort te houden laten we de ingewikkelde tijd-berekeningen achterwege en beargumenteren we de bilocaties op basis van alledaagse waarschijnlijkheden. Stel je bent een huurmoordenaar, wat heeft het dan voor zin om van Lexington, Kentucky, terug te reizen naar Londen om met Ali te praten terwijl je ook kunt bellen, en de discussie voornamelijk gaat over klachten dat je een bepaald adres niet hebt? Het vliegticket kost een aardige duit en zal niet vergoed worden, terwijl de huurmoordenaars al klagen over onvoldoende geld. We geven een paar ondersteunende citaten.

Op 13 januari 1998 waarschuwt Baybasin Ali om de mannen te vertellen dat ‘ze nu niet om meer geld kunnen vragen’. De nood is kennelijk hoog. Op 14 januari hebben de mannen weer geklaagd, zo geeft Ali door.

*We hebben niet voldoende geld.. .we hebben niet zoveel geld om te gaan en de “auto” te kopen, we hebben geen voorschot.*¹¹⁷

Een vliegtochtje voor hen terug naar Londen zit er dus niet.

Terzijde, die “auto” met aanhalingstekens is een leeshulp van de taptolken om de lezer richting liquidatie-scenario te lokken. Op de tap hoor je geen aanhalingstekens.

Ook voor Ali, als een soort (onafhankelijk) manusje-van-alles voor Baybasin, zullen de financiële constraints gegolden hebben. Hij kreeg betaald door Baybasin al naar gelang zijn prestaties. In een niet in het dossier opgenomen gesprek van 17 januari 1998, 20.10 uur, zegt Huseyin

dat Ali moet zorgen dat de mensen de auto controleren, dat de auto okay is, dat ze de auto dan kopen en dat Ali het geld hiervoor krijgt.

Vliegreizen stonden daarbij niet op het budget, mogen we aannemen, tenminste zolang de zaak ook telefonisch kon worden afgehandeld. Dus ook Ali zal in die Kentucky-maanden de oceaan niet zijn overgevlogen.

Dit tezamen impliceert dat tijdens de Kentucky-zaak Ali in de buurt van Londen zal blijven, terwijl de “huurmoordenaars” zich in diezelfde tijd in en nabij Lexington zouden ophouden. Deze implicatie wordt echter enkele malen geschonden: Ali ontmoet één of meer van de mannen een drietal keren in levende lijve. Dat leidt *vanuit het liquidatie-scenario* tot een (onmogelijke) bilocatie. Omdat Ali in Londen verblijft, moeten de mannen ook in de buurt van Londen rondhangen.

(i) Op 13 januari 1998 14.25 uur zegt Ali tegen Baybasin dat hij ‘contact heeft gehad met die vrienden. *Hij heeft een van hen ontmoet.*’ Het gaat hier over de Kentucky-mannen.

(ii) Ali belt op 15 januari 1998, 00.24 uur, met Baybasin. Hij meldt dan dat hij *een uur geleden een vriend heeft ontmoet*. Ali heeft tegen de vriend gezegd, dat hij zijn “auto” moeten pakken en dat zij moeten zorgen dat ze de juiste “auto” pakken en dat ze dan hun geld krijgen. Binnen het hof-scenario gaat dit ook over de mannen in Kentucky aan wie Ali leiding geeft.

¹¹⁶ Derde Aanvulling, p. 24 e.v.

Vierde Aanvulling, p. 8. Het dossier vertoont ook een bilocatie van showroom uitgaande van het hof-scenario dat showroom de plaats van delict is en in Kentucky ligt.

¹¹⁷ A-3-51, 5 januari 1998, 00.24 uur.

(iii) Drie minuten later belt Ali alweer. Dan vertelt Ali *dat hij vandaag naar het huis van een van hen gaat om hem te ontmoeten*. Ali zal e.e.a. in een persoonlijk gesprek afhandelen.

Conclusie:

Omdat de locatie van Ali vastligt, komt daarmee ook de locatie van de Kentucky-mannen vast te liggen: ergens in de buurt van Londen. Dit ondermijnt het liquidatie-scenario nogmaals. Het zaken-scenario kan met deze gegevens goed overweg. Ali geeft leiding aan drie mannen in de buurt van Londen. (NOVUM 86)

De AG meent dat de aanwezigheid van een contactpersoon (“één van hen”) in Londen geenszins onwaarschijnlijk is. Dit gaat voorbij aan eenvoudige financiële overwegingen waar huurmoordenaars en autotussenpersonen — ook volgens het dossier — mee te maken hebben, en de uitgangspunten van het liquidatie-scenario.

(3) Drie mannen in Kentucky lijken met onmogelijke zaken bezig (NOVUM 84 en NOVUM 85)

Op 9 december 1997 leveren de mannen een *auto aan Baybasin*.¹¹⁸ Twee dagen later, 11 december 1997, leveren ze daarentegen een *auto van Baybasin aan de Kentucky-man*.¹¹⁹ Op 15 januari 1998 zijn ze op weg om een *auto van de Kentucky-man* te kopen.¹²⁰ Twee dagen later, op 17 januari 1998, kopen ze toch maar een *auto van Baybasin*. Ali en Baybasin merken het verschil niet. Hoe kan dat?

Voor het zaken-scenario is hier geen mysterie. Het hele verhaal van de huurmoordenaars is een fictie. Het gaat om *verschillende autodeals* waarbij soms kopers waren betrokken, soms mannen die voor Ali op zoek waren naar dure auto's om op te kopen voor een verkoop elders. Dat verklaart op een eenvoudiger wijze waarom de “mannen” op verschillende dagen zulke verschillende dingen deden: er zijn verschillende mannen en mogelijk vrouwen.

Deze analyse is geheel in lijn met Ali's belangrijke functie, het zoeken en laten zoeken naar geschikte auto's voor Baybasin. Omdat Baybasin hele dure auto's verkocht, was het vinden van een geschikte auto een hele zoektocht. Het ging om hele speciale auto's. Daarom moesten de feitelijke zoekers voortdurend contact houden met Ali, om te controleren of het wel de *juiste auto* was die voor Baybasin wilden kopen. Daarom zijn serienummers van belang en catalogi, aan de hand waarvan gecontroleerd kan worden of de gevonden beoogde auto wel de juiste auto is.

Is dit allemaal fantasie? Nee, dure auto's kopen en verkopen was één van de broodwinsten van Baybasin. Die activiteit van Baybasin blijft onderbelicht in het hof-dossier. In het politiedossier vinden we daarentegen vele voorbeelden. We geven een selectie.

20 dec 1997 20.06 uur	Metin zegt dat zij geen auto's meer hebben
-----------------------	--

¹¹⁸ 9 december 1997, 15.54 uur: 'zij zullen de auto uiterlijk voor 14e geven. Zij zeiden; de auto is gereed en kan gelijk geleverd worden'.

¹¹⁹ 11 december 1997, 18.39 uur (A-3-27): 'NN man [Ali] zegt, dat NNN in het weekend niet in de werkplaats is e dat ze de auto bij hem thuis willen afleveren.'

11 december 1997 23.13 uur. A-3-35: 'Ze hebben het tweede adres nodig, dan beloven ze voor de 14e de auto te kopen, het te doen en terug te komen.'

¹²⁰ 15 januari 1998 00.27 uur, A-3-53: 'We hebben niet voldoende geld.. we hebben niet zoveel geld om te gaan en de "auto" te kopen.'

2 jan 1998 17.58 uur	Metin belt in en spreekt met Huseyin Baybasin. Metin vraagt of zij een auto bij Arman kunnen regelen. Metin zegt dat de situatie niet goed is en dat zij een auto nodig hebben
4 jan 1998 22.05 uur	Metin zegt dat hij Ali en Murat morgen naar Arman wil sturen. Zij moeten daar een goedkope auto gaan kopen, zegt Metin
6 jan 1998 13.34 uur	Arman zegt dat hij een Audi heeft.
6 jan 1998 14.42 uur	Verder gaat het gesprek over de auto welke vanuit het buitenland wordt opgehaald. Metin had Ali vanmorgen gestuurd, hij zal zo terug komen omdat het voorlopige kenteken niet aangevraagd was.
8 jan 1998 00.00 uur	Ali en ik zullen samen komen, zegt Metin. Metin zegt dat zij met de nieuwe auto zullen komen. De auto wat wij pas gekocht hebben, zegt Metin.
11 jan 1998 17.14 uur	Ali heeft op de ferry een camera en een walkman voor de kinderen gekocht. [Als nevenactiviteit bracht Ali ook de kinderen van Baybasin van Londen naar Nederland en terug tijdens hun vakanties]
13 jan 1998 14.25 uur A-3-51	Huseyin zegt dat ze in de hoofdstad van het land van die man 'twee auto's' hebben. Het kan er ook één worden, aldus Huseyin. We praten er over om ze te verkopen, aldus Huseyin. Ali zal met die man over de twee auto's praten en hem de situatie uitleggen.
19 jan 1998 12.13 uur	Baybasin zegt: Ze moeten er zeker van zijn wanneer ze de auto kopen. We zullen meer auto's nodig hebben.
25 jan 1998 18.53 uur	Mahmut Baybasin belt in en spreekt met Huseyin Baybasin: het gesprek gaat over auto's. Wanneer jullie de auto's niet kunnen verkopen, dan moeten jullie dat wel aangeven, zegt Huseyin.
2 febr 1998 19.48 uur	Desti belt opnieuw in en spreekt verder met Huseyin Baybasin. Huseyin wil meer over de Mercedes weten. Desti zegt dat het om een Mercedes 200 gaat, die een waarde van 80 tot 85 duizend heeft. Huseyin vraagt of Desti een koper voor deze auto heeft.
2 febr 1998 22.50 uur	Mahmut Baybasin belt in en spreekt met Huseyin Baybasin. Huseyin zegt, dat hij met Arman gesproken heeft. Mahmut zit nu zonder auto's. Arman zal binnenkort enkele auto's sturen.
13 febr 1998 16.03 uur	Arman belt in en spreekt met Huseyin Baybasin. Huseyin vraagt wat Arman en Bulent met AMCA (Mahmut) gedaan heeft. Wij gaan weer vier auto's naar hem sturen, zegt Arman.
16 febr 1998 14.21 uur	Giyasettin Baybasin belt in met Huseyin Baybasin. Giyasettin zegt dat Huseyin de auto daar kan laten ophalen. Huseyin kan de auto niet laten ophalen omdat Ali er niet is.

Het zaken-scenario komt aldus goed uit deze ronde. Het kan wijzen op feitelijke, zakelijke activiteiten die corresponderen met wat de Kentucky-mannen uit het dossier aan het doen zijn. Het liquidatie-scenario lijkt in de problemen, omdat het geconfronteerd wordt met tegenstrijdige activiteiten (kopen én verkopen) van hun huurmoordenaars en geen verdere backing heeft.

De AG heeft een antwoord. Hij erkent dat het

*tapgesprek A-3-27 [lijkt] in te houden dat namens de mannen van Ali een auto moet worden afgeleverd, terwijl de tapgesprekken A-3-37 en A-3-38 over de aankoop van een auto lijken te gaan*¹²¹.

Hij veronderstelt daarmee

*met het gerechtshof en de raadvrouw dat de drie tapgesprekken “dezelfde autodeal” tot onderwerp hebben. Dat punt staat in de herzieningsprocedure dan ook niet ter discussie.*¹²²

Over de raadvrouw is dit een onjuist oordeel. Het punt van de verdediging is juist dat er tenminste twee verschillende deals zijn met verschillende mensen. De verdediging begrijpt niet dat de AG dit voor de verdediging wezensvreemde scenario aan de verdediging toeschrijft.

De AG sluit zich aan bij het hof dat

*de genoemde tegenstrijdigheid (‘afleveren’ versus ‘aankopen’) ... het gevolg zijn van het gebruik van verhullende codetaal tussen Ali en Baybasin.*¹²³

Na één illustratie meent de AG al te mogen concluderen:

*Ofschoon op het eerste gezicht onbegrijpelijk, laten de – al dan niet tegenstrijdige – uitspraken in tapgesprekken zich dus goed verklaren door taalgebruik in een verbloemende code die niet vooraf, schriftelijk en met mathematische precisie is overeengekomen, maar die zich gedurende het verloop van de communicatie ontwikkelt en die standhoudt zolang de gespreksdeelnemers over en weer het gevoel hebben dat ze elkaar begrijpen.*¹²⁴

Met een verwijzing naar Baybasin positioneert hij zich strategisch:

*Ook in dit kader verwijs ik naar Baybasin’s verklaring bij de rechter-commissaris van 4 maart 1999 waarin hij het gebruik van ‘code-taal’ in de onderschepte tapgesprekken erkent en verklaart.*¹²⁵

Laat we erkennen dat de formulering fraai is, maar laten we ook vaststellen dat elk argument voor deze cruciale stellingname ontbreekt. We hebben al vaker de AG’s zwak voor codes en verhullend taalgebruik gezien. In een context waarin er überhaupt geen mannen in Kentucky lijken te zijn, kunnen we daar niet zomaar van uitgaan. Het is daarzonder niets dan een ongefundeerde toepassing van de eigen vooronderstelling dat men bezig was met een liquidatie.

Er is echter één voorbeeld waar de code overtuigend lijkt, en dat is het voorbeeld dat het hof geeft en de AG citeert. Laten we daarom naar dat voorbeeld kijken.

(4) De auto met een professorenbaard

¹²¹ Conclusie, p. 1236.

¹²² Conclusie, p. 1236.

¹²³ Conclusie, p. 1236.

¹²⁴ Conclusie, p. 1236.

¹²⁵ Conclusie, p. 1236.

In A-3-27, in de dossier-vertaling, staat een passage waar zowel het hof als de AG hun geld op inzetten. En het lijkt de grootste slip van *dumbo* Baybasin. Dan spreekt hij in code, maar verradt zijn code door grappig te willen wezen. De passage, zoals verwoord in de dossier-vertaling luidt als volgt:

Huseyin vraagt of ze niet zeker zijn van de auto. NN zegt dat ze zeker zijn. Ze hebben de auto gevonden en er een foto van gemaakt. NN man heeft die foto nu in zijn bezit. NN man zegt dat de foto bijna hetzelfde lijkt, maar hij is wat ouder, Huseyin vraagt met baard en al. NN man zegt dat hij nu naar de foto kijkt en er is een soort type professorbaard met snor. Het haar is niet recht maar met krullen. NN zegt dat als men het adres faxt, het waardevol zou zijn, want ze willen vandaag komen. Ze willen echter het huisadres en meer details, zodat [ze] de auto kunnen afleveren.

We krijgen van de AG geen uitleg. Laten we wat royaler zijn.

De mannen (code = de huurmoordenaars) hebben de auto (= Kamyar) gevonden en er een foto van gemaakt. Ali heeft die foto nu in zijn bezit. Ali zegt dat de foto bijna hetzelfde lijkt [als de pasfoto van Kamyar die Ali al heeft], maar de Kamyar van de nieuwe foto is iets ouder dan de Kamyar van de pasfoto. Baybasin vraagt dan [en hier zou hij zich bloot geven] *met baard en al*. [We doorzien nu dat zijn vraag niet over een auto ging]. Ali zegt dat hij nu naar de foto kijkt, en dat hij een soort type professorbaard met snor ziet. [Dat wil zeggen dat Ali een foto van een professor met baard en snor in zijn hand heeft.] Het haar is niet recht maar met krullen. [De beschrijving is hier correct.] Ali zegt, dat als men het adres faxt, het waardevol zou zijn, want ze [= de huurmoordenaars] willen vandaag komen. Ze willen echter het huisadres en meer details, zodat [ze] de auto (= Kamyar) kunnen afleveren (= vermoorden).

Baybasin lijkt zich hier met zijn grappigdoenerij versproken te hebben. De code legt dat bloot.

Althans dat is de claim van de AG namens het liquidatie-scenario. Maar hier rekent het liquidatie-scenario buiten de waard, namelijk het manipulatie-scenario. Want deze passage kan manipulatief zijn toegevoegd. De vraag is wat beide scenario's hier hebben te bieden.

Er is bijvoorbeeld één heel groot probleem met deze code van het liquidatie-scenario, wanneer we deze tekst met deze verbloemende code interpreteren en serieus nemen. De code impliceert dat er een liquidatie op Kamyar wordt voorbereid en ook dat de huurmoordenaars die dag hun slag zullen slaan. Echter, *die dag is er niet op Kamyar geschoten en dat is ook later niet gebeurd*. Sterker, ondanks een grote professionele bescherming die Kamyar aangeboden heeft gekregen omdat het Nederlandse Openbare Ministerie de FBI heeft gewaarschuwd, is er nooit een verdacht iemand in de buurt gesignaleerd, terwijl toch volgens de code de drie mannen dagelijks op zoek waren naar Kamyar en hem (code = de auto) een aantal keren van dichtbij hebben gezien. Volgens Kamyar waren 'er ook undercover politieagenten ingezet die zijn kantoor op de universiteit moesten observeren'.¹²⁶ Ondanks al deze beveiligingsagenten die, met een hitman in de buurt, op scherp stonden, heeft niemand iets verdachts gezien. Dat is opmerkelijk omdat de drie mannen niet opmerkelijk voorzichtig waren. Ze hebben

¹²⁶ PV Kamyar, verhoor 24 juni 1999: 'Op 12 december 1997 kwam detective Sorrell bij mij en stelde voor mij en mijn familie inclusief mijn ouders onder bescherming te nemen (protective custody). De reden was dat de dreiging acuut was geworden. De informatie die Sorrell verkregen had hield in dat de hitman inmiddels in Lexington was gearriveerd en gereed was om toe te slaan.'

volgens het dossier zelfs met Kamyar gepraat, ze zijn in zijn showroom geweest, hetgeen met de code van het liquidatie-scenario betekent dat ze met hem op de campus contact hebben gehad. De drie huurmoordenaars in Lexington zijn ook om deze reden hoogstwaarschijnlijk apocrief. Het is dan ook begrijpelijk dat vanwege het niet-observeren van enige verdachte persoon in de buurt van Kamyar ook de FBI meent dat de hele zaak onzin is. (NOVUM 87, geen schot gelost, geen huurmoordenaars gezien, Derde Aanvulling, p. 3) (NOVUM 75).¹²⁷

Dit is de derde keer dat de huurmoordenaars als apocrief verschijnen. We zagen al dat er goede positieve redenen zijn om te denken dat de mannen nooit in Kentucky zijn geweest (o.a. hun visa waren nog niet klaar), en tevens goede redenen om te denken dat ze in Engeland woonden, vanwege de bilocaties waartoe het liquidatie-scenario en zijn code leidden.

Er is een ander probleem met de foto-met-baard-passage. Bij Ali thuis is wel de pasfoto van Kamyar aangetroffen en zijn werkgegevens, maar er is geen tweede foto van Kamyar met baard en snor bij hem gevonden. Natuurlijk kan worden tegengeworpen dat die kennelijk is weggeraakt. Maar hij had wel de pasfoto bewaard en de werkgegevens. Waarom zou hij een tweede foto niet bewaard hebben? De niet-aanwezigheid van de tweede foto past hoe dan ook beter bij het manipulatie-scenario. Volgens dat scenario heeft die foto bestaan. Dan is het niet zo'n gewaagde uitspraak. Per slot van rekening waren er hoogstwaarschijnlijk geen mannen in Kentucky. Het is dus zeer waarschijnlijk dat niet-aanwezige mannen nooit een tweede foto hebben genoten. Waar in de audio over een tweede foto wordt gesproken, houdt dat in dat die tweede foto aan de audio is toegevoegd.

Terzijde: de verdediging ontkent niet dat waarschijnlijk namens Baybasin door Ali informatie is ingewonnen over Kamyar, en wel op verzoek van Selim. Dat verklaart de pasfoto en de werkgegevens van Kamyar Mahboub. Wellicht overvloed: informatie inwinnen is niet een voorstadium van liquideren.

Het manipulatie-scenario

We zagen allerlei externe redenen waarom de code verkeerd moest zijn. Dat heeft als gevolg dat de passage over de auto met een professorenbaard een kwestie van manipulatie moet zijn. Tevens pleit voor de manipulatie de ongelooflijke hoeveel onverstaanbare tekst, passages met alleen maar knarsen en ernstig vervormde stemmen.¹²⁸

De code is te mooi om waar te zijn

Er is nog een andere manier om de code te toetsen, namelijk via toetsing van haar toepassing in andere gevallen. De stelling van het liquidatie-scenario is dat drie huurmoordenaars in Lexington actief waren, en dat ze van die activiteiten bij Ali verslag aflegden. De code kan tot verheldering leiden, maar de grenzen van een code kunnen

¹²⁷ Derde Aanvulling, p. 3: 'Volgens de FBI in Kentucky, waar de moord had moeten plaatsvinden welke verzoeker volgens het hof heeft geprobeerd uit te lokken, was de Nederlandse verdenking dus *'just nonsense'*.' Zie ook Derksen, *Verknijpt bewijs*, p. 240.

¹²⁸ We geven enkele voorbeelden. Dit is slechts een fractie van de ruis en storingen,

5:23.151 – 5:25.028	erge ruis
5:50.318 – 5:53.942	erge storing en ruis met harde piep
5:54.073- 6:01.632	volstrekt vervormde Baybasin
6:15.050-6:19.624	dikke ruis
6:43.529 – 6:50.171	ruis en Baybasin alsof hij één lettergreep herhaald, vervormd
7:13.746 – 7:15.473	ruis en Baybasin alsof hij één lettergreep herhaald, vervormd
10.02.351-10.16.979	volstrek verstoord stuk, met hikkende Baybasin

door verdere toepassing ook duidelijk worden. We geven hieronder vijf voorbeelden van teksten uit de gesprekken van Ali die mijns inziens laten zien de code onzinnig is. Het methodologisch punt is dat je de code niet zo nu en dan aan kunt zetten, en zo nu en dan uit als het niet uitkomt. Het is de sleutel van het geheim. Als de sleutel niet past, was er geen geheim.

(Vb 1) A-3-56 17 januari 1998 20.04 uur

Ali vertelt Baybasin dat 'zij' zeggen, dat er weinig onkosten mee gemoeid zijn. *Ze sturen hun eigen monteur om de auto te controleren.* Als de monteur de auto goedkeurt, is er geen probleem. Ze willen dan een borgsom hebben om te gaan wachten.

Vraag: Wat doet die monteur in het liquidatie-scenario? Waar staat die voor? De code faalt hier, of wordt volstrekt willekeurig.

(Vb 2) 19 januari 1998 12.13 uur (niet in hof-dossier)

Ali vertelt Baybasin hoe hij de mensen heeft toegesproken die met een monteur langs kwamen voordat ze de auto kochten: *'Kijk, hoe kunnen jullie in de autohandel zijn terwijl jullie zelf geen auto kunnen controleren,* weet je. Je moet toch op z'n minst een beroeps zijn. Als je elke keer je 100 pond, 200 pond, 80 pond betaalt aan een technische man om het voor je te controleren, dan is dat volgens mij niet de juiste manier om zaken te doen'. *Vraag:* Vertaalt de Code dit als: hoe kun je in de liquidatie-business zitten zonder zelf te kunnen moorden? Dan moet je vóór de moord dat steeds laten controleren door een technische man.

Dit is onzin. De code faalt.

(Vb 3) 9 december 1997 15.54 uur (niet in hof-dossier)

Baybasin vraagt Ali: 'Hebben zij jou duidelijk verteld of zij met hun advocaat gesproken hebben. ... Zij zeiden dat alles met de advocaat besproken was.'

Vraag: wie is de advocaat in de code? De code faalt.

(Vb 4) 19 januari 1998 12.13 uur (niet in hof-dossier)

Baybasin vertelt aan Ali: Ze moeten er zeker van zijn wanneer ze de auto kopen. *We zullen meer auto's nodig hebben.*

Vraag: Moeten we hier lezen dat Baybasin een moordbrigade aan het opzetten is? De code faalt.

(Vb 5) A-3-27 11 december 1997 , 18.39 uur (NOVUM 3: "car" versus "car keys")

Ali waarschuwt Baybasin: 'Because he is not in the workplace, they have to deliver the car keys home'.¹²⁹

Vraag: Binnen de code stonden 'kopen' en 'verkopen' al voor vermoorden. Betekent 'brengen van de autosleutels' dus ook vermoorden? De AG meent van wel:

Overigens wordt in dit tapgesprek daarnaast nog zeker negen keer over een auto ("car") gesproken, terwijl er aanwijzingen zijn dat het woord 'auto' in dit telefoongesprek versluierend taalgebruik, oftewel: code, betreft.

Dit is precies voor de waarheidsvinder het methodologisch gevaar van een code: omdat het taalgebruik versluierd is, kan er altijd wel weer een tandje bij. De AG zei het zelf heel mooi:

een verbloemende code die niet vooraf, schriftelijk en met mathematische precisie is overeengekomen, maar die zich gedurende het verloop van de communicatie ontwikkelt en die standhoudt zolang de gespreksdeelnemers over en weer het gevoel hebben dat ze elkaar begrijpen.

¹²⁹ Rondom 1:46

Hoe mooi ook van frasering, het geeft precies aan waarom het succes van de Code loos is. Elkaar begrijpen is binnen het liquidatie-scenario een fluitje van een cent. Alles heeft volgens de aanhanger met moord en liquidatie te maken. Het begrip lijkt oneindig, want we hadden toch *het gevoel dat we elkaar begrepen, toch?* De code is zo echter onfalsifieerbaar geworden. Het begrip is leeg, er is alleen het *gevoel van begrip*. Nogmaals geïmmuniseer van de AG.

CONCLUSIE:

- Voor het liquidatie-scenario pleit de passage over de professorale baard op een auto.
- Daartegen pleit dat weliswaar de pasfoto en werkgegevens van Kamyar bij Ali zijn aangetroffen, maar niet die tweede foto van Kamyar met baard en snor.
- De reden om naar Kentucky te gaan was voor de drie mannen, over wie in de taps tussen Baybasin en Ali wordt gesproken, vervallen. Hun visa-aanvraag werd dienovereenkomstig ingetrokken. (A-3-50). En zonder mannen in Kentucky geen foto door die mannen in Kentucky.
- Uitgaande van de vooronderstelling dat de mannen in Kentucky zouden zijn, zijn er drie bilocaties van de mannen. Ze zijn daar dus niet, ze zijn in Londen en omgeving. En weer geldt: zonder mannen in Kentucky geen foto door die mannen in Kentucky.
- In de gesprekken tussen Ali en Baybasin in de A-3-gesprekken lijken de mannen in dezelfde autodeal te kopen en te verkopen. Dat is een reden om te denken dat het niet om één zakentransactie gaat.
- Een verbloemende code kan op het eerste gezicht met de inconsistentie overweg. Die inconsistentie vervalst omdat de code zelf die inconsistentie negeert. Volgens de code is kopen = verkopen = liquideren.
- Ervan uitgaande dat de mannen in Kentucky waren, is het een raadsel dat de mannen nooit door de ruim aanwezige bewakers opgemerkt zijn.
- Ervan uitgaande dat de mannen in Kentucky waren, en wel gedurende 31 dagen, is het een raadsel dat er nooit geschoten is. Ali zat ze genoeg achter de broek.
- Indien consistent toegepast, leidt de code tot inconsistenties. Deze kunnen ongetwijfeld door allerlei slimmigheidjes weggewerkt worden, maar dat toont alleen des te duidelijker dat de Code één grote immunisering is. De zeer verschillende werkzaamheden van de mannen tonen juist aan dat het verschillende mensen zijn in verschillende transacties. Ze wonen in de buurt van Londen, zo impliceren de ontmoetingen van Ali met de mannen. De Code plakt hier een dekmantel over met het opschrift: MOORD. Voor dat opschrift hebben we tot nu toe geen enkel bewijs gezien. *Ga je uit van een moordpoging*, dan kun je de feiten altijd in het gareel krijgen: mensen spreken niet-letterlijk (de AG), het zijn ongelukkige sprekers (Broeders), of — wat ook werkt — gewoon de feiten ontkennen of negeren. Zo'n analyse geeft een gevoel van groot gelijk. Maar qua waarheidsvinding wordt hier *waarheid gemaakt* en niet waarheid gevonden. Kortom, er wordt geïmmuniseerd.
- Het gesprek heeft vele, verschrikkelijk verstoorde stukken met plekken met aanzwellend ruizen, knarsen, piepen, en hevig verstoorde en hikkende stemmen. Het gesprek zelf gaat, zo lijkt het, onverstoorbaar door. Voor een kopie van een integere opname is dit buiten alle proporties. Dit is zo'n gesprek waarvan X2 zegt dat iedereen kan horen dat het gemanipuleerd is. Je moet wél luisteren.

We geven de bewijswaarde van de verschillende stukken bewijsmateriaal voor de verschillende scenario's weer in een tabel. De plus en min zijn een grove maat. Ze indiceren dat betrokken bewijsmateriaal het gewraakte scenario waarschijnlijker [+] dan wel onwaarschijnlijker [—] maakt. [0] = neutraal, het bewijsmateriaal maakt het scenario noch waarschijnlijker, noch onwaarschijnlijker.

	liquidatie scenario	manipulatie scenario	zakenman- scenario
passage auto met professorale baard	+	+	—
bij Ali zijn alleen een pasfoto en werkgegevens van Kamyar gevonden, nooit een tweede foto	—	+	+
A-3-50: er is geen reden meer om naar Kentucky te gaan, mannen in Londen omgeving	—	0	+
3 bilocaties uitgaande van aannee dat mannen in Kentucky waren	—	0	+
in de A-3 gesprekken tussen Ali en Baybasin zijn de mannen zowel aan het kopen als aan het verkopen in dezelfde autodeal	—	+	+
Baybasins feitelijke autohandel	0	0	+
geen huurmoordenaars gezien ondanks beveiliging	—	0	+
al die tijd zijn er nooit schoten gevallen	—	0	+
heel veel onverstaanbare tekst, harde passages zonder woorden, hikkende stemmen	0	+	0
voorbeelden waar code op zijn grenzen stuit	—	0	+

Het manipulatie-scenario scoort prima. Dit succes houdt uiteraard niet in dat alles gemanipuleerd is.

Het zaken-scenario doet het ook goed, vooral ook omdat zijn enige minpunt, de passage over de auto met de professorale baard, — na analyse, en winst van het manipulatie-scenario — komt te vervallen. Daarmee staat het met zes plussen en geen min bovenaan.

Het liquidatie-scenario moet het geheel en al hebben van de professorale baard-passage. Maar die blijkt onvoldoende, vooral in het licht van de combinatie van het zakenman-scenario en het manipulatie-scenario. Juist in het licht van het zakenman-scenario toont de passage zijn manipulatief karakter.

Conclusie aangaande de gesprekken van Ali

Er is dus alle reden om te denken dat er nooit drie huurmoordenaars in Kentucky zijn geweest om Kamyar te vermoorden. Er is dus evenmin enige reden om te denken dat Ali in opdracht van Baybasin bezig was met een moordpoging in Kentucky.

SELIM:

Baybasin is hoofd van een grote Koerdische clan. Hij heeft daarom de faciliteiten om snel informatie in te winnen. Daarom kreeg hij ook regelmatig het verzoek om personen terug te vinden. Die vraag zette hij dan uit bij iemand die kon helpen. Zo vroeg Selim Baybasin om informatie over Kaveh en/of Kamyar. Die klus werd aan Ali opgedragen. Het was een eenvoudige klus. Het internet gaf al snel de foto, het adres en telefoonnummers. Zijn status binnen zijn stam is aldus de reden van informatie-verzoeken. Dat zal bij Selims

verzoek niet anders zijn geweest. Baybasin kende veel mensen die hij vanwege zijn status gemakkelijk een opdracht kon geven. Terug naar de Kentucky-zaak.

Selims broer is vermoord door de broer van Kamyar, zo denkt Selim. Hij lijkt op wraak te zinnen. Wanneer Baybasin de broer van de moordenaar zou laten liquideren, zou dat volgens Koerdische begrippen een eerwraak zijn (op de broer van de moordenaar). Eerwraak is primair een zaak van de familie. Dat sluit Baybasin uit. *Het is daarom in feite ondenkbaar dat Baybasin een liquidatieoperatie tegen Kamyar zou opzetten zonder daarover contact met Selim gehad te hebben.* Maar gedurende al die maanden dat Baybasin bezig zou zijn met de voorbereiding van de liquidatie, heeft hij geen enkele vorm van contact met Selim.

De telefoongesprekken tussen Selim en Baybasin van begin november, bij de vermeende aanvang van de liquidatieoperatie, geven geen enkele indicatie dat Baybasin met Selim over zo'n operatie heeft gecommuniceerd. Baybasin zegt alleen dat hij Kamyar zal gaan zoeken.

Vanaf 8 november tot 5 december is er geen contact tussen Baybasin en Selim. Baybasin heeft kennelijk niet het telefoonnummer van Selim, want hij vraagt op 18 november (14.01 uur) aan een ons onbekende man naar het nummer van Selim. Op 5 december belt Selim, maar na één opmerking over en weer breekt het gesprek al af en het gesprek wordt die dag niet hervat. Zo belangrijk was dat gesprek dus niet.

Binnen het liquidatie-scenario komt dit op het volgende neer: nadat Selim op 8 november met Baybasin gesproken heeft, laat Selim bijna een maand niets meer van zich horen. Dat is zeer onaannemelijk als Baybasin met een liquidatie-poging bezig was. Na het afgebroken gesprek van 5 december belt Selim pas de volgende avond laat terug. Op 9 december belt Selim nog twee keer. Hij praat over van alles en nog wat, maar geen van die keren komt een liquidatiepoging ter sprake, noch rechtstreeks, noch via een slinkse verwijzing.

Had Selim van een liquidatieoperatie van Baybasin geweten, nota bene een wraakactie ten behoeve van zijn eigen familie, dan hadden we toch enige belangstelling van zijn kant mogen verwachten? Maar ook van Baybasin hadden we mogen verwachten dat hij met Selim dat onderwerp zou aansnijden. Selim toont in zijn gesprekken, die hij maanden later met Baybasin voert, geen enkele belangstelling voor de stand van zaken. De conclusie moet ook hier zijn dat Baybasin niet bezig was met een liquidatiepoging. (*NOVUM 76*, Een liquidatie als vriendendienst voor ene Isik)¹³⁰

De reactie van de AG op dit novum beperkt zich tot het vermelden ervan.¹³¹ Hij maakt geen kanttekeningen. We gaan er derhalve vanuit dat hij geen tegenwerpingen heeft. Het gaat om allemaal gesprekken die niet in het hof-scenario voorkomen.

CONCLUSIE OVER DE KENTUCKY-ZAAK

De contacten met alle mensen die mogelijkwerwijs hebben meegewerkt aan een vermeende liquidatie-poging in Kentucky, demonstreren dat Baybasin juist geen opdracht heeft gegeven tot een liquidatie. Bij Josh, Alex en Mayer ging het om een zakenprobleem in de USA, misschien in Kentucky. Bij Ali ging het om het kopen en verkopen van auto's, waarschijnlijk in de buurt van Londen, maar in geen geval in Kentucky. De

¹³⁰ Derde Aanvulling, p. 5. Novum 78: Een liquidatie als vriendendienst voor ene Isik.

¹³¹ Zie onder meer novum 76, inhoudende dat de poging van Baybasin om anderen te bewegen tot de liquidatie van Kamyar Mahboub als vriendendienst onwaarschijnlijk is op de grond dat in de periode van eind oktober 1997 tot eind januari 1998 tussen Baybasin en Selim Isik minimaal telefonisch contact bestaat en niet expliciet over de liquidatie is gesproken. Zie de Derde Aanvulling van 16 maart 2016, novum 76, p. 5.

telefoongesprekken met Selim sluiten uit dat Baybasin bezig was een liquidatie voor hem voor te bereiden. Er zijn sowieso verschillende sterke redenen te denken dat er nooit huurmoordenaars in Kentucky zijn geweest.

Het liquidatie-scenario is weerlegd. Het zakenman-scenario wordt ondersteund. Het manipulatie-scenario is ook succesvol. In de praktijk heeft het gewonnen. We stellen nogmaals vast dat de AG geen tegenwerpingen tegen novum 76 maakt.

(6) DE GIJZELINGSZAAK MEHMET ÇELIK

Hof-scenario:

Mehmet Çelik alias Hacı Hassan is door Baybasin in november 1997 in Amsterdam gegijzeld. Het hof beroept zich daarbij onder andere op de gesprekken A-4-31 en A-4-34.

(1) Tijdens gesprek A-4-31 is Baybasin in Istanbul, niet in Nederland

In gesprek A-4-31 (1 december 1997, 19.30 uur) blijkt Baybasin aan het eten te zijn. Hij nodigt Saritas uit mee te komen eten, hetgeen Saritas aanvaardt.

Saritas zegt: 'Eet smakelijk broer, schikt het je?'

Baybasin: 'Ja het schikt, dank je wel. Wees welkom als je wil.

Saritas: 'Ja broer, ik zal komen, maar er is --- laat ik het eerst met deze kloodzakken afmaken, dan kom ik.'¹³²

Het gesprek speelt zich dus hoogstwaarschijnlijk af in Istanbul en niet in Amsterdam zoals het dossier aangeeft. Saritas aanvaardt Baybasins uitnodiging zonder omwegen, hij moet eerst nog een klus klaren, om in de terminologie van de taptolken te blijven. Baybasin heeft Turkije vóór 1993 verlaten. Het gesprek kan dus niet gaan over een aan de gang zijnde gijzeling in november 1997 in Amsterdam.

(2) Vertalingsbedrog in A-4-31

De dossier-vertaling neemt van de voorgaande tekst alleen over de tekst:

Kenan Saritas belt in en spreekt met Huseyin Baybasin. Beiden begroeten elkaar. Huseyin zegt, dat hij aan het eten is. Dat geval was toch in Cekmece (een wijk in Istanbul) begonnen, zegt Kenan.

De vertaling laat zeer ontlastende zinnen weg. Precies uit die zinnen blijkt dat Baybasin in Istanbul is, en niet in Nederland. Een gesprek uit 1991/92 kan niet over een aan de gang zijnde gijzeling uit 1997 gaan. Het hof is dit inzicht onthouden. (Vijfde Aanvulling, p. 75)

De verdediging kreeg de tap van dit gesprek pas zeer kort voor het sluiten van de termijn, om een andere reden. Een vertaling leidde tot de ontdekking van de Turkse origine van de tap. Zo voerde het krijgen van een willekeurige tap als bijvangst tot de ontdekking van een levensgrote anomalie: het gesprek was niet uit 1997 zoals het dossier aangaf, maar uit 1991/92. Deze ontdekking geeft wel weer wat we voortdurend ervaren: duik je ergens in, dan stinkt het.

Een terzijde:

Bedenk dat de verdediging tot april 2015 überhaupt geen authentieke taps had gekregen. Bedenk dat ze toen slechts een hele kleine fractie van alle taps heeft ontvangen.

¹³² Appendix 8: vertaling van gesprek A-4-31 door mr. T. Çelik, p. 1, tussen 11.700-22.860 seconden.

Bedenk dat er voor de vertaling van de Koerdische en Turkse gesprekken voor de verdediging geen fondsen waren.

(3) In gesprek A-4-31 valt de naam van Çelik nergens en de persoon die Baybasin volgens het hof-scenario zou hebben laten gijzelen, wordt hier met de naam 'onze Sisko' aangeduid. Ook dit is een reden waarom gesprek A-4-31 niet over een gijzeling gaat. Het is tevens een reden om de gijzelzaak niet serieus te nemen. (Vijfde Aanvulling, p. 74)

(4) Hans Meijer legt in zijn rapport 'Gesprek A-4-31: Analyse van een verknipt bestand. Meer dan ernstige vermoedens' uit dat het tikkenpatroon in A-4-31 van een bandrecorder afkomstig moet zijn. Dit is NOVUM 94A en 94B.¹³³ Dat impliceert een analoog opgenomen gesprek, en dat is strijdig met de pretentie van het dossier dat A-4-31 een digitaal opgenomen gesprek is van november 1997. Aldus legt het tikkenpatroon een manipulatie vast. We bespraken al het immuniserende antwoord van de AG.

(5) Toen Baybasin gesprek A-4-34 voerde, was hij in Istanbul, niet in Nederland, en het was 1991/91 en niet 1997

Ook het gesprek tussen Baybasin en zijn advocaat Yildiz (A-4-34) dat over Mehmet Çelik alias Haci zou gaan, kan niet een lopende gijzeling van november 1997 als onderwerp hebben. Het gesprek bevat zo'n veertien onmiskenbare aanwijzingen dat het gesprek gevoerd werd in de tijd dat Baybasin nog in Istanbul ondergedoken was. Die tijd wordt ook bevestigd door Yildiz zelf. Die heeft verklaard dat hij Baybasin sedert 1993 niet meer gezien of gesproken heeft. (NOVUM 91)¹³⁴

De dossier-vertaling bestaat uit 18 zinnen. Dat is voor een gesprek van 14 minuten niet veel. Toen mevrouw Bosscha de totale tekst woordelijk vertaalde, bleek de magere vertaling een geheim te bevatten: er kwamen legio aanduidingen tevoorschijn dat Baybasin tijdens dit gesprek niet in Amsterdam was, maar in Istanbul. De dossiertijd van 1997 komt daarmee ook op losse schroeven te staan. Vóór 1993 heeft Baybasin Istanbul verlaten, na daar geruime tijd ondergedoken te hebben gezeten. De inhoud van A-4-34 bestempelt gesprek A-4-34 tot een gesprek uit de onderduik-periode. Gedurende het gesprek blijft Baybasin aandringen op een ontmoeting met zijn ex-advocaat Yildiz uit Istanbul. Yildiz voelt daar niets voor. Hij vindt het kennelijk niet netjes om bot te weigeren. Hij lacht eerst wat, stelt dan een retorische tegenvraag, hij stelt voor dat hij later wel eens langskomt, daarna volgt de belofte voor een gesprek morgen, hij verandert van onderwerp, en ten slotte stemt hij toe om Baybasin diezelfde avond op het vliegveld in Istanbul te ontmoeten voor hij naar Ankara vertrekt.

Baybasin doet een aantal uitspraken die alle impliceren dat hij op dat moment in Istanbul is:

- Hij zegt expliciet dat hij in Istanbul is.
- Hij nodigt Yildiz bij zichzelf uit voor de ontmoeting.
- Hij zegt dat hij Yildiz thuis komt storen.
- Hij biedt aan Yildiz bij de deur op te halen.

Hij maakt ook opmerkingen die eveneens Istanbul als zijn locatie impliceren.

¹³³ Bijlage bij het 5e aanvullend herzieningsverzoek d.d. 12 juni 2017.

¹³⁴ Derde Aanvulling, p. 36 e.v., Vijfde Aanvulling, p. 64 e.v.

- Hij wijst erop dat hij ‘bij daglicht niet al teveel kan rondlopen’, en dat hij daarom Yildiz in het donker wil ontmoeten. Dit wijst op zijn ondergedoken staat.
- Hij vertelt dat hij een Turks diplomatiek paspoort heeft. Dat paspoort was hij na 1992 in elk geval kwijt.
- Hij nodigt Yildiz uit naar de Sultanbar in het Sheraton Hotel te komen, maar dat hotel en die bar zijn in 1996/1997 van naam veranderd.

De AG liet zijn herzieningstolk luisteren naar Baybasin's zin *Hou op over Apo. Hoe moet ik dat weten onbeschofte kerel. Ik ben in Istanbul en waar zit Apo?* en vroeg haar

of Baybaşin in dit tapgesprek op enig moment te kennen geeft zich in Istanbul te bevinden. De tolk heeft hierop als volgt geantwoord:

“De tolk: Ja, dat zegt Baybaşin wel letterlijk. (...). De indruk die ik echter krijg, vooral omdat Baybaşin erbij lacht en hoe hij de vraag van Necmettin over Apo beantwoordt op een spottende en minachtende manier, is dat Baybaşin het niet meent wanneer [hij] zegt in Istanbul te zijn.”

De AG wijst erop dat de tolk onbekend was met de verkeersgegevens van het tapgesprek en met de implicaties daarvan. We moeten begrijpen dat het dus een onbevooroordeelde mening is.

De AG wijst er ook op — en dat is zijn tweede argument — dat ook de AG in hoger beroep ontkende dat Baybasin in Istanbul was. Zijn argument was dat Baybasin zijn advocaat Yildiz ‘onder druk zette teneinde informatie van hem te verkrijgen, en daarbij blufte over zijn, Baybaşin’s, aanwezigheid in Istanbul.’¹³⁵

De AG geeft nog een derde argument: volgens de JTS-gegevens van gesprek A-4-34 straalde Baybasin's telefoon op dat moment een basisstation in de Ferdinand Bolstraat in Amsterdam aan.

Zijn vierde argument is dat, als Baybasin in Istanbul was geweest, zijn gesprek zeer waarschijnlijk niet onderschept had kunnen worden, aldus de berichten van KPN Security en BEN Security.¹³⁶

De AG heeft nog een vijfde argument: de politie heeft hotelbezoeken van Baybasin in Nederland geregistreerd. ‘Op 25 november 1997 was Baybasin in het Novotel te Breda aanwezig en op 4 december 1997 in het Okura-hotel te Amsterdam’. Deze bezoeken maken ‘het minder waarschijnlijk dat hij op 1 december 1997 in Istanbul was’.¹³⁷

De AG ‘houdt het erop dat er [aldus] sterke aanwijzingen zijn dat Baybaşin zich ten tijde van het tapgesprek A-4-34 met Yildiz in Nederland (Amsterdam) bevond’.

De AG vergeet hier de methodologische regel toe te passen waarmee hij graag anderen de maat neemt: het bewijsmateriaal moet ook vanuit de verschillende andere scenario's gezien worden. Laten we dat voor hem doen. Daarmee vallen de laatste drie argumenten ogenblikkelijk weg. Het door de verdediging beargumenteerde scenario is dat Baybasin tijdens gesprek A-4-34 lijfelijk in Istanbul is, en dat daarom het gesprek uit de jaren 1991/92 stamt. Dat Baybasin misschien op 1 december 1997 niet in Istanbul aanwezig kan zijn, is dan volstrekt irrelevant. Even irrelevant is dat de KPN het gesprek in 1997 niet zou hebben kunnen onderscheppen. Binnen het scenario dat het gesprek in 1991/92 gevoerd

¹³⁵ Conclusie, p. 1378.

¹³⁶ Conclusie, p. 1380.

¹³⁷ Conclusie, p. 1380.

is, is het hoogst waarschijnlijk door de Turkse politie opgevangen. Later is dit gesprek naar Nederland gekomen. Dit wordt ook onafhankelijk vermeld door de Turkse rechercheur X1 (die overigens niet door de AG als betrouwbare bron wordt aanvaard, daarover later meer). En de JTS-burst met die Amsterdamse zendmast wijst, vanuit ons scenario, op manipulatie: De JTS-burst is voor het gesprek geplakt. Zoals gezegd, de eens modus ponens is de anders modus tollens: de verdediging meent dat het extreem waarschijnlijk is dat Baybasin tijdens het gesprek in Istanbul was, en daaruit volgt dat de zendmast een manipulatieve toevoeging is.

Voor we ons tot zijn resterende twee argumenten wenden, is het goed eraan te herinneren dat veel meer gesprekken (hoogstwaarschijnlijk) niet van de dossier-datum stammen. We zagen al een aantal A-1-gesprekken, en we zagen zojuist A-4-31.

We keren ons nu tot het oude argument van de AG van het hoger beroep dat Baybasin zijn advocaat Yildiz ‘onder druk zette teneinde informatie van hem te verkrijgen, en daarbij blufte over zijn, Baybaşin’s, aanwezigheid in Istanbul’. Het is inderdaad het geval dat Baybasin aandringt, in elk geval op een ontmoeting. De vraag is of Baybasin slechts blufte over zijn aanwezigheid in Istanbul. Laten we in die context kijken naar de uitvluchten die Yildiz gebruikt om een ontmoeting te voorkomen.

Baybasin blijft Yildiz achtervolgen met de vraag of Yildiz hem die avond wil ontmoeten, en hij neemt met NEE geen genoegen. Yildiz behelpt zich met allerlei tactieken om te weigeren, maar eindelijk gaat hij overstag.

- Baybasin: Misschien kom ik op visite. Yildiz: Wat? Baybasin: Ik zeg ik kom misschien op visite. Yildiz: (lacht). *Reactie:* LACHEN, GEEN ANTWOORD
- Baybasin: Wat? Wil je (mij) niet ontmoeten dan? Yildiz: Man o man (lacht) *Reactie:* LACHEN, EMOTIONELE UITROEP
- Baybasin: Ik moet jou ontmoeten. Noem mij een plaats. Yildiz: (lacht..) oom man, in Godsnaam zeg. *Reactie:* LACHEN, EMOTIONELE UITROEP
- Baybasin: Wat? Ik vraag je, wil je (mij) dan niet ontmoeten? Als je dat niet wil, zeg het dan. Yildiz: Waarom zou ik jou niet willen ontmoeten. *Reactie:* ONTWIJKEN VAN ANTWOORD MET RETORISCHE TEGENVRAAGVRAAG
- Yildiz: Ik zal toch op een dag onverwachts jouw gast zijn! Baybasin: Man ik wil je vannacht ontmoeten; ik heb jou nodig. *Reactie:* UITSTEL MET ONBEPAALENDE BELOFTE
- Baybasin: Nou dan, vertel eens broer hoe kunnen we elkaar ontmoeten? Yildiz: (een beetje lachend) Laten we elkaar morgen ontmoeten. *Reactie:* CONCREET UITSTEL TOT MORGEN
- Baybasin: Als je nu (mij) niet wilt ontmoeten zeg dat dan.., laat een andere komen. Yildiz: Ik durf niet jou in Turkije te ontmoeten. *Reactie:* DURFT NIET
- Baybasin: Al is het ter wille van de vriendschap, laten we dus elkaar ontmoeten. Je hebt ontvangen. Wil je mij dat, wat mij toekomt, niet betalen? Yildiz: Oom, hoe is het met Apo Wat doe Apo? *Reactie:* VERANDERING VAN ONDERWERP
- Yildiz: Goed, laten we elkaar in het vliegveld treffen. (blijft lachen) *Reactie:* YILDIZ GEEFT TOE

We beschrijven deze conversatie zo gedetailleerd om te laten zien dat Yildiz alle mogelijke excuses inzet om maar die avond niet een afspraak met Baybasin te hoeven maken, een begrijpelijke wens omdat een ontmoeting met Baybasin in die tijd niet zonder ernstige gevaren was. Maar er is één excuus dat hij niet gebruikt, een excuus dat zijn beste excuus

zou zijn — het zou zijn doorslaggevend geweest zijn — *indien* Baybasin op dat moment in Nederland had gezeten.

Houd op, we kunnen vanavond elkaar niet treffen, het is bijna tien uur in Istanbul. Er zijn geen avondvluchten die je naar Istanbul kunnen brengen. Bovendien duurt zo'n vlucht drie uur en twintig minuten, als je geluk hebt. En ten slotte, en niet het minste, je wilt niet door de Turkse douane aangezien je in Turkije gezocht wordt.

Omdat Yildiz niet dit simpele en effectieve excuus gebruikt, mogen we concluderen dat, althans volgens Yildiz, tijdens dit gesprek Baybasin in, of in de buurt van, Istanbul was, en zeker niet in Amsterdam.

Desgevraagd in 2002 herinnerde Yildiz zich dit gesprek als een gesprek van 1992. Hij legt ook uit waarom hij zo bang was om Baybasin te ontmoeten: dat was gevaarlijk. *“Baybasin praktiseerde het Koerd-zijn bewust. Dit heette toen de dood in Turkije”*, aldus Yildiz. Een vriend die Baybasin na een waarschuwing bleef bezoeken, was neergeschoten. In 2002 had hij al enige tijd niet meer gehoord van Baybasin. In de Turkse kranten had hij over zijn verblijven elders gelezen, en over zijn gevangenneming in Nederland. Wanneer Baybasin op 1 december 1997 had gebeld, zou Yildiz' eerste vraag zijn geweest — zo mogen we aannemen —: Waar ben je nou? Hoe denk je me te kunnen ontmoeten? Maar zo'n vraag stelde hij niet. Dat is nog een reden waarom de feitelijke tijd van het gesprek 1992 was en niet 1997. (Derde Aanvulling, p. 34 e.v.)

Yildiz informeert ons dat hij in de tijd Baybasin ondergedoken zat, wel vaker verzoeken kreeg tot geheime gesprekken.¹³⁸

Resteert nog de AG's eerste argument, namelijk dat zijn herzieningstolk na het beluisteren van de zin *Hou op over Apo. Hoe moet ik dat weten onbeschofte kerel. Ik ben in Istanbul en waar zit Apo* concludeerde dat aan Baybasins gelach en zijn spottende en minachtende manier meende te kunnen horen dat hij niet in Turkije was. We verbazen ons erover dat de anders zo uiterst kritische AG überhaupt de vraag aan de tolk heeft voorgelegd. Hij vroeg daarmee de tolk een oordeel te vellen over de betekenis van een lachje van een voor hem/haar wildvreemde man met minimale context. De tolk kon niet weten dat in vele gesprekken van Baybasin een lachende, gekscherende en ook cynische Baybasin verschijnt. Yildiz geeft in zijn brief [NOVUM 82] een ongevraagde bevestiging van deze karakteristiek die uit vele gesprekken naar voren komt. Hij schrijft:

In de periode dat ik hem kende bestond tussen ons een speciale vriendschappelijke band. Hij maakte altijd grapjes met mij.

Hij schrijft ook:

Tijdens datzelfde telefoongesprek heeft hij trouwens ook nog een tijd met mijn echtgenote, die ook advocaat is, gesproken en grappen gemaakt.

De AG besteedt geen aandacht aan deze brief. Alleen al uit deze details blijkt hoe relevant deze brief is. Zonder dat Yildiz wist hoe belangrijk deze opmerkingen zouden worden, maakt deze brief onder andere duidelijk dat je Baybasin niet door een tolk op een paar losse lachjes kunt laten beoordelen, om vervolgens onder andere op die basis te concluderen dat Baybasin in Amsterdam was.¹³⁹

¹³⁸ Bijlage 62 bij herziening 2011: brief Necmettin Yildiz, d.d. 15 april 2002

¹³⁹ Terzijde: ook de context maakt het gelach van Baybasin duidelijk. Baybasin zal geïrriteerd zijn geweest door Yildiz' opmerking over Apo. Met die opmerking veranderde Yildiz plotseling van onderwerp en vermeed hij nogmaals een antwoord op Baybasins verzoek om hem te ontmoeten.

(6) *De Turks-Nederlandse vertalers lieten alle hier aangedragen indicaties voor een andere origine stelselmatig weg.* Dat is een vorm van *vertalingsbedrog*. Ze maakten het de rechter onmogelijk om te zien dat bij dit gesprek niet alles was zoals het scheen. We beseffen dat de rechter later, nadat het bedrog aan het licht kwam, zijn standpunt dat het om een Amsterdamse tap met een Baybasin in Amsterdam ging, gehandhaafd heeft. De situatie wordt echter anders, wanneer de rechter *ook* had geweten dat *ook* gesprek A-4-31 qua inhoud meteen expliciet Istanbul als locatie van het gesprek vastlegt.¹⁴⁰ In dat geval mogen we in rede vermoeden dat de rechter ook ten aanzien van gesprek A-4-34 had geconcludeerd dat beide sprekers in Istanbul waren, en dat daarom gesprek A-4-34 net als A-4-31 via manipulatie tot het dossier was doorgedrongen. Dit had de gijzelzaak onderuit gehaald. Het had het hof hoogstwaarschijnlijk ook doen beseffen dat met manipulatie in de gijzelzaak de betrouwbaarheid van de tapgesprekken in andere zaken ook komt te vervallen.

Ons punt is dat, had het hof van de volledige tekst van gesprek A-4-31 gekend, die pas onlangs door de verdediging is ontsloten, het ook anders over A-4-34 had geoordeeld dan het heeft gedaan. (Vijfde Aanvulling, p. 75)

Er is meer dat hier nieuw is en dat relevant is voor het oordeel van het hof: de mate van het thans gebleken vertalingsbedrog, de technische aanwijzingen van manipulatie van het audiomateriaal van het gesprek, de nieuwe kopie van het gesprek. We noemen voorbeelden in de Derde Aanvulling, p. 39 e.v.

(7) *Een nieuw inzicht betreffende de woorden: Beslist Kadiköy (in het Turks)*

Voordat het gesprek begint is een stem op de achtergrond te horen, die zegt: *Beslist Kadilöy*, aldus de vertaling van mevrouw *Bosscha* uit 2002. Die stem was ook al gehoord door Peller, die opmerkt dat de stem niet op die van Baybasin lijkt:

the low level speech prior to the beginning of the call does not sound like 'B.'s voice. (---) In view of that, the low level speech remains unexplained.

Op de nieuwe kopie van het originele gesprek kan nu elke twijfel uitgebannen worden, die woorden zijn nu goed te horen. Voor nader begrip is het van belang te weten dat Kadiköy een wijk in Istanbul is. Omdat deze woorden klinken vóórdat het gesprek begint, gaat het hier waarschijnlijk om iemand die in een tapkamer staat. Hij spreekt Turks en zijn gesprekspartner ook. Dat wijst op een Turkse tapkamer, zeker gecombineerd met de inhoud van wat hij zegt: *Beslist Kadiköy*. In een Nederlandse tapkamer is dit hoogst onwaarschijnlijk. Omdat het woorden zijn uitgesproken in het kader van tappen van Baybasin, is een plausibele verklaring dat Turkse rechercheurs op basis van de verkeersgegevens proberen af te leiden waar Baybasins onderduikadres was.¹⁴¹ Deze woorden zijn in elk geval veel waarschijnlijker vanuit het scenario dat dit een gesprek is dat in Turkije is opgenomen, dan vanuit een scenario dat dit gesprek in Nederland is opgenomen. Dit is een extra nieuwe aanwijzing dat dit gesprek in Turkije is opgenomen, en aldaar – zoals X1 en X2 aangaven – is bewerkt voordat het naar de Nederlandse tapkamer is verstuurd.

(8) Mr. Aben heeft vastgesteld dat de mobiele telefoon van Baybasin in gesprekken A-4-30 t/m A-4-34 KPN-masten in Amsterdam (buurt Ferdinand Bolstraat) heeft aangestraald.

¹⁴⁰ We kregen de tap pas enkele weken voor de sluiting van de procedure om een andere reden. De Turkse vertaling bracht geheel toevallig aan het licht dat er ook hier sprake was van manipulatie.

¹⁴¹ Baybasin is uiteindelijk uit Turkije vertrokken omdat het risico gevonden te worden, te groot werd.

Dat kan in elk geval voor de gesprekken A-4-31 en A-4-34 niet kloppen. Die gesprekken zijn door twee mensen in Istanbul gevoerd. *Die Amsterdamse zendmasten wijzen dus op een manipulatief koppelen van nieuwe verkeersgegevens aan een oude gespreksinhoud.* Het technisch onderzoek van Hans Meijer treft in A-4-31 deze combinatie aan, de verkeersgegevens van een recent digitaal opgenomen gesprek met de inhoud van een oud analoog opgenomen gesprek. (Vijfde Aanvulling, p. 68)

Conclusie:

Gesprekken A-4-31 en A-4-34 stammen uit 1991/92, de tijd dat Baybasin in Istanbul ondergedoken zat. Vertalingsbedrog (de weglatingen van alle verwijzingen naar Istanbul) heeft dat inzicht uit het zicht van het hof gehaald. De gesprekken hebben verkeersgegevens waarin Amsterdam wordt genoemd. Dat is geen reden om te denken dat vanuit Amsterdam is gebeld; het is juist een reden om te concluderen dat kennelijk zendmast-informatie bij gesprekken gewijzigd kan worden. Het past bij het manipulatief vermogen om gesprekken te herdefiniëren.

Er is nog een conclusie: gesprekken A-4-31 en A-4-34 die door het hof als bewijsmiddel zijn aangewezen, kunnen niet gaan over een aan de gang zijnde gijzeling van Çelik in november 1997. Çelik is zeker in die gesprekken een fictief persoon. (Derde Aanvulling, p.30)

(8) Die conclusie vinden we ook in de verklaringen van de Turkse rechercheur X1. Diens uitspraken — voor zover controleerbaar — blijken correct te zijn. (We komen hierna daar nog op terug.) Hij vertelt dat Çelik uit de gijzelingszaak verzonnen is door zijn politiechef Tankuş die in de zaak met de Nederlandse politie samenwerkte. Hij maakte zelf deel uit van het team en heeft bijvoorbeeld ook gezien hoe de echte Priescu en de echte Korkut uit de heroïne-zaak door zijn chefs werden mishandeld om hen verklaringen over Baybasins betrokkenheid te laten tekenen. (NOVUM 89)

De AG overweegt dat ‘er geen enkele waarborg is dat deze ‘verklaring van X1’ de authentieke, door Aytekin opgetekende verklaring betreft van een persoon die is wie hij zegt te zijn.¹⁴² Er is echter iets als wederzijdse steun van bewijsmateriaal (consilience of inductions). Het is opmerkelijk dat de uitspraken die we van X1 kunnen verifiëren, alle onafhankelijke steun krijgen. Hij blijkt zo iemand die van de hoed en de rand weet. Rechercheur X1 verdient een positiever oordeel.

(9) Waar Baybasin en ‘Saritas’ over Mehmet Çelik spreken, spreken ze over de Mehmet Çelik van het autobedrijf Çifkurtlar. (NOVUM 90) (Derde Aanvulling, p. 32)

Conclusie: om de terminologie van het hof te gebruiken, de hele gijzelingszaak Mehmet Çelik is *in essentie* opgebouwd uit bedrog. Dat gaat volledig in tegen het hof-scenario. Ook in deze zaak is dat bedrog niet langer te handhaven.

(7) DE MARSIL ZAAK

(1) *Hof-scenario:* Baybasin lokt uit tot moord. Het belangrijkste argument dat het hof voor zijn veroordeling van Baybasin vanwege aanzetten tot moord geeft, is gebaseerd op de

¹⁴² Conclusie, p. 1687.

herhaalde aanmaningen *om het te klaren* van Baybasin aan Metin (in de taptolkenvertaling). Volgens het hof kan dat niet anders verstaan worden dan als: *Je moet hem liquideren*.

7.8 Het hof overweegt dat het door de verdachte Baybasin gebruikte woord "*klaren*", gezien in onderling verband en samenhang met de overige ten deze gebezigde bewijsmiddelen, *niet anders kan worden verstaan dan als "liquideren"*. Dit oordeel van het hof vindt zijn bevestiging in het feit dat blijkens de gebezigde bewijsmiddelen een en ander op deze wijze door Metin en zijn mededaders begrepen is.

(2) *Koerdische woorden die met 'klaren' zijn vertaald*

Het Koerdische woord dat in A-8-6 hier met *klaren* wordt vertaald, is een ander woord dan in A-1-1. Daar was de term *xelas bûn*. Hier is het woord *biqede*. Er zijn *grammaticale* en *semantische* redenen waarom dat woord *niet* met *klaren* kan worden vertaald.

(3) *De grammaticale redenen waarom biqede niet met klaren in de zin van liquideren kan worden vertaald (NOVUM 98)*

De meermalen herhaalde frase in A-8-6, die de taptolken vertalen met: *Mijn zoon, het moet geklaard worden. Laat het geklaard worden*, correspondeert op de audio van het gesprek met de Koerdische woorden:

Bira biqede

of soms alleen

biqede

Het woord *biqede* is — zo leert Rizgar ons, zo staat het ook in zijn befaamde Engels-Koerdisch woordenboek en zo is het ook te vinden in zijn online cursus *Learn Kurdish: a multi level course in Kurmanji* — de gebiedende wijs van het **intransitieve** werkwoord *qedîn*. Dat werkwoord betekent: *finish, complete, end*. Dat werkwoord is niet transitief te gebruiken, zo schrijft Rizgar. Je kunt het dus niet gebruiken om aan te geven dat iets afgemaakt, beëindigd moet worden. Je gebruikt het om aan te geven dat iets eindigt, ophoudt. Dat is dus iets heel anders dan een opdracht om te liquideren.

Van belang hier is te beseffen dat, zoals Rizgar aangeeft, 'Unlike English [en, zo mogen we toevoegen, Dutch], in Kurdish a verb is either transitive or intransitive, it cannot be used as both'.

Merk op dat *klaren* als [iemand] aanzetten tot moord, nog afgezien van het feit dat het een *verkeerde vertaling* is, een transitief werkwoord is. Dat is de *tweede grammaticale reden* waarom *liquideren* als vertaling van wat er gezegd wordt, faalt.

Er is nog een andere, *derde reden* waarom *biqede* niet begrepen kan worden als het aanzetten tot een liquidatie. Daartoe moeten we de gebiedende wijs *biqede* van het intransitieve werkwoord *qedîn* vergelijken met de gebiedende wijs *biqedîne* van het overeenkomende **transitieve** werkwoord *qedandin* = *finish, complete, end*.¹⁴³

¹⁴³ p. 151. Zie ook <http://www.memrise.com/course/600599/learn-kurdish-a-multi-level-course-in-kurmanji-2/25/> : *biqedîne* = finish, complete (imp.); *biqede* be finished, be completed (imp.)

De gebiedende wijs *biqedîne* wordt gebruikt, wanneer je wilt dat iemand iets beëindigt. In deze context kan er een *verdere activiteit* zijn in de zin dat de aangesproken persoon datgene waarmee hij bezig is, afrondt.

In tegenstelling hiermee wordt de gebiedende wijs *biqede*, zoals in de zin *bira biqede*, gebruikt *wanneer je wilt dat wat er gaande is, nu meteen stopt*. Hier is geen ruimte voor een verdere activiteit. Men wordt in feite gevraagd om te stoppen waarmee men nu bezig is. Laat het nu stoppen. *Het moet nu stoppen*. Klaren als aanzetten tot liquideren is ook om deze reden een verkeerde vertaling.

Rizgar wijst er ook nog op dat het woord *bira* weliswaar ook *broer* betekent, maar dat het woord in de context van *bira biqede* gebruikt wordt om *een wens uit te spreken*.

The word "bira" used there is not for "brother", it is in its second use which is the same as the word "bila"; both (bira, bila) are used to express a wish, a desire, etc. So "Bira biqede" expresses a wish or a request for something to end. I.e. *I want it ends, I wish it ends, Let it end*, etc.

Dit is de vierde reden waarom de taptolkenvertaling '*Ja mijn zoon. HET MOET GEKLAARD WORDEN*' fout is.

Het is aldus op basis van een *ernstige vertaalfout* dat het hof tot zijn oordeel kwam dat Baybasin Metin tot moord aanzette. Gaan we uit van wat er gezegd wordt, te weten *Ik wil dat het stopt*, dan is er alle reden om te denken dat Baybasin juist *niet* Metin aanzette tot moord. Hij verzoekt Metin 'Laat het eindigen', implicerend dat Metin stopt met wat hij aan het doen was. Baybasin heeft het dus niet over liquideren, hij maant Metin te stoppen met zijn onderzoek naar de status en betrouwbaarheid van Marsil. En Metin stemt hiermee in.¹⁴⁴

Het hof baseert zijn veroordeling dus op een ernstige vertaalfout, die in het licht van de voorgeschiedenis niet anders is te verstaan dan als vertalingsbedrog.

(2) De semantische reden waarom *biquede* niet met klaren in de zin van liquideren kan worden vertaald

Ook uit de context van de uitroepen *Bira biqede* kan alleen maar begrepen worden dat het niet om liquideren gaat. Daartoe moeten we kort de context schetsen.

Op 18 februari 1998 had zich ene Marsil bij Metin gemeld om kennis te maken met Baybasin. Hij was — zei hij — een oud-dorpsgenoot, in geldnood, en hij beweerde een oudere heer te kennen, voor wie Baybasin veel respect had. Voor Koerden vereist dat een grote gastvrijheid ten aanzien van de bezoeker. Tezelfdertijd was bij Baybasin informatie binnengekomen dat een hitteam voor hem Nederland had bereikt. Er was eerder op hem geschoten, en hij stond in Turkije nog steeds op de dodenlijst. En Marsil leek op het signalement dat Baybasin had gekregen van zijn huurmoordenaars. Dat creëerde een complexe sociale situatie: enerzijds moest de man potentieel met veel egards behandeld worden, anderzijds dreigde ook potentieel ernstig gevaar. Het is inzichtelijk dat voorzichtigheid is geboden. Metin wil daarom Marsil laten fouilleren.

¹⁴⁴ Deze analyse komt ook overeen met de vertaling van de Koerdische native speaker dr. Naif Turan. Die vertaalt het Koerdisch alle keren dat hij iets ziet dat de taptolken met *Het moet geklaard worden*, of iets verwants, vertalen, met: (i) *Let it finish* (2x), (ii) *You want it finished*, (iii) *Shall I finish it?* De natuurlijke vertaling hiervan in het Nederland is: (i) *Laat het nu afgelopen zijn!* of *Laten we er nu mee uitscheiden*. (ii) *Je wilt dat we er mee ophouden*. (iii) *Zal ik er nu een punt achter zetten?* of *Moet het beëindigd worden?* (Alleen een taptolk leest hier: *Zal ik hem vermoorden?*)

Het is na elf uur 's avonds, 18 februari 1998, wanneer Metin met Marsil en een tweede man in een publiek Turks restaurant zit. Metin weet de mannen met een smoes naar een rustiger locatie mee te krijgen. Hij ontdekt daar dat Marsil met een groen diplomatiek paspoort rondloopt en een politieman is. Daar wordt iedereen niet vrolijker van. Het signalement blijkt echter niet helemaal te kloppen. Ook wordt ontdekt dat Marsil drie dagen geleden het land is binnengekomen, in plaats van dertien dagen, zoals als in Baybasins informatie stond.¹⁴⁵ Maar dat zegt niet alles. Het zint Baybasin niet. Dan zegt Baybasin, voor de eerste keer en met hoofdletters, volgens de taptolken, HET ZOU GOED ZIJN ALS HET GEKLAARD WORDT, maar zo voegt hij toe — *we kunnen hem ook aan de politie overhandigen*. Dr. Naif Turan, een vertaler van Vertaalbureau Central Translations Ltd, vertaalt: *My decision is good. We kunnen hem ook aan de politie overhandigen*. Marsil zelf kan begrip voor de situatie opbrengen: 'Het is noodzakelijk dat jullie zo iets doen'. Baybasin zegt tegen Metin dat hij zelf Marsil wil spreken. Hij zal dan zeggen, zo zegt hij, 'Kom maar, zodat we kunnen praten en neem ons niet kwalijk. We moeten onszelf beschermen'.

Na veel zenuwachtig gepraat, waarbij ook gezegd wordt dat er geen vingerafdrukken in hun auto moeten komen, zegt Baybasin nogmaals: *Ik zal met hem praten en zal dan tegen hem zeggen: Kom maar, zodra wij elkaar kunnen spreken, en dan zien hoe en wat. Kom maar een kopje thee drinken en zo*. Baybasin zit in een moeilijk parket, want Marsil heeft beweerd een goede bekende van Baybasin te kennen.

De taptolken vervolgen in hoofdletter:

WIJ ZULLEN HEM DAN ERGENS NAAR TOE BRENGEN EN DAAR IS HET DAN IN ORDE.

Turan maak hiervan:

All right, then we will go out as if we are coming to you.

De taptolken zetten hun verhaal zeer dreigend voort:

IN HUN AUTO KAN HET WEL, MAAR DINGES VAN HANDEN MOETER ER NIET ZIJN!

Turan hoort een veel mildere boodschap:

In case you go in their car, be careful with fingerprints.

Vervolgens spreekt Baybasin zelf met Marsil. Hij legt hem dan uit, zoals hij al tegen Metin had gezegd:

Je moet ons niet kwalijk nemen. Er komen elke dag mensen vragen. En wij weten ook dat men onze streekgenoten gebruikt om bij ons te komen.

Marsil vertelt dat hij van Diyarbakir is en de kleinzoon is van Ali Riza, hetgeen bij Baybasin de kreet ontlokt: 'Je bent welkom mijn ziel, je bent welkom'. Marsil is in financiële problemen. Hij heeft drie kinderen. Hij vraagt Baybasin of die werk voor hem kan regelen in Amsterdam. Baybasin vraagt of hij een werkvergunning heeft. Na nog enig heen en weer gepraat zegt Baybasin:

¹⁴⁵ Volgens de berichten zou hij de 'Thursday of the week before last week' aangekomen zijn. Tijdens het gesprek is het woensdag 17 februari, de donderdag van eerverleden week is 5 februari. Het blijkt dat Marsil pas drie dagen geleden is aangekomen.

Als je wilt, dan moet je met de vrienden [Metin en zijn hulp] [bij mij op bezoek] komen, zodat we kunnen zitten/praten.

Marsil vertelt verder over zijn kinderen, en Baybasin nodigt hem andermaal uit.

Ja, komen jullie samen met de vriend hier naar toe en drink dan een kopje thee van mij. Wij kunnen dan langduriger met elkaar praten.

Baybasin roept Metin terug aan de telefoon, en geeft door dat Marsil klaarblijkelijk problemen heeft, en vraagt Metin samen met Marsil thee te komen drinken. Dat thee-komen-drinken is op dat moment dus serieus bedoeld.

Dan vraagt Metin:

ZEG JIJ HET MAAR, MOET IK HET KLAREN?

waarop Baybasin reageert met:

JA WAT IS DAT VOOR EEN VRAAG? NOG EEN KEER (lacht).

De volgende zin van Marsil geeft aan dat deze zinnen, hoe dreigend ze er ook uitzien, *geen dreigende betekenis* hebben.

De situatie van deze is erg slecht. Hij heeft geen cent op zak.

En dan spitst het gesprek zich erop toe dat beide mannen geen geld hebben. Baybasin vraagt:

Ze hebben dus helemaal geen geld bij zich? ... Dat kan wel. (overweegt Baybasin) Het is normaal. Hij is al drie dagen daar vertrokken. (maar dan bedenkt Baybasin) Waar heeft hij gezeten dan? [How can he be without any money, vertaalt Turan]

Metin weet dat niet. Hij merkt wel dat *'de kleding die hij aan heeft, vuil is. Hij ziet er niet best uit. Hij maakt het niet goed.'* Baybasin vraagt nog naar die tweede man. Die blijkt hier al een paar jaar te wonen.

Op dat moment lijken zowel Baybasin als Metin met mededogen naar Marsil te kijken. Baybasin heeft Marsil op de thee uitgenodigd en hij heeft Metin opgedragen om Marsil naar zijn huis te brengen voor een tea party met verhalen over Diyarbakir, hun Koerdische land en oude kennissen.

Dan slaat de sfeer in de dossier-vertaling plotseling om. De andere man lijkt een "hond" te zijn, een Grijs Wolf. Dat leidt tot commotie, want daarmee wordt het weer aanzienlijk waarschijnlijker dat ze met twee huurmoordenaars te maken hebben. Het vervolg van het gesprek wordt door de dossier-tolken als volgt verwoord:

Baybasin: Ja mijn zoon. ...HET MOET GEKLAARD WORDEN. .LAAT HET GEKLAARD WORDEN...!

Marsil: In orde dan.

Baybasin: JA, LAAT HET GEKLAARD WORDEN. . GEKLAARD WORDEN...! Ehh. .Ik kan mij niet vergissen. . . zo veel gelijkenissen/toevalligheden kunnen er niet zijn...!

Marsil: Goed, in orde Abi..

Baybasin: HET MOET GEKLAARD WORDEN MIJN JONGEN.

Marsil: In orde.

Baybasin: Je moet zeggen; kom dan gaan wij bij hem op visite. . . .en LAAT HET GEKLAARD WORDEN.

Marsil: In orde.

Het is dit *geklaard worden* dat het hof duidt als *liquideren*, en de AG is het hiermee eens. Met al die hoofdletters lijkt het een dreigend geschreeuw van jewelste. Laten we wat gezegd wordt eerst in kleine letters weergeven en zonder al die stippen.

Baybasin: Ja mijn zoon. Het moet geklaard worden. Laat het geklaard worden.!

Marsil: In orde dan.

Baybasin: Ja, laat het geklaard worden. . geklaard worden! Ehh ik kan mij niet vergissen. Zo veel gelijkenissen/toevalligheden kunnen er niet zijn!

Marsil: Goed, in orde abi.

Baybasin: Het moet geklaard worden mijn jongen.

Marsil: In orde.

Baybasin: Je moet zeggen: kom dan gaan wij bij hem op visite, en laat het geklaard worden.

Marsil: In orde.

Nu ziet het er al heel wat minder dreigend uit. Toch lijkt Baybasin door die zesmaal herhaalde uitroep dat het geklaard moet worden, opgewonden. Stel het was een eindexamen en ik kende het woord *klaren* niet. Wat zouden dan mijn semantische overwegingen zijn?

— Baybasin heeft een volgens hem betrouwbaar bericht gekregen dat een hitteam onderweg is.

— Hij zal dus zeer achterdochtig zijn, wanneer een man zich aanmeldt om hem te ontmoeten.

— De man zegt uit zijn buurt te komen en iemand te kennen die Baybasin zeer respecteert. Dat noopt tot gastvrijheid.

— Maar de tegenpartij maakte al eerder gebruik van deze gastvrijheid om Baybasin te laten benaderen door een huurmoordenaar.

— De waarschuwing geeft een iets andere aankomstdatum dan de aankomstdatum van Marsil.

— Marsil is gefouilleerd en ongewapend. De andere man is ook gefouilleerd en ook ongewapend.

— Marsil heeft een groen diplomatiek paspoort van de politie, maar hij meent met dat paspoort werk te kunnen krijgen.

— Hij heeft Baybasin om werk gevraagd.

— De tweede man blijkt een Grijze Wolf te zijn. Dit noopt weer tot grote voorzichtigheid.

Een niet onlogische keuze is hier om de mannen te laten komen voor een gesprek. Dat is gevaarloos, omdat de mannen ongewapend zijn, en het lost het sociale dilemma voor Baybasin op. Marsil zou zo maar echt mensen kunnen kennen die Baybasin respecteert. Wegsturen zou tegenover die mensen een zware belediging zijn.

Het is de keuze die Baybasin maakt. Hij nodigt ze uit, en draagt Metin op de twee mannen naar zijn huis voor een ontvangst met thee en wederzijdse verhalen. Anderzijds blijft hij wantrouwend: *Ik kan mij niet vergissen. Zo veel gelijkenissen/toevalligheden kunnen er niet zijn!* Maar hij sluit af met: *'Je moet zeggen: kom dan gaan wij bij hem op visite'*.

Daartussendoor roept hij zes keer *Laat het geklaard worden!* Wat zou die frase kunnen betekenen? Wat zijn de *criteria of satisfaction*?

(criterium #1) Het moet verenigbaar zijn met Baybasins sociale plicht tegenover mensen die hij respecteert.

(criterium #2) Het moet verenigbaar zijn met zijn grote zorg over hitmen.

(Eerste voorstel) *Laat hem liquideren*

Dit voorstel faalt omdat het in strijd is met criterium #1. Het past ook niet bij Baybasins eerdere opmerking om de man aan de politie te overhandigen. Het past niet bij zijn uitnodiging om op de thee te komen. En bedenk ook dat Baybasin tot op dat moment nergens gesproken heeft over doodschieten noch enige suggestie in die richting heeft gegeven. Na het bekend worden van de tweede man als Grijs Wolf kan de thee-uitnodiging tot smoes zijn verworpen. Dat zou kunnen. Maar nergens hebben we aanwijzingen voor een liquidatie.

(Tweede voorstel) *Wees voorzichtig*

Dat voorstel voldoet aan beide criteria. Het is goed advies omdat je nooit weet of een hitman niet nog andere mensen bij zich heeft. Later in hun rit naar Baybasin keren ze halverwege om omdat ze bezorgd zijn dat ze gevolgd worden.

(Derde voorstel) *I want it ends, I wish it ends, Let it end*

Dit is de vertaling die Rizgar als correct aandraagt. De vertaling is compatibel met beide criteria. Het is in de context wel vreemd dat Baybasin het blijft herhalen alsof Metin een imbeciel is. Metin geeft keurig elke keer antwoord: *In orde*. Door de nieuwe informatie over de Grijs Wolven is Baybasin wel gedecideerd worden. Daar in dat restaurant moet het maar afgelopen zijn. Hij wil de mannen nu zelf zien, zo lijkt het. Hij geeft Metin opdracht om ze naar hem toe te geleiden. De toegevoegde hoofdletters veranderen de betekenis niet in *Liquideer hem*. Die vertaling is in strijd met de beide criteria en de officiële betekenis en het gegeven dat *biquede* een intransitief werkwoord is dat niet liquideren betekent.

Mr. Abens reactie

De herzieningstolk vertaalt *bira biquide* met:

*Baybasin: Joh, mijn jongen, ja, laat het klaar zijn, laat het rond zijn,*¹⁴⁶

Hier vertaalt de tolk *bira biquide* met een intransitief werkwoord. De AG stelt dan de vraag:

*“Als u vervolgens gevraagd wordt wat ‘laat het klaar zijn’ betekent, wat is dan uw antwoord daarop?”*¹⁴⁷

De tolk laat nu zijn/haar intuïtie werken:

In deze context en uit de sfeer die ik beproef in dit gesprek, krijg ik de indruk dat men ergens vanaf wil komen.

Dat leidt tot vraag 6.

Vraag 6. Als u de context benoemt, waar denkt u dan aan?

¹⁴⁶ Conclusie, p. 1404.

¹⁴⁷ Conclusie, p. 1404.

De tolk: Uit Baybaşins woordkeuze en intonatie beproef ik scepsis ten aanzien van de echte bedoelingen van de personen die naar hem op zoek zijn en met hem willen praten. Dus Baybaşin heeft sowieso zijn twijfels hierover, maar wanneer [de] NN-man zegt dat de tweede persoon een ‘hond’ is, algemeen bekende benaming voor een Grijs Wolf, extreem-rechtse Turk, herhaalt Baybaşin meerdere keren achter elkaar dat het klaar moet zijn, met andere woorden afgehandeld/geregeld moet worden.¹⁴⁸

Die scepsis ten aanzien van de echte bedoelingen van Marsil is inderdaad één van de kernpunten van de situatie: Baybasin verwacht een hitman. Maar daarnaast blijft de potentiële sociale plicht van gastvrijheid op Baybasin rusten.

De AG vraagt door:

Vraag 7. Wat bedoelt u met “afgehandeld worden”?

De tolk: Dat je ergens vanaf wilt komen door het te regelen, er werk van te maken.¹⁴⁹

Hier wordt de tolk door mr. Abens vraag verder verleid tot de definitieve overstap van *intransitief* naar *transitief*. In vraag 9 komt de AG terug op *biqede*.

Vraag 9. Kunt u aangeven of het werkwoord ‘*biqede*’ ook zou kunnen worden vertaald met ‘klaren’?

De tolk: U bedoelt zoals ‘een klus klaren’? In dit opzicht vind ik dat juist een betere vertaling dan mijn eigen vertaling. Er moet een klus geklaard worden. Iets ‘*qedandin*’ (het *intransitief*) wil zeggen iets afmaken, afhandelen. Als iets ‘*qediya*’ (verleden tijd) is, dan is het af, klaar, afgehandeld, geregeld. Als iets dus moet ‘*biqede*’ (toekomstige tijd) dan betekent dat iets afgemaakt, geregeld, geklaard moet worden. Het hele werkwoord is dan ‘*qedan*’: af zijn, klaar zijn, geklaard, afgehandeld en geregeld zijn.”¹⁵⁰

En zo is door aanhoudend doorvragen van de AG een *intransitief* werkwoord dat alleen betekent: *Let it end*, of in de aanvankelijke woorden van de herzieningstolk *Laat het klaar zijn, laat het rond zijn* veranderd in een *transitief* werkwoord *een klus klaren*.

De tolk lijkt zich niet van de verandering bewust. In zijn *Learn Kurdish, a multilevel course in Kurmanji*¹⁵¹ legt Rizgar het verschil uit: *qedandin* is een *transitief* werkwoord, dat *to finish, to complete* betekent. Dit komt overeen met de vertaling van dat woord door de herzieningstolk: *iets afmaken, afhandelen*. Bij dat transitieve werkwoord hoort de imperatief *biqedîne*. Daarnaast staat het intransitieve werkwoord *qedîn* met de imperatief *biqede*, met de betekenis *let it be finished, be completed*.

We stellen vast dat de herzieningstolk onder persistent sturend gevraag van de AG van zijn/haar correcte vertaling met een *intransitief* werkwoord is doorgesleden naar een vertaling met een *transitief* werkwoord. Het intransitieve en neutrale ‘let it end’, of in een Nederlands dat vooral door tolken Turks gesproken lijkt te worden, ‘laat het klaar zijn’, wordt nu het transitieve en suggestieve ‘Laat de klus geklaard worden!’.

Deze geleide transitie leidt niet alleen tot een verkeerde en potentieel belastende vertaling, het verraadt weer, en wel voor de vierde maal, dat de beheersing van het

¹⁴⁸ Conclusie, pp. 1404/5.

¹⁴⁹ Conclusie, p. 1405.

¹⁵⁰ Conclusie, p. 1405.

¹⁵¹ Zie <http://www.memrise.com/course/600599/learn-kurdish-a-multi-level-course-in-kurmanji-2/25/>: *biqedîne* = finish, complete (imp.); *biqede* be finished, be completed (imp.)

Koerdisch door de herzieningstolk te wensen over laat. Enkele gerichte vragen van de AG doen de tolk zijn/haar intuïtief correct intransitieve vertaling opgeven voor een incorrecte transitieve vertaling.

De AG concludeert

Kortom, géén van de tolken komt tot de in de aanvraag gepresenteerde vertolking “*Ik wil dat je ermee ophoudt*”. Deze door de raadvrouw voorgestane vertaling is de vrucht van eigen interpretatie en wordt dan ook zonder grond naar voren geschoven als hetgeen “*daadwerkelijk in het Koerdisch is gezegd*”.

Dit maakt gebruik van een weinig sensitieve lezing van de tekst van de verdediging. Ze is erover volstrekt duidelijk geweest dat dat ‘ermee ophouden’ een vrije vertaling is van Rizgars *I want it ends, I wish it ends, Let it end, etc.*, en de eveneens intransitieve *Let it finish* van Turan. ‘*Ik wil dat het — datgene wat gaande is — stopt*’ is een vertaling die dichter bij de tekst is. Het is ook een kenmerkende vertaling die de verdediging elders geeft.¹⁵²

Het gaat erom dat in tegenstelling hiermee de gebiedende wijs ‘*biqede*’, zoals in de zin ‘*bira biqede*’ wordt gebruikt wanneer je wilt dat wat er gaande is, nu meteen stopt.¹⁵³

De formulering ‘*Ik wil dat je ermee ophoudt*’ wordt één keer, in de Derde Aanvulling, gebruikt:

Wanneer je uitgaat van wat daadwerkelijk in het Koerdisch is gezegd: ‘*Ik wil dat je ermee ophoudt*’, dan is er alle reden te concluderen dat Baybasin juist niet Metin aanzette tot moord.¹⁵⁴

Deze formulering werd gebruikt om de *daadwerkelijke* consequenties van wat er letterlijk wordt gezegd te laten zien, namelijk dat Baybasin wil dat Metin moet ophouden met wat hij aan het doen is.

Er is dus alle reden te concluderen dat Baybasin juist *niet* Metin aanzette tot moord, en er is ook alle reden om de conclusie van de AG als irrelevant te verwerpen. Baybasin verzocht Metin slechts op te houden met wat hij aan het doen was; hij had het niet over liquideren. Hij maande Metin te stoppen (‘Let it end’) met zijn onderzoek naar de status en betrouwbaarheid van Marsil. Het was hiermee dat Metin instemde.¹⁵⁵

De AG meent een algemene conclusie te kunnen trekken:

¹⁵² Derde Aanvulling, p. 58: In tegenstelling hiermee wordt de gebiedende wijs ‘*biqede*’, zoals in de zin ‘*bira biqede*’, gebruikt wanneer je wilt dat wat er gaande is, nu meteen stopt.

¹⁵³ Derde Aanvulling, p. 58.

¹⁵⁴ Derde Aanvulling, p. 59.

¹⁵⁵ Deze analyse komt ook overeen met de vertaling door de Koerdisch native speaker dr. Naif Turan in 2001. Die vertaalde het Koerdisch alle keren waar de taptolken de vertaling ‘Het moet geklaard worden’ gaven of een variatie daarop, met: (i) Let it finish (2x), (ii) You want it finished, (iii) Shall I finish it? De natuurlijke vertaling hiervan in het Nederland is: (i) Laat het nu afgelopen zijn! of Laten we er nu mee uitscheiden? (ii) Je wilt dat we er mee ophouden. (iii) Zal ik er nu een punt achter zetten? of Moet het beëindigd worden? Turans vertaling strookt dus met wat Çerçi in het Koerdisch hoort en wat volgens Rizgars taalkundige uitleg niet anders kan betekenen dan ‘Laat het ophouden’, ‘Ik wil dat het ophoudt’.

Allereerst merk ik op dat de vertolkingen van Turan, Çerçi en Rizgar, die duiden op een situatie die beëindigd moet worden of moet ophouden, niet onverenigbaar zijn met 's hofs interpretatie van hetgeen Baybaşın *bedoelde* met 'biquede', namelijk: liquideren.¹⁵⁶

Hier mist de AG nog steeds het verschil tussen intransitieve werkwoorden en transitieve werkwoorden. Rizgar en Çerçi zijn zich zeker van dit verschil bewust. Aan zijn vertaling te zien lijkt ook Turan zich bewust van dit verschil. Hun vertalingen zijn dus, *in tegenstelling tot wat de AG beweert*, fundamenteel in strijd met 's hofs interpretatie van hetgeen Baybaşın *bedoelde* met 'biquede', namelijk: liquideren'. Het hof was destijds niet op de hoogte en niet op de hoogte gesteld van dit fundamentele onderscheid in het Koerdisch. De AG had echter beter kunnen weten.

De AG heeft nog een argument:

Bovendien wijst deze overweging uit dat het hof aan zijn oordeel dat Baybaşın en Metin hebben gesproken over liquideren, anders dan in de aanvraag is gesteld, niet uitsluitend de omstreden vertolking van 'biquede' in 'klaren' ten grondslag heeft gelegd, maar ook de context van het tapgesprek en de samenhang met de overige bewijsmiddelen, met inbegrip van de verklaringen van Marsil en Malkoc. Hierbij sta ik iets langer stil.¹⁵⁷

Dit blijft de pointe missen. *Biquede* gaat *nooit liquideren* betekenen, zelfs niet als het door een moordenaar met luide stem en in hoofdletters zou worden uitgeroepen. Met *bira* is het een intransitieve wens dat het ophoudt. Ook het hof maakte deze fout in de overweging 7.8, zoals geciteerd door de AG:

Het hof overweegt dat het door de verdachte Baybaşın gebruikte woord "klaren", gezien in onderling verband en samenhang met de overige ten deze gebezigde bewijsmiddelen, niet anders kan worden verstaan dan als "liquideren". Dit oordeel van het hof vindt zijn bevestiging in het feit dat blijkens de gebezigde bewijsmiddelen een en ander op deze wijze door Metin en zijn mededaders begrepen is.

Dit is mr. Abens fout geformuleerd in andere woorden, met dit verschil dat het hof niet ingelicht was om dit te kunnen beseffen.

(3) Baybasin zou zelf klaren hebben gebruikt in de zin van vermoorden

De AG geeft een vernuftig argument dat Baybasin zelf klaren in de zin van liquideren gebruikt.

Afgesproken wordt dat Metin de mannen naar een andere plek zal brengen waar hij hen kan fouilleren. Baybaşın zegt in tapgesprek A-8-3 zakelijk weergegeven, onder meer het volgende:

"Huseyin zegt dat hij zeker weet dat zij nu voor hem gekomen zijn. Zij zullen wel tegen hen gezegd hebben; jullie moeten nu het werk gaan klaren, aldus Huseyin. Zij willen een paar van ons vermoorden, zegt Huseyin."

¹⁵⁶ Conclusie, p. 1406.

¹⁵⁷ Conclusie, p. 1406.

Hieruit volgt dat Baybaşın wanneer hij het woord ‘klaren’ in de mond neemt, *zelf* doelt op ‘vermoorden’.¹⁵⁸

Dit argument is gebaseerd op een misverstand en op een verkeerde vertaling van A-3-8.

Laten we naar gesprek A-8-3, 12 februari 1998, 22.59 uur, kijken. Het begin geef ik in een verkorte versie weer.

Metin belt in en spreekt met Huseyin Baybasin. Er is visite gekomen, een zekere Mehmet afkomstig uit Hani (Diyarbakir). Baybasin vraagt: ‘Is hij een beetje kaal van voren’. Dat blijkt het geval. Baybasin concludeert hieruit: ‘Dan is hij een van de drie huurmoordenaars die op mij afgestuurd zijn. Metin informeert Baybasin dat ze nu in het restaurant zitten te wachten. ‘Zij zeiden dat zij in moeilijkheden zaten en wilden met jou praten.’ Metin wil deze man fouilleren en dat kan niet in het restaurant. Hij zal ze daarvoor naar een andere plek brengen, zegt Metin. Huseyin wil met de persoon zelf praten. Huseyin zegt dat Metin erg voorzichtig moet zijn.

Dan volgt in de dossiervertaling de passage die de AG citeert.

Huseyin zegt dat hij zeker weet dat zij nu voor hem gekomen zijn. Zij zullen wel tegen hen gezegd hebben: *Jullie moeten nu het werk gaan klaren*, aldus Huseyin. Zij willen een paar van ons *vermoorden*, zegt Huseyin.

De dossier-vertaling van A-8-3 vervolgt:

Zij zijn er nu achter gekomen dat zij niets meer kunnen doen en omdat HADEP nu definitief gesloten is, willen zij dit doen, zegt Huseyin. CHP kon ook niets meer doen en dit is hun enige mogelijkheid, zegt Huseyin. Metin zegt dat de vriend bij hem is. Is er niemand anders bij jou, vraagt Huseyin. Nee, zegt Metin. Ik zal Mohammed ook meenemen, zegt Metin.

Zo vertaald lijkt de AG een punt te hebben. Maar — dat is de eerste vaststelling — de dossiervertaling op deze plaats is ernstig ingekort waardoor een *kunstmatige relatie* tussen ‘werk klaren’ en ‘vermoorden’ ontstaat. Het gesprek gaat over de CHP (de liberale partij van de Republiek, afstammend van Atatürk) en de MHP (de nationalistische partij van de Grijze Wolven), die kennelijk de Koerdische partij de HADEP had laten sluiten. Het vermoorden gaat in deze context over het vermoorden van opstandige Koerden van HADEP, de Koerdische Partij. De ‘klaren’-zin komt uit een eerdere passage:

Vertaling van mevr. Bosscha en mevr. Tugba	Dossier-vertaling
Baybasin: deze keer schijnen ze zogenaamd te hebben gestuurd om [lees: met de boodschap:] ‘wat jullie ook doen, <i>nu gaan jullie dit werk doen</i> ’ ¹⁵⁹	Baybasin zegt dat hij zeker weet dat zij nu voor hem gekomen zijn. [Deze zin komt in de vertaling van mevr. Bosscha niet voor] Zij zullen wel tegen hen gezegd hebben; <i>jullie moeten nu het werk gaan klaren</i> , aldus Huseyin.

In de vertaling van mevr. Bosscha staat dus niets over het werk klaren. Mevrouw Bosscha, gediplomeerd tolk Turks, transcribeert: *ne yapip yapik, bunu iste is göreceksiniz demisler*. We kunnen dat uiteraard niet lezen. Zij vertaalt: ‘wat jullie ook doen, nu gaan jullie dit werk doen’.

¹⁵⁸ Conclusie, p. 1407.

¹⁵⁹ Vertaling mevrouw Bosscha.

Wel constateren we dat hier dus geen Koerdische tekst staat. Het gaat dus sowieso niet om de Koerdische werkwoorden *biqede* (A-8-6) of *xelas bûn* (A-1-1). Dus alles wat Baybasin hier gezegd zou hebben, is irrelevant voor zijn gebruik van de Koerdische woorden *biqede* (A-8-6) of *xelas bûn*. Dat is de eerste weerlegging van de AG's conclusie.

De tweede weerlegging is dat Baybasin ook niet in het Turks het woord 'klaren' in de mond neemt. Het gaat in A-8-3 over *je werk doen*, en dan nog *andere mensen die hun werk doen*. Dat kan een moord-opdracht zijn, het kan het schrijven van een Conclusie zijn.

We komen nu terug op de eerste vaststelling dat de dossiervertaling op deze plaats ernstig ingekort is waardoor een *kunstmatige relatie* 'tussen werk klaren' en 'vermoorden' ontstaat. Voordat over vermoorden wordt gesproken geeft de audio een politieke passage die niet in de dossier-vertaling is opgenomen.

Vertaling van mevr. Bosscha en mevr. Tugba	Dossier-vertaling
BAYBSIN: Dat is wat anders. Dat is een apart verhaal. In de huidige situatie speelt ook de sluiting van HADEP een rol. [HADEP is de Koerdische Nationalistische Partij] METIN: Die andere hebben ze toch laten ontsnappen uit de gevangenis.	[NIETS]

En dan pas komt 'vermoorden' aan de orde.

Baybasin: Ja dat is weer een apart verhaal. <i>Ze willen nu een paar van onze mensen vermoorden</i>. Om de opstandelingen de kop in te drukken. Metin: Ja oké Baybasin: Ja die CHP en MHP hebben moeite gedaan maar ze merkten dat wij geen concessies doen M: Ja	<i>Zij willen een paar van ons vermoorden, zegt Huseyin.</i> Zij zijn er nu achter gekomen dat zij niets meer kunnen doen en omdat HADEP nu definitief gesloten is, willen zij dit doen, zegt Huseyin. CHP kon ook niets meer doen en dit is hun enige mogelijkheid, zegt Huseyin. <i>NB: De MHP, de partij van de Grijze Wolven is eruit gelaten</i>
---	---

Dat 'vermoorden' slaat dus op het vermoorden van opstandelingen, op Koerdische mensen, wellicht door Grijze Wolven. Het woord 'klaren' van de dossiertolken (dat in de door mevrouw Bosscha gemaakte vertaling überhaupt niet verschijnt) is aldus fysiek door vier zinnen van het 'vermoorden' gescheiden [het volgt niet meteen in de volgende zin] en qua inhoud is het ervan gescheiden door een nieuw thema over een politiek onderwerp over opstandelingen en drie politieke partijen. Het 'vermoorden' heeft dus niet met het 'klaren' te maken.

De AG's stelling

"Zij willen een paar van ons vermoorden, zegt Huseyin." Hieruit volgt dat Baybasin wanneer hij het woord 'klaren' in de mond neemt, zelf doelt op 'vermoorden'

is aldus ten derde male weerlegd. 'Het zogenaamde 'klaren' en 'vermoorden' betreft andere mensen, en de woorden zijn afgescheiden door een thematisch andere passage over het politieke wel en wee van de Koerden.

We concluderen ook dat door deze weglating van deze passage de taptolken een verband hebben gesuggereerd dat er niet is. Zo kon het lijken dat Baybasins woorden over 'vermoorden' rechtstreeks refereerden aan het 'klaren'. Ze hebben het het hof weer eens moeilijk gemaakt te realiseren dat 'klaren' het idiosyncratisch woordgebruik is van

taptolken dat OM'ers en rechters verlokt tot een interpretatie in termen van een klus klaren = liquideren.

(4) In A-8-6 belt Baybasin twintig minuten met Metin. Na twee minuten belt Baybasin weer (A-8-7). Baybasin stelt de vraag of Marsil en Malkoc met hun eigen auto zijn, een vraag die hij net daarvoor ook al had gesteld en beantwoord had gekregen.¹⁶⁰ Het is volstrekt implausibel dat Baybasin dat binnen enkele minuten vergeten zou zijn en daarover opnieuw belt alsof dat niet eerder besproken was. Dat is conversationele onzin. Er is dus alle reden is om te denken dat gesprek A-8-7 qua inhoud gemanipuleerd is. (NOVUM 101)¹⁶¹

(5) Enkele gesprekken uit deze zaak, waaronder A-8-8, één van de vier kerngesprekken van de bewijsconstructie, blijken niet langer op de optical disk te staan. De originele optical disks bestaan nog wel. Er zijn dus gesprekken afgehaald die volgens het dossier daar wel eerder waren geregistreerd. Dat wijst op manipulatie.

Het toont ook dat gesprekken verwijderbaar zijn en daarmee dat optical disks zelf manipuleerbaar zijn. (NOVUM 97)

Conclusie

Het hof heeft zich op een grove vertaalfout gebaseerd. Er wordt niet gezegd: Er moet geklaard worden (= voor het hof, moet geliquideerd worden). Baybasin zegt juist dat het afgelopen moet zijn, dus dat Metin moet stoppen met wat gaande is. Metin wordt zo opgedragen met het onderhoud met Marsil op te houden. Hij moet de mannen naar Baybasin brengen om gezamenlijk thee te drinken. Ook de context maakt duidelijk dat er niet over liquideren wordt gesproken. Qua inhoud is er conversationele onzin, en ten slotte zijn kerngesprekken zoek geraakt.

Het lijkt erop dat gedurende de tocht naar Baybasin, in twee auto's, met Marsil en Malkoc in hun eigen auto, Metin en Baybasin bezorgd zijn geworden dat de twee mannen handlangers in de buurt hadden. Wellicht is daarom halverwege de rit de visite, die Baybasins adres zou verraden, afgelast. En bedenk wel: Marsil en Malkoc, die in hun eigen auto reden, zijn bij het doorgeven van het veranderde plan niet vermoord. Ze zijn alleen weggestuurd. Hun paspoorten heeft Metin voor alle zekerheid gehouden. Eigenmachtig optreden? Zeker. Maar geen gijzeling en geen liquidatie.

(8) SAMENWERKING VAN TURKIJE EN NEDERLAND (Tweede Aanvulling, p. 5 e.v.)

(1) Er zijn talrijke gemeenschappelijke leugens in de politieverhoren van Priescu en Korkut en in de audio van de telefoongesprekken A-6-102 en A-6-103. Overeenstemming in leugens is niet mogelijk zonder samenwerking. (NOVUM 15)¹⁶²

(2) De aankondiging van het dubbelgesprek in A-6-101 en A-6-102 komt ook voor in het politieverhoor. Dat dubbelgesprek tussen Priescu en Korkut aan de ene kant van de lijn en Baybasin aan de andere kant van de lijn zelf is een fictie. De echte Priescu en de echte Korkut hebben nooit naar Baybasin gebeld. Dus het politieverhoor dat van het dubbelgesprek rept, moet net als gesprek A-6-103, zelf geconstrueerd zijn. X2 vertelt dat Tankuş de opsteller van het tapverhoor was en dat hij aan zijn manipulanten rond rechercheur X2 opdracht heeft gegeven om taps te bewerken om ze belastend voor

¹⁶⁰ Derde Aanvulling, p. 64

¹⁶¹ Derde Aanvulling, p. 65: Andere indicaties van geknoei met de audio.

¹⁶² Eerste Aanvulling, p. 32.

Baybasin te maken. Dat is een plausibel scenario. Tankuș was in een positie om de politieverhoren zelf te schrijven en hij was in een positie om mensen de taps in overeenstemming met zijn politieverhoren te laten bewerken. De overeenstemming tussen tapgesprek en telefoongesprek is zo inzichtelijk.

(3) Het OM pretendeert Turkije te hebben gebeld om te waarschuwen voor de drugsdeal tussen Korkut en Priescu. Maar in de dagen van de heroïne deal, 8 en 9 januari 1998, wist het Nederlandse OM nog niet eens om wie het ging. De gesprekken die ze (later) bleken te hebben, waren gesprekken met de Tap-Korkut en de Tap-Priescu. Die gesprekken kunnen onmogelijk informatie over de drugsdeal tussen de echte Korkut en de echte Priescu hebben gegeven: die gesprekken gaan over andere mensen, en kwamen ook pas later ter beschikking. De Turkse politie had zelf op 1 januari al wel informatie over de deal. De gesprekken die corresponderen met de Turkse politieverhoren, moeten uit Turkije zijn gebracht.

(4) Taptolk TC geeft veel informatie over de samenwerking van de Nederlandse politie en de Turkse Politie. (NOVUM 14) (Eerste Aanvulling).¹⁶³ (NOVUM 5) Vierde Aanvulling)¹⁶⁴

We noemen hier:

(a) Ook tijdens het opsporingsonderzoek in de Baybasin-zaak waren er vele, informele contacten met Turkije

In de Öge-zaak werden er zelfs vroegtijdig Turkse dossiers opgehaald in Istanbul. Tijdens zijn verhoor van 12 sept 2014 verklaart TC: 'Ze waren ook al eerder in Istanbul geweest om dossiers te analyseren, te kopiëren en in het geheim mee te nemen. We waren toen in het Hotel Mavi in Istanbul geweest. Dit was in de zaak-Baybasin'. (NOVUM 14)¹⁶⁵

(b) Bevestiging van de Turks-Nederlandse samenwerking: de schijn moest worden opgehouden dat niemand wat wist van het Baybasin-onderzoek

TC vertelde ook: 'Toen het officieel werd verteld, is de officier van justitie uit zijn slof geschoten. Hij kwam daar achter op een middag. Het hele politieteam moest acuut bij elkaar komen. De officier gooide daarop een stoel weg en zei dat hij hier niets mee van doen wilde hebben'. Dit was net voor de jaarwisseling '97/98. (NOVUM 13) (Tweede Aanvulling, p. 18)¹⁶⁶

(5) Van Turkse zijde is de samenwerking met Nederland volop erkend

(a) Persconferentie minister van Binnenlandse Zaken Murat Başesgioğlu, 28 maart 1998, onmiddellijk na arrestatie van Baybasin: de politieoperatie die tot de arrestatie van verzoeker in Nederland had geleid, was op verzoek van Turkije, op basis van Turkse informatie en in samenwerking met Nederlandse politiedienst.

(b) Interview in NRC van Emin Arslan, 2007, tussen 1997 en 2001 president van de eenheid Smokkelarij en Georganiseerde Criminaliteit in Istanbul, de directe baas van Ferruh Tankuș,

'Een Nederlandse tolk is van onschatbare waarde geweest in het onderzoek naar Baybasin. Hij was een van de constante factoren in succesvolle samenwerking tussen Nederland en Turkije'. Voor de TV zei hij op 6 december 2010: 'De operatie is onder mijn leiding uitgevoerd'. (Tweede Aanvulling, p. 21)

¹⁶³ Eerste Aanvulling, p. 31 e.v. Zie ook Tweede Aanvulling, p. 12, p. 13 e.v.

¹⁶⁴ Nummering Vierde Aanvulling, p. 6.

¹⁶⁵ 1^e aanvulling, p. 35. Zie ook 2^e aanvulling, p. 14.

¹⁶⁶ Novum 13. Ruzie over lekken van de geheime informele samenwerking met Turkije.

(c) Necdet Menzir, oud-directeur van politie te Istanbul

Als directeur van de politie had hij kunnen waarnemen hoe de strafzaak tegen Baybasin vanuit *Turkije in samenwerking met Nederland* in elkaar was gezet.

(d) De Turkse veiligheidsfunctionaris Mehmet Aslan

Mehmet Aslan verzekerde in 2014 de rechter-commissaris: 'Agar, Arslan, Tankuş en Sayin zijn de mensen die in 1998 de operatie tegen Baybasin hebben uitgevoerd *in samenwerking met Nederland*'. Het gezamenlijke onderzoek tegen Baybasin liep vanaf 1996. De operatie had de naam *Lale*.¹⁶⁷

(6) Een hoge Russische Interpol-functionaris (naam bekend) schreef in een brief aan advocaat Van der Plas:

'The Netherlands' public prosecutor's office received the printings of Huseyin's so-called telephone calls from abroad. Huseyin's telephone calls have been tapped since 1996. The Netherlands' police know it well.' Hij schreef ook: 'Turkey pursued heavy pressure on the Netherlands representatives for the purpose to banish Huseyin Baybasin from the Netherlands to Turkey. *This is a political case*; therefore the Netherlands police try not to interfere'.¹⁶⁸

(7) De Turkse politiemannen X1 en X2

Rechercheur X2: zijn afdeling zorgde voor de belastende manipulatie van de taps (Tweede Aanvulling, p. 3, p.39)

X1 vertelt uitgebreid over de samenwerking met Nederland (NOVUM 89)

(De verklaring van de Turkse X1 is op vele verschillende punten bevestigd en moet derhalve betrouwbaar worden geacht. Zijn uitspraken over de gijzelingszaak zijn daarmee ook geloofwaardig) (*Derde Aanvulling, p. 30.*)

(1) Bandopname van het gesprek van Baybasin met Yildiz (A-4-34) is aan Nederland verstrekt. (Het gesprek is uit 1991/92. Het moet dus naar Nederland zijn gebracht).

(2) Tankuş heeft zelf verklaringen zitten opstellen voor Roemenen en Korkut. (X2 zegt dit ook).

(3) De Roemenen waren gedwongen te ondertekenen. (Ook bij X2)

(4) Er was geen tolk. (Er staat geen handtekening van de tolk onder het PV. Priescu verklaart dit ook).

(5) De Roemenen zijn gemarteld. (Bevestigd door TC en Priescu zelf.)

(6) Afspraken zijn gemaakt met de Nederlandse politie toen Baybasin naar Nederland ging vanaf 1995. (Bevestigd door TC.)

(7) De Nederlandse politie en Turkse politie hebben samengewerkt. (Bevestigd door TC.)

Deze zeven uitspraken hebben alle een onafhankelijke bevestiging. X1 weet dus van de hoed en de rand en is betrouwbaar gebleken. Wat X1 verder over de samenwerking zegt, is daarmee hoogstwaarschijnlijk ook waar:

(8) Baybasin heeft niets met de moord op Öge te maken. De moord is op verzoek van de Nederlandse politie Baybasin in de schoenen geschoven.

(9) Baybasin heeft nooit ene Mehmet Çelik of Hacı Hasan laten ontvoeren. De peroon is verzonnen door Tankuş. De Nederlandse politie heeft hier ook in Turkije dagenlang over gesproken.

(10) Mehmet Marsil was gestuurd om Baybasin te vermoorden.

(11) Korkut en Priescu hebben niets over Baybasin gezegd.

¹⁶⁷ Tweede Aanvulling, p. 16.

¹⁶⁸ Tweede Aanvulling, p. 21.

(12) Hij heeft Baybasin in zijn telefoongesprekken (die hij heeft moeten afluisteren in zijn werk) nooit over drugsdeals horen praten.

Conclusie: er was samenwerking tussen de Nederlandse en Turkse politie over de Baybasin-zaak, ook tijdens de voorbereiding van de zaak.